

Vaikų, atvykusių į ES dėl Rusijos karinės agresijos, pagrindinės teisės

Lietuva

2023 m. birželis

Sutarties vykdytojas:
Mykolo Romerio universitetas

Autorius (-ai):
Anželika Banevičienė, Violeta Vasiliauskienė

Atsakomybės apribojimo pareiškimas

Šis dokumentas pagal sutartį užsakė Europos Sąjungos pagrindinių teisių agentūra (FRA) kaip parengiamąją medžiagą projektui "Vaikų, perkeltų į ES po Rusijos karinės agresijos, pagrindinės teisės". Dokumente pateikta informacija ir nuomonė nebūtinai atspindi FRA požiūrį ar oficialią poziciją. Dokumentas viešai skelbiamas tik skaidrumo ir informavimo tikslais ir nėra teisinė konsultacija ar teisinė nuomonė.

Turinys

1.	Iš Ukrainos pasitraukę vaikai	4
1.1.	Duomenys apie vaikus, pasitraukusius iš Ukrainos	4
1.2.	Nusikaltimai prieš vaikus, pasitraukusius iš Ukrainos, ir dingę vaikai	8
2.	Vaikų apsauga - teisinė, politinė sistema ir procedūros	10
2.1.	Vaikų apsaugą užtikrinančių institucijų atsakomybė.....	10
2.1.1.	Pavieniai vaikai, įskaitant nelydimus ir atskirtus vaikus	10
2.1.2.	Iš Ukrainos globos institucijų evakuoti vaikai	19
2.2.	Vaikų, pasitraukusių iš Ukrainos, apsauga ir priemonės skirtos smurtinių nusikaltimų prieš juos rizikai mažinti	22
2.2.1.	Apsaugos priemonės, skirtos apsaugoti ir apginti vaikus nuo nusikaltimų	22
2.2.2.	Parama vaikams, tapusiems nusikaltimų aukomis	27
2.3.	Nelydimų ir nuo tėvų atskirtų vaikų, pasitraukusių iš Ukrainos, globa/teisinis atstovavimas.....	31
2.3.1.	Atvykę nelydimi	31
2.3.2.	Atvykę be tėvų, bet su kitais šeimos nariais, kaimynais ar šeimos draugais	35
2.3.3.	Atvykę organizuotai su grupe, iš Ukrainos globėjų ar vaikų globos institucijų (su paskirtu globėju ar be jo).....	36
2.3.4.	Atvykę su grupe vaikų, privačių iniciatyvų dėka, pavyzdžiui, su futbolo klubu (su paskirtu globėju ar be jo).....	37
2.4.	Nelydimų ir nuo tėvų atskirtų vaikų, pasitraukusių iš Ukrainos, apgyvendinimas.....	38
2.5.	Vaikai evakuoti iš Ukrainos globos institucijų	39
2.5.1.	Apgyvendinimas institucijose	39
2.5.2.	Vaikų, apgyvendintų institucinės globos įstaigose, apsaugos priemonės	44
2.5.3.	Vietinių paslaugų ir paramos prieinamumas	48
2.6.	Vaikui pritaikytas informavimas ir priemonės, užtikrinančios vaikų iš Ukrainos įsitraukimą	50
2.6.1.	Vaikams pritaikyta informacija	50
2.6.2.	Vaikų įsitraukimas.....	51
3.	Galimybė naudotis socialinėmis teisėmis	53
3.1.	Galimybė gauti sveikatos priežiūros paslaugas	53
3.1.1.	Iš Ukrainos pasitraukusių vaikų medicininės priežiūros apimtis	53
3.1.2.	Iššūkių teikiant paslaugas.....	57
3.1.3.	Psichikos sveikata ir psichosocialinė pagalba vaikams, pasitraukusiems iš Ukrainos	58
3.2.	Galimybė gauti švietimo paslaugas	60
3.2.1.	Mokymosi mokykloje tipai.....	60

3.2.2. Parama integracijai į formaliojo švietimo sistemą.....	61
3.2.3. Duomenys apie iškritusius iš švietimo sistemos ir apie nesimokantį ir nedirbantį jaunimą ⁷²	
3.3. Galimybė gauti socialinę paramą - su vaikais susijusios socialinės paramos formos....	73
4. Papildomos teisinės ir praktinės kliūtys ir iššūkiai.....	78
4.1. Bendrieji iššūkiai.....	78
4.2. Iššūkiai vaikams, susiduriantiems su skirtingomis rizikomis ir (arba) nepalankiomis sąlygomis	80
5. Taikomos politikos priemonės.....	81
5.1. Specialusis veiksmų planas ir (arba) integruotos priemonės	81
5.2. Europos vaiko garantijos	82
5.3. Biudžetas	83

---

1. Iš Ukrainos pasitraukę vaikai

1.1. Duomenys apie vaikus, pasitraukusius iš Ukrainos

Lentelė Nr. 1 Iš Ukrainos pasitraukę vaikai

Vaikai pagal kategorijas	Registracijos Sistema T/N	Vaikų skaičius 2023 m. gegužės 31 d.
Bendras vaikų skaičius	T ¹	<i>Iki 6 metų - 6 012 6-17 metų - 19 980</i>
Atvyko lydimi mamos, tėčio ar kito teisiškai paskirto globėjo	N	23734 (suskaiciuotas skaičius)
Atvyko be tėvų, bet su kitais šeimos nariais, kaimynais ar šeimos draugais	T ²	Atvyko - 1588 Išvyko iš Lietuvos - 757 (įskaitant nelydimus vaikus)
Atvyko nelydimi	T ³	Atvyko - 267
Atvyko organizuotai su grupe vaikų, iš Ukrainos institucijų ar globėjų (su paskirtu globėju arba be jo)	T ⁴	Atvyko - 375 Išvyko iš Lietuvos - 267
Atvyko su grupe vaikų, privačių iniciatyvų dėka pavyzdžiui, su futbolo klubu (su paskirtu globėju arba be jo)	Y ⁵	Atvyko - 28 Išvyko iš Lietuvos - 12

¹ Lietuva, Valstybės duomenų agentūra (2023), '[Karo pabėgėliai iš Ukrainos](#)'.

² Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos vidinis registras.

³ Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos vidinis registras.

⁴ Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos vidinis registras.

⁵ Duomenys iš Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos vidinio registro, pateikti Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos 2023 m. birželio 20 d. atsakyme į Lietuvos FRANET partnerio užklausą.

Šaltinis: Lietuvos migracijos informacinė Sistema (MIGRIS) ir Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos vidinis registras.

Registruotų vaikų skaičius,⁶ vaikų, kuriems nustatyta globa (rūpyba) šeimoje ir institucijoje, skaičius ir grąžintų vaikų skaičius pagal amžių⁷

Amžius	Registruotų vaikų skaičius (2023 m. birželio 5 d.)		Vaikų skaičius, kurie globjami šeimoje (2023 m. gegužės 31 d.)	Vaikų, globjamų institucijose, skaičius (2023 m. gegužės 31 d.)	Sugrąžintų vaikų, kurie atvyko nelydimi arba atvyko be tėvų, o su kitais šeimos nariais, kaimynais ar šeimos draugais, skaičius (2023 m. gegužės 31 d.)
	Mer- gaitės	Ber- niukai			
0	142	148			2
1	357	438		16	3
2	493	600	5	12	5
3	597	605	5	9	5
4	598	614	6	10	7
5	701	696	13	8	11
6	751	792	19	5	15
7	766	726	19	1	21
8	812	826	24	2	25
9	917	935	29	2	45
10	871	893	30	4	40
11	922	886	26	1	40
12	831	806	35	2	64
13	834	920	38	1	99
14	934	851	68	9	116
15	838	778	67	6	112
16	813	796	106	12	141

⁶ Lietuva, Valstybės duomenų agentūra (2023), 'Karo pabėgėliai iš Ukrainos'.

⁷ Duomenys iš Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos vidinio registro, pateikti Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos 2023 m. birželio 20 d. atsakyme į Lietuvos FRANET partnerio užklausą.

17	753	834	207	8	161
18			4		111
19					7
Total:	12930	13144	701	108	1030

Aptariant vaikų, globojamų šeimose, skaičių, pažymėtina, kad 98 proc. atvejų vaikų globėjai (rūpintojai) yra kiti šeimos nariai, kaimynai arba šeimos draugai iš Ukrainos. Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos 2022 m. metinėje ataskaitoje nurodoma, kad 2022 metais iš 1735 vaikų iš Ukrainos, kuriems nustatyta globa (rūpyba), 1700 atvejų globėjais (rūpintojais) buvo paskirti kiti šeimos nariai kaimynai ar šeimos draugai iš Ukrainos, o lietuvių šeimos - tik 35 atvejais.⁸ Pažymėtina, kad duomenys apie visus globos (rūpybos) atvejus renkami Socialinės paramos šeimai informacinėje sistemoje SPIS. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad SPIS neleidžia filtruoti ir rūšiuoti globos (rūpybos) atvejų pagal vaiko pilietybę ar kilmės šalį. Globos (rūpybos) bylų skaičiaus rūšiavimo pagal įstaigos pagrindus priemonė nepapildyta rodikliais, kurių reikalauja Užsieniečių teisinės padėties įstatymas.⁹ Atitinkamai šių duomenų neįmanoma greitai surinkti, todėl jie renkami kartą per metus metinei ataskaitai parengti.

Vaikų, pasiekusių pilnametystę Lietuvoje, skaičius¹⁰:

Age	Number
18	345
19	61

Duomenys apie visus migrantus, įskaitant vaikus, kaupiami Lietuvos migracijos informacinėje sistemoje MIGRIS. Sistemoje MIGRIS kaupiami duomenys, reikalingi tinkamai identifikuoti asmenis, kuriems teikiamos migracijos paslaugos ar taikomos migracijos procedūros, taip pat sistemoje renkami, kaupiami, saugojami, apdorojami, sisteminiami ir teikiami asmens duomenys, kurie yra naudojami nustatyti užsieniečių teisinę padėtį Lietuvos Respublikoje ir Lietuvos Respublikos pilietybės įgijimo procese. MIGRIS sistemos valdytoja yra Vidaus reikalų ministerija. MIGRIS sistemos tvarkytojai yra Migracijos departamentas prie Vidaus reikalų ministerijos ir kitos institucijos, kiek tai būtina jų funkcijoms atlikti. Valstybės duomenų agentūra gauna suvestinius

⁸ Lietuva, Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba (2023). [2022 veiklos ataskaita](#). Nr. 5-1, 2023 m. kovo 31 d., p. 56-57.

⁹ Lietuva, Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba (2023) 2023 m. balandžio 27 d. atsakymas į Lietuvos FRANET partnerio užklausą.

¹⁰ Duomenys iš Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos vidinio registro, pateikti Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos 2023 m. birželio 20 d. atsakyme į Lietuvos FRANET partnerio užklausą.

nuasmenintus duomenis iš MIGRIS sistemos ir pateikia juos visuomenei oficialiosios statistikos portale <https://osp.stat.gov.lt/>. Oficialiosios statistikos portale kasdien atnaujinami pirminiai duomenys apie iš Ukrainos atvykusius asmenis, įskaitant vaikus.¹¹ Tokie duomenys apie vaikus - tai vaikų, atvykusių per visą laikotarpį nuo karo Ukrainoje pradžios, skaičius; vaikų, atvykusių per paskutines 24 valandas, skaičius; vaikų, atvykusių per paskutines septynias dienas, skaičius; vaikų, atvykusių per prieš taiėjusią savaitę, skaičius, suskirstant juos pagal amžiaus grupes nuo 0 iki 6 metų ir nuo 6 iki 18 metų. Taip pat nurodoma, kokią procentinę visų atvykusiųjų (kartu suaugusiųjų ir vaikų) dalį sudaro Ukrainos piliečiai. Be to, portale pateikiami duomenys, kiek vyrų ir moterų pagal amžių yra atvykę į Lietuvą iš Ukrainos duomenų peržiūros dieną.¹²

Be to, Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos šiuos statistinius duomenis apie vaikus kaupia savo vidinėje duomenų bazėje, kurią tvarko MIGRIS sistema, ir šie duomenys nėra prieinami visuomenei. Duomenis apie vaikus, kurie atvyko be tėvų, bet su kitais šeimos nariais, kaimynais ar šeimos draugais, atvyko nelydimi, atvyko vaikų grupėje, organizuoto atvykimo iš Ukrainos institucijų ar globėjų (su paskirtu teisėtu globėju ar be jo), ir atvyko vaikų grupėje per privačias iniciatyvas, pavyzdžiui, futbolo klubus (su paskirtu teisėtu globėju ar be jo), renka Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba savo vidinėje duomenų bazėje ir juos galima gauti paprašius.

Be to, pirminiai duomenys iš informacinės sistemos MIGRIS ir Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos vidaus duomenų bazių taip pat yra viešai prieinami Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos interneto svetainėje.¹³ Kiekvieną savaitę (pirmadienį) svetainėje pateikiami duomenys apie bendrą į Lietuvą atvykusių vaikų skaičių, nelydimų vaikų ir vaikų iš Ukrainos, kurie buvo perduoti globoti Lietuvos šeimoms, skaičių.

Socialinės paramos šeimai informacinėje sistemoje SPIS renkami duomenys apie galimus vaiko teisių pažeidimus, smurto prieš vaikus atvejus, vaiko situacijos įvertinimą, vaiko aplinkos saugumo įvertinimą, vaiko laikinąją globą vaiko tėvų ar kitų teisėtų atstovų prašymu, mobiliosios komandos veiksmus, vaiko globą (rūpybą), globą šeimoje, vaikų globos įstaigas, bendruomeninius vaikų globos namus, globos centrus, budinčius globėjus, informacija apie tėvų teisių apribojimą ir vaiko atskyrimą nuo tėvų, informacija apie šeimas, patiriančias socialinę riziką.¹⁴ SPIS valdytoja yra Socialinės apsaugos ir darbo

---

¹¹ Lietuva, Valstybės duomenų agentūra (2023), '[Karo pabėgėliai iš Ukrainos](#)'.

¹² Lietuva, Valstybės duomenų agentūra (2023), '[Karo pabėgėliai iš Ukrainos](#)'.

¹³ Lietuva, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija (2023). [Karo pabėgėliai iš Ukrainos: statistika](#).

¹⁴ Lietuva, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija (2023), [Dėl Socialinės paramos šeimai informacinės sistemos nuostatų ir Socialinės paramos šeimai informacinės sistemos duomenų saugos nuostatų patvirtinimo](#), Nr. A1-172, 2008 m. gegužės 29 d., paskutinis pakeitimas Nr. A1-347, 2023 m. birželio 2 d., 8.4 straipsnis.

ministerija. SPIS sistemos tvarkytojai yra Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba ir kitos institucijos tiek, kiek reikia jų funkcijoms atlikti.

1.2. Nusikaltimai prieš vaikus, pasitraukusius iš Ukrainos, ir dingę vaikai

Lentelė Nr. 2 – Sunkūs nusikaltimai prie vaikus, pasitraukusius iš Ukrainos, ir dingę vaikai

<i>Problema / rizika</i>	<i>Praneštų ir ištirtų bylų skaičius (2023 m. gegužės 31 d. duomenimis)</i>
<i>Smurtas, įskaitant smurtą artimoje aplinkoje</i>	<p>39 (visi pranešimai apie nusikalstamas veikas buvo ištirti)</p> <p>(smurtas patirtas iš tėvo – 11; iš mamos – 4; iš sesers – 1; iš įmotės – 1; iš įtėvio – 3; iš mokytojo – 1; iš pažįstamų žmonių – 4; iš nepažįstamų žmonių – 11; nenurodyta – 3)</p> <p>(sunkus sveikatos sutrikdymas – 1; nesunkus sveikatos sutrikdymas – 7; nežymus sveikatos sutrikdymas – 24; fizinio skausmo sukėlimas – 4; nenurodyta – 3)</p>
<i>Seksualinė prievarta</i>	<p>3 (visi pranešimai apie nusikalstamas veikas buvo ištirti)</p> <p>(patirta iš tėvo – 2; iš pažįstamo asmens – 1)</p>
<i>Prekyba žmonėmis siekiant išnaudoti</i>	0
<i>Vaikai, apie kuriuos pranešta kaip apie dingusius</i>	0
<i>Kiti nusikaltimai prieš vaikus, pabėgusius iš Ukrainos</i>	<p>Neturtinė žala – 1 (nenurodyta)</p> <p>Psichologinė prievarta – 1 (iš kaimyno)</p> <p>Materialinė žala – 2 (iš nepažįstamo asmens – 1; nenurodyta – 1)</p> <p>Nenurodyta – 10</p> <p>(visi pranešimai apie nusikalstamas veikas buvo ištirti)</p>

Total	56
-------	----

Šaltinis: Nusikalstamų veikų žinybinis registras¹⁵

Visa informacija apie nusikaltimus kaupiama oficialiame nusikalstamų veikų žinybiniame registre. Registro valdytojas yra Vidaus reikalų ministerija. Registro tvarkytojai yra Informacinių technologijų ir ryšių departamentas prie Vidaus reikalų ministerijos, policija ir kitos institucijos, kiek tai būtina jų funkcijoms atlikti.¹⁶ Duomenis galima gauti pateikus prašymą Informatikos ir ryšių departamentui prie Vidaus reikalų ministerijos.

---

¹⁵ Nusikalstamų veikų registro žinybinio duomenys, kuriuos pateikė Informatikos ir ryšių departamentas prie Vidaus reikalų ministerijos, 2023 m. birželio 26 d. atsakymas į Lietuvos FRANET partnerio užklausą.

¹⁶ Lietuva, Vidaus reikalų ministerija (2015), Įsakymas *Dėl Nusikalstamų veikų žinybinio registro reorganizavimo ir Nusikalstamų veikų žinybinio registro nuostatų patvirtinimo*, Nr. 1V-667, 2015 m. rugpjūčio 27 d., paskutinis pakeitimas Nr. 1V-657, 2016 m. rugsėjo 21 d., 7 ir 8 straipsniai.

---

2. Vaikų apsauga - teisinė, politinė sistema ir procedūros

2.1. Vaikų apsaugą užtikrinančių institucijų atsakomybė

2.1.1. Pavieniai vaikai, įskaitant nelydimus ir atskirtus vaikus

Visi vaikai iš Ukrainos turi teisę gauti laikiną apsaugą ir yra įleidžiami į Lietuvos teritoriją. Jiems nereikia turėti kelionės dokumento, sveikatos draudimo, vizos, leidimo gyventi ar kitų dokumentų, suteikiančių teisę atvykti į Lietuvą ir būti joje.¹⁷

Siekiant užtikrinti tinkamą vaikų iš Ukrainos, atvykusių į Lietuvą be tėvų, priežiūrą, atstovavimą jiems, jų teisių ir interesų apsaugą bei grįžimą į Ukrainą pasibaigus karui, o esant galimybei ir būtinybei - iki jo pabaigos ar nutraukimo, 2022 m. balandžio 11 d. Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija ir Ukrainos socialinės politikos ministerija pasirašė Bendradarbiavimo susitarimą.¹⁸

Susitarime detalai aptariama vaikų laikino perkėlimo iš Ukrainos į Lietuvą tvarka, vaikų priėmimo, apgyvendinimo ir priežiūros organizavimas, atitinkamų suinteresuotų šalių vaidmenys, vaikų informavimo apie jų teises Lietuvoje sąlygos, informacijos apie vaikus rinkimo ir teikimo atitinkamoms institucijoms tvarka.

Bendradarbiavimo susitarimas taikomas vaikams našlaičiams, vaikams, netekusiems tėvų globos, apgyvendintiems įvairaus tipo internatinėse įstaigose, nepriklausomai nuo jų nuosavybės formų ir pavaldumo, Ukrainos įstaigose, kuriose vaikai būna 24 val., taip pat gyvenantiems globėjų šeimose, šeimyninio tipo vaikų namuose, globėjų šeimose ir

---

¹⁷ Lietuva, Seimas (2004), Lietuvos Respublikos įstatymas dėl užsieniečių teisinės padėties, Nr. IX-2206, 2004 m. balandžio 29 d., paskutinis pakeitimas Nr. XIV-1889, 2023 m. balandžio 20 d., 92 straipsnis.

¹⁸ Kijevas, (2022) Lietuvos socialinės apsaugos ir darbo ministerija ir Ukrainos socialinės politikos ministerija, [Agreement on Cooperation in the field of protection of children affected by the war in Ukraine due to the Russian Federation's armed aggression](#) (Susitarimas dėl bendradarbiavimo vaikų, nukentėjusių nuo karo Ukrainoje dėl Rusijos Federacijos ginkluotos agresijos, apsaugos srityje), 2022 m. balandžio 11 d., 2 straipsnis.

pas globėjus, taip pat vaikams, turintiems tėvus, kurie buvo laikinai perkelti iš Ukrainos teritorijos dėl karo veiksmų (įskaitant nelydimus ar lydimus vaikus).¹⁹

Bendradarbiavimo sutartyje nustatytos Lietuvos ir Ukrainos institucijų atsakomybės sritys. Lietuvos teisės aktai²⁰ taip pat nustato Lietuvos institucijų atsakomybės sritis ir funkcijas priimant vaikus iš Ukrainos.

Ukrainos Socialinės politikos ministerijos funkcijos:

- Organizuoja vaikų judėjimą iš Ukrainos į Lietuvą, taip pat informuoja Lietuvą apie vaikų atvykimą Ukrainos kompetentingų institucijų sprendimu.²¹
- Prieš atvykstant vaikams į Lietuvą, pateikia Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijai arba kompetentingai Lietuvos institucijai informaciją apie vaikus (amžius, lytis, mokyklos lankymas, neįgalumas, globos forma ir rūšis, vaikų globos institucija).²²
- Bendradarbiauja nagrinėjant atskirus atvejus, dėl kurių gali būti pažeistos vaikų teisės.²³
- Bendradarbiauja koordinuojant vaikų grąžinimą į Ukrainą Šalių sutartu būdu ir laiku.²⁴
- Keičiasi informacija apie vaikų teisių ir teisėtų interesų apsaugą, jų individualių poreikių tenkinimą ir konkrečių klausimų sprendimą siekiant užtikrinti geriausius

---

¹⁹ Kijevas, (2022) Lietuvos socialinės apsaugos ir darbo ministerija ir Ukrainos socialinės politikos ministerija, [Agreement on Cooperation in the field of protection of children affected by the war in Ukraine due to the Russian Federation's armed aggression](#) (Susitarimas dėl bendradarbiavimo vaikų, nukentėjusių nuo karo Ukrainoje dėl Rusijos Federacijos ginkluotos agresijos, apsaugos srityje), 2022 m. balandžio 11 d., 1 straipsnio 1 dalis.

²⁰ Lietuva, Seimas (1996). *Lietuvos Respublikos Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymas*, Nr. I-1234, 1996 m. kovo 14 d., paskutinis pakeitimas Nr. XIV-1839, 2023 m. kovo 28 d.; Lietuva, Seimas (1996), *Lietuvos Respublikos sveikatos draudimo įstatymas*, Nr. I-1343, 1996 m. gegužės 21 d., paskutinis pakeitimas Nr. XIV-1303, 2022 m. birželio 30 d.; Lietuva, Seimas (2006), *Lietuvos Respublikos socialinių paslaugų įstatymas*, 2006 m. sausio 19 d., Nr. X-493, paskutinis pakeitimas Nr. XIV-1841, 2023 m. kovo 28 d.

²¹ Kijevas, (2022) Lietuvos socialinės apsaugos ir darbo ministerija ir Ukrainos socialinės politikos ministerija, [Agreement on Cooperation in the field of protection of children affected by the war in Ukraine due to the Russian Federation's armed aggression](#) (Susitarimas dėl bendradarbiavimo vaikų, nukentėjusių nuo karo Ukrainoje dėl Rusijos Federacijos ginkluotos agresijos, apsaugos srityje), 2022 m. balandžio 11 d., 4 straipsnio 2 dalies 1 punktas.

²² Kijevas, (2022) Lietuvos socialinės apsaugos ir darbo ministerija ir Ukrainos socialinės politikos ministerija, [Agreement on Cooperation in the field of protection of children affected by the war in Ukraine due to the Russian Federation's armed aggression](#) (Susitarimas dėl bendradarbiavimo vaikų, nukentėjusių nuo karo Ukrainoje dėl Rusijos Federacijos ginkluotos agresijos, apsaugos srityje), 2022 m. balandžio 11 d., 5 str. 1 d. ir 4 d.

²³ Kijevas, (2022) Lietuvos socialinės apsaugos ir darbo ministerija ir Ukrainos socialinės politikos ministerija, [Agreement on Cooperation in the field of protection of children affected by the war in Ukraine due to the Russian Federation's armed aggression](#) (Susitarimas dėl bendradarbiavimo vaikų, nukentėjusių nuo karo Ukrainoje dėl Rusijos Federacijos ginkluotos agresijos, apsaugos srityje), 2022 m. balandžio 11 d., 4 str. 2 d. 2 p.

²⁴ Kijevas, (2022) Lietuvos socialinės apsaugos ir darbo ministerija ir Ukrainos socialinės politikos ministerija, [Agreement on Cooperation in the field of protection of children affected by the war in Ukraine due to the Russian Federation's armed aggression](#) (Susitarimas dėl bendradarbiavimo vaikų, nukentėjusių nuo karo Ukrainoje dėl Rusijos Federacijos ginkluotos agresijos, apsaugos srityje), 2022 m. balandžio 11 d., 4 str. 2 d. 1 p.

---

vaiko interesus pagal 1996 m. spalio 19 d. Konvenciją dėl jurisdikcijos, taikytinos teisės, pripažinimo, vykdymo ir bendradarbiavimo tėvų pareigų ir vaikų apsaugos priemonių srityje.²⁵

Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos funkcijos:

- Organizuoja vaikų priėmimą, užtikrindama visapusišką jų teisių apsaugą Lietuvos įstatymų nustatyta tvarka.²⁶
- Atsakinga už tėvų globos netekusių vaikų grupių arba tėvus turinčių vaikų grupių (įskaitant nelydimus ar lydimus vaikus) priėmimą ir apgyvendinimą²⁷
- užtikrina operatyvią į Lietuvos teritoriją atvykusių vaikų registraciją Ukrainos ambasados Lietuvoje Konsuliniame skyriuje.²⁸
- Užtikrina informacijos teikimą Ukrainos ambasados Lietuvoje Konsuliniam skyriui ir centrinei institucijai, atsakingai už Vaiko teisių apsaugą paskirties šalyje, kai vaikas per Lietuvą keliauja tik kaip per tranzitinę šalį arba laikinai būna Lietuvoje, o vėliau su lydinčiu asmeniu išvyksta į kitą šalį. Informaciniame pranešime pateikiami duomenys apie vaiką (vardas, pavardė, gimimo data) ir vaiką lydintį asmenį (vardai, pavardės, gimimo datos, kontaktai su vaiku).²⁹
- Imasi priemonių apsaugoti vaikus Lietuvoje nuo prekybos žmonėmis grėsmės ir visą informaciją apie bet kokias prekybos vaikais apraiškas nedelsdama perduoda kompetentingoms institucijoms pagal nacionalinę teisę ir pasirašytus tarptautinius susitarimus.³⁰

---

²⁵ Kijevas, (2022) Lietuvos socialinės apsaugos ir darbo ministerija ir Ukrainos socialinės politikos ministerija, [Agreement on Cooperation in the field of protection of children affected by the war in Ukraine due to the Russian Federation's armed aggression](#) (Susitarimas dėl bendradarbiavimo vaikų, nukentėjusių nuo karo Ukrainoje dėl Rusijos Federacijos ginkluotos agresijos, apsaugos srityje), 2022 m. balandžio 11 d., 3 str. 6 d. ir 4 str. 1 d. 4 p.

²⁶ Kijevas, (2022) Lietuvos socialinės apsaugos ir darbo ministerija ir Ukrainos socialinės politikos ministerija, [Agreement on Cooperation in the field of protection of children affected by the war in Ukraine due to the Russian Federation's armed aggression](#) (Susitarimas dėl bendradarbiavimo vaikų, nukentėjusių nuo karo Ukrainoje dėl Rusijos Federacijos ginkluotos agresijos, apsaugos srityje), 2022 m. balandžio 11 d., 4 str. 3 d. 1 p.

²⁷ Kijevas, (2022) Lietuvos socialinės apsaugos ir darbo ministerija ir Ukrainos socialinės politikos ministerija, [Agreement on Cooperation in the field of protection of children affected by the war in Ukraine due to the Russian Federation's armed aggression](#) (Susitarimas dėl bendradarbiavimo vaikų, nukentėjusių nuo karo Ukrainoje dėl Rusijos Federacijos ginkluotos agresijos, apsaugos srityje), 2022 m. balandžio 11 d., 1 str. 3 p.

²⁸ Kijevas, (2022) Lietuvos socialinės apsaugos ir darbo ministerija ir Ukrainos socialinės politikos ministerija, [Agreement on Cooperation in the field of protection of children affected by the war in Ukraine due to the Russian Federation's armed aggression](#) (Susitarimas dėl bendradarbiavimo vaikų, nukentėjusių nuo karo Ukrainoje dėl Rusijos Federacijos ginkluotos agresijos, apsaugos srityje), 2022 m. balandžio 11 d., 4 str. 3 d. 2 p.

²⁹ Kijevas, (2022) Lietuvos socialinės apsaugos ir darbo ministerija ir Ukrainos socialinės politikos ministerija, [Agreement on Cooperation in the field of protection of children affected by the war in Ukraine due to the Russian Federation's armed aggression](#) (Susitarimas dėl bendradarbiavimo vaikų, nukentėjusių nuo karo Ukrainoje dėl Rusijos Federacijos ginkluotos agresijos, apsaugos srityje), 2022 m. balandžio 11 d., 4 str. 3 d. 3 p.

³⁰ Kijevas, (2022) Lietuvos socialinės apsaugos ir darbo ministerija ir Ukrainos socialinės politikos ministerija, [Agreement on Cooperation in the field of protection of children affected by the war in Ukraine due to the Russian Federation's armed aggression](#) (Susitarimas dėl bendradarbiavimo vaikų, nukentėjusių nuo karo Ukrainoje dėl Rusijos Federacijos ginkluotos agresijos, apsaugos srityje), 2022 m. balandžio 11 d., 4 str. 3 d. 7 p.

- Bendradarbiauja nagrinėjant atskirus atvejus, dėl kurių gali būti pažeistos vaikų teisės.³¹
- Užtikrina, kad remiantis brolių ir seserų neatskyrimo principu, broliai ir seserys Lietuvos teritorijoje gyventų kartu bet kokiomis aplinkybėmis, išskyrus atvejus, kai tai prieštarauja geriausiems vaiko interesams.³²
- Užtikrina, kad į Lietuvos teritoriją iš Ukrainos atvykusių vaikų grupės (pavyzdžiui, vienoje globos (rūpybos) įstaigoje kartu gyvenančių vaikų grupė ir t. t.) nebūtų atskirtos viena nuo kitos, nebent tai prieštarautų geriausiems vaikų interesams³³
- Imsi visų įmanomų priemonių, kad užkirstų kelią vaikų atskyrimui nuo jų giminaičių ir kitų lydinčių asmenų, taip pat atskyrimui nuo grupių ir šeimų, kuriose vaikai gyvena prieš kirsdami sieną.³⁴
- Teikia vaikams iš Ukrainos visą įmanomą pagalbą apgyvendinimo vietoje ir užtikrina gyvybiškai svarbių poreikių tenkinimą.³⁵
- Užtikrina, kad Ukrainoje gimusiems vaikams, kuriems Ukrainoje nebuvo išduotas gimimo liudijimas ar kitas asmens tapatybę patvirtinantis dokumentas, atvykus į Lietuvą nebūtų suteikiama Lietuvos Respublikos pilietybė.³⁶

---

³¹ Kijevas, (2022) Lietuvos socialinės apsaugos ir darbo ministerija ir Ukrainos socialinės politikos ministerija, [Agreement on Cooperation in the field of protection of children affected by the war in Ukraine due to the Russian Federation's armed aggression](#) (Susitarimas dėl bendradarbiavimo vaikų, nukentėjusių nuo karo Ukrainoje dėl Rusijos Federacijos ginkluotos agresijos, apsaugos srityje), 2022 m. balandžio 11 d., 4 str. 3 d. 12 p.

³² Kijevas, (2022) Lietuvos socialinės apsaugos ir darbo ministerija ir Ukrainos socialinės politikos ministerija, [Agreement on Cooperation in the field of protection of children affected by the war in Ukraine due to the Russian Federation's armed aggression](#) (Susitarimas dėl bendradarbiavimo vaikų, nukentėjusių nuo karo Ukrainoje dėl Rusijos Federacijos ginkluotos agresijos, apsaugos srityje), 2022 m. balandžio 11 d., 4 str. 3 d. 5 p.

³³ Kijevas, (2022) Lietuvos socialinės apsaugos ir darbo ministerija ir Ukrainos socialinės politikos ministerija, [Agreement on Cooperation in the field of protection of children affected by the war in Ukraine due to the Russian Federation's armed aggression](#) (Susitarimas dėl bendradarbiavimo vaikų, nukentėjusių nuo karo Ukrainoje dėl Rusijos Federacijos ginkluotos agresijos, apsaugos srityje), 2022 m. balandžio 11 d., 4 str. 3 d. 6 p.

³⁴ Kijevas, (2022) Lietuvos socialinės apsaugos ir darbo ministerija ir Ukrainos socialinės politikos ministerija, [Agreement on Cooperation in the field of protection of children affected by the war in Ukraine due to the Russian Federation's armed aggression](#) (Susitarimas dėl bendradarbiavimo vaikų, nukentėjusių nuo karo Ukrainoje dėl Rusijos Federacijos ginkluotos agresijos, apsaugos srityje), 2022 m. balandžio 11 d., 4 str. 3 d. 10 p.

³⁵ Kijevas, (2022) Lietuvos socialinės apsaugos ir darbo ministerija ir Ukrainos socialinės politikos ministerija, [Agreement on Cooperation in the field of protection of children affected by the war in Ukraine due to the Russian Federation's armed aggression](#) (Susitarimas dėl bendradarbiavimo vaikų, nukentėjusių nuo karo Ukrainoje dėl Rusijos Federacijos ginkluotos agresijos, apsaugos srityje), 2022 m. balandžio 11 d., 4 str. 3 d. 11 p.

³⁶ Kijevas, (2022) Lietuvos socialinės apsaugos ir darbo ministerija ir Ukrainos socialinės politikos ministerija, [Agreement on Cooperation in the field of protection of children affected by the war in Ukraine due to the Russian Federation's armed aggression](#) (Susitarimas dėl bendradarbiavimo vaikų, nukentėjusių nuo karo Ukrainoje dėl Rusijos Federacijos ginkluotos agresijos, apsaugos srityje), 2022 m. balandžio 11 d., 4 str. 3 d. 8 p.

- Organizuoja Lietuvoje esančių vaikų grąžinimą atgal į Ukrainą, gavus oficialų Ukrainos kompetentingos institucijos sprendimą, Šalių sutarta tvarka ir sąlygomis.³⁷
- Keičiasi informacija apie vaikų teisių ir teisėtų interesų apsaugą, jų individualių poreikių tenkinimą ir konkrečių situacijų sprendimą siekiant užtikrinti geriausius vaiko interesus pagal 1996 m. spalio 19 d. Konvenciją Dėl jurisdikcijos, taikytinos teisės, pripažinimo, vykdymo ir bendradarbiavimo tėvų pareigų ir vaikų apsaugos priemonių srityje.³⁸
- Imasi priemonių, kad kiekvienam į Lietuvą atvykusiam vaikui būtų suteikta informacija apie vaiko teises, teikiamas paslaugas ir kita informacija jam suprantama kalba, atsižvelgiant į jo amžių, brandą ir individualius poreikius. Prireikus gali būti pasitelkiamas vertėjas žodžiu ir nuotolinis vertimas.³⁹

Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos funkcijos:⁴⁰

- Organizuoja paskirų vaikų, netekusių tėvų globos, arba vaikų, kurie turi tėvus (įskaitant nelydimus ar lydimus vaikus), priėmimą ir apgyvendinimą.
- Teikia informaciją vaikų iš Ukrainos registracijai Ukrainos ambasados Lietuvoje Konsuliniame skyriuje.⁴¹
- Reaguoja į bet kokią informaciją apie į Lietuvą atvykusį nelydimą vaiką iš Ukrainos ir imasi priemonių vaiko padėčiai įvertinti.
- Priima sprendimus dėl nelydimo vaiko, kuris nėra prieglobsčio prašytojas, apgyvendinimo;

---

³⁷ Kijevas, (2022) Lietuvos socialinės apsaugos ir darbo ministerija ir Ukrainos socialinės politikos ministerija, [Agreement on Cooperation in the field of protection of children affected by the war in Ukraine due to the Russian Federation's armed aggression](#) (Susitarimas dėl bendradarbiavimo vaikų, nukentėjusių nuo karo Ukrainoje dėl Rusijos Federacijos ginkluotos agresijos, apsaugos srityje), 2022 m. balandžio 11 d., 4 str. 3 d. 9 p.

³⁸ Kijevas, (2022) Lietuvos socialinės apsaugos ir darbo ministerija ir Ukrainos socialinės politikos ministerija, [Agreement on Cooperation in the field of protection of children affected by the war in Ukraine due to the Russian Federation's armed aggression](#) (Susitarimas dėl bendradarbiavimo vaikų, nukentėjusių nuo karo Ukrainoje dėl Rusijos Federacijos ginkluotos agresijos, apsaugos srityje), 2022 m. balandžio 11 d., 3 str. 6 d. ir 4 str. 1 d. 4 p.

³⁹ Kijevas, (2022) Lietuvos socialinės apsaugos ir darbo ministerija ir Ukrainos socialinės politikos ministerija, [Agreement on Cooperation in the field of protection of children affected by the war in Ukraine due to the Russian Federation's armed aggression](#) (Susitarimas dėl bendradarbiavimo vaikų, nukentėjusių nuo karo Ukrainoje dėl Rusijos Federacijos ginkluotos agresijos, apsaugos srityje), 2022 m. balandžio 11 d., 4 str. 1 d. 3 p. ir 6 str. 2 d.

⁴⁰ Kijevas, (2022) Lietuvos socialinės apsaugos ir darbo ministerija ir Ukrainos socialinės politikos ministerija, [Agreement on Cooperation in the field of protection of children affected by the war in Ukraine due to the Russian Federation's armed aggression](#) (Susitarimas dėl bendradarbiavimo vaikų, nukentėjusių nuo karo Ukrainoje dėl Rusijos Federacijos ginkluotos agresijos, apsaugos srityje), 2022 m. balandžio 11 d.

⁴¹ Kijevas, (2022) Lietuvos socialinės apsaugos ir darbo ministerija ir Ukrainos socialinės politikos ministerija, [Agreement on Cooperation in the field of protection of children affected by the war in Ukraine due to the Russian Federation's armed aggression](#) (Susitarimas dėl bendradarbiavimo vaikų, nukentėjusių nuo karo Ukrainoje dėl Rusijos Federacijos ginkluotos agresijos, apsaugos srityje), 2022 m. balandžio 11 d., 4 str. 3 d. 2 p.

- Ieško globėjo (rūpintojo) nelydimiems vaikams iš Ukrainos, kreipiasi į savivaldybių administracijas su prašymu nustatyti laikinąją globą (rūpybą);
- Inicijuoja paslaugų teikimą nelydimiems vaikams iš Ukrainos.
- Prižiūri globą (rūpybą) tiek šeimoje, tiek vaikų globos institucijose;
- Kai vaikas atvyksta į Lietuvą su Ukrainos institucijų paskirtu globėju, Tarnyba, siekdama išvengti globėjo, paskirto pagal Ukrainos įstatymus, pripažinimo procedūros Lietuvoje, skubiai kreipiasi į savivaldybės administraciją su prašymu perskirti tokį globėją laikinuoju globėju (rūpintoju) pagal Lietuvos įstatymus.⁴²

Migracijos departamento funkcijos:

- Registruoja vaikus iš Ukrainos ir išduoda jiems registracijos pažymėjimą, kuriame nurodomas asmens vardas (-ai), pavardė (-ės), gimimo data, užsieniečio, turinčio interesų Lietuvoje, kodas (ILTU) ir elektroninės sveikatos istorijos (HR) numeris. Pastaba: Registracijos dokumentą gali išduoti ir kitos valstybės ar savivaldybių institucijos.⁴³

Sveikatos apsaugos ministerijos funkcijos:

- Užtikrina, kad vaikams iš Ukrainos būtų teikiamos sveikatos priežiūros paslaugos, įskaitant psichologinį ir emocinį gydymą.
- Teikia informaciją apie vaikams iš Ukrainos teikiamas sveikatos priežiūros paslaugas.

Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos funkcijos:

- Užtikrina, kad visi vaikai iš Ukrainos galėtų mokytis pagal ikimokyklinio, priešmokyklinio, bendrojo ugdymo ar profesinio mokymo programas Lietuvos švietimo įstaigose.⁴⁴
- Rengia rekomendacijas mokykloms dėl vaikų iš Ukrainos ugdymo ypatumų.
- Teikia informaciją visais su švietimo prieinamumu susijusiais klausimais.

---

⁴² Kijevas, (2022) Lietuvos socialinės apsaugos ir darbo ministerija ir Ukrainos socialinės politikos ministerija, [Agreement on Cooperation in the field of protection of children affected by the war in Ukraine due to the Russian Federation's armed aggression](#) (Susitarimas dėl bendradarbiavimo vaikų, nukentėjusių nuo karo Ukrainoje dėl Rusijos Federacijos ginkluotos agresijos, apsaugos srityje), 2022 m. balandžio 11 d., 4 str. 3 d. 4 p.

⁴³ Lietuva, Vyriausybė (2022), [Dėl laikinosios apsaugos Lietuvos Respublikoje užsieniečiams suteikimo](#), Nr. 224, 2022 m. kovo 16 d., paskutinis pakeitimas Nr. 439, 2023 m. birželio 7 d., 2 str. 3 d.

⁴⁴ Lietuva, Švietimo, mokslo ir sporto ministerija (2023), [Aplinkraštis Dėl ukrainiečių vaikų ugdymo 2023–2024 mokslo metais](#), Nr. SR 2180, 2023 m. birželio 5 d.

- Teikia mokomąją medžiagą ukrainiečių kalba - spausdintus tekstus ir garsines knygas tiems, kurie negali skaityti įprasto spausdinto teksto.⁴⁵

Savivaldybių funkcijos:

- Užtikrina medicininių paslaugų teikimą savivaldybės teritorijoje gyvenantiems nelydimiems⁴⁶ ir kitiems vaikams⁴⁷ iš Ukrainos.⁴⁸
- Užtikrina savalaikį transporto paslaugų teikimą savivaldybės teritorijoje gyvenantiems nelydimiems vaikams iš Ukrainos (kai pervežimui nereikalinga greitoji medicinos pagalba) tokiais atvejais:⁴⁹ vykti į sveikatos priežiūros įstaigą, teikiančią II ar III lygio paslaugas, siekiant gauti planinių būtinųjų sveikatos priežiūros paslaugų, be kurių paciento sveikatos būklė gali pablogėti tiek, kad jam prireiktų skubios medicinos pagalbos; vykti į fizioterapijos ar reabilitacijos sveikatos priežiūros įstaigą gauti būtinųjų paslaugų;
- Užtikrina mobilios slaugos paslaugų teikimą kiekviename registracijos centre pasitraukusiems nuo karo asmenims iš Ukrainos deleguoti slaugytoją iš savivaldybės teritorijoje esančios gydymo įstaigos į savivaldybės teritorijoje esantį registracijos centrą, kuriame jis/ji teiktų mobilios slaugos paslaugas.

Kiti suinteresuotieji subjektai

Lietuvos valstybinės institucijos, bendradarbiaudamos su nevyriausybinėmis organizacijomis, teikia vaikams iš Ukrainos apgyvendinimą, maitinimą, būtiną paramą ir pagalbą.⁵⁰

---

⁴⁵ Lietuva, Švietimo, mokslo ir sporto ministerija (2023), [Mokymosi šaltiniai](#).

⁴⁶ Lietuva, Seimas (1996), *Lietuvos Respublikos sveikatos draudimo įstatymas*, Nr. I-1343, 1996 m. gegužės 21 d., paskutinis pakeitimas Nr. XIV-1303, 2022 m. birželio 30 d., 6 str. 1 d. 3 p.

⁴⁷ Lietuva, Seimas (1996), *Lietuvos Respublikos sveikatos draudimo įstatymas*, Nr. I-1343, 1996 m. gegužės 21 d., paskutinis pakeitimas Nr. XIV-1303, 2022 m. birželio 30 d., 6 str. 1 d. 7 p.

⁴⁸ Lietuva, Vidaus reikalų ministerija (2022), [Dėl užsieniečių, pasitraukusių iš Ukrainos dėl Rusijos federacijos karinių veiksmų Ukrainoje, asmens sveikatos priežiūros paslaugų užtikrinimo laikinosios apsaugos galiojimo laikotarpiu](#), Nr. 1V-149, 2022 m. kovo 1d., paskutinis pakeitimas Nr. 1V-249, 28 April 2023 m. balandžio 28 d., 2 str. 1 d. 1 p.

⁴⁹ Lietuva, Vidaus reikalų ministerija (2022), [Dėl užsieniečių, pasitraukusių iš Ukrainos dėl Rusijos federacijos karinių veiksmų Ukrainoje, asmens sveikatos priežiūros paslaugų užtikrinimo laikinosios apsaugos galiojimo laikotarpiu](#), Nr. 1V-149, 2022 m. kovo 1d., paskutinis pakeitimas Nr. 1V-249, 28 April 2023 m. balandžio 28 d., 2 str. 1 d. 2 p.

⁵⁰ Kijevas, (2022) Lietuvos socialinės apsaugos ir darbo ministerija ir Ukrainos socialinės politikos ministerija, [Agreement on Cooperation in the field of protection of children affected by the war in Ukraine due to the Russian Federation's armed aggression](#) (Susitarimas dėl bendradarbiavimo vaikų, nukentėjusių nuo karo Ukrainoje dėl Rusijos Federacijos ginkluotos agresijos, apsaugos srityje), 2022 m. balandžio 11 d., 6 str. 1 d.

Veiksmų algoritmas atvykus paskiram nelydimam vaikui arba vaikui, kurį lydi asmenys, kurie nėra oficialūs globėjai pagal Ukrainos įstatymus:⁵¹

1. Į Lietuvą atvyksta nelydimas vaikas (vienas arba lydimas giminaičių, šeimos narių (išskyrus motiną ir tėvą) ar artimus emocinius ryšius su vaiku turinčių asmenų, kurie nėra paskirti globėjais pagal Ukrainos įstatymus).
2. Kai atvykstančiųjų buvo daug, pagrindiniuose maršrutuose buvo įsteigti laikini registracijos centrai, kuriuose dirbo Migracijos departamento, Lietuvos Raudonojo Kryžiaus ir Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos atstovai. Migracijos departamento atstovai registravo vaikus, atvykusius iš Ukrainos. Be oficialių globėjų likęs vaikas būdavo užregistruojamas informacinėje sistemoje MIGRIS pagal jį lydinčio asmens pateiktus duomenis. Nelydimas vaikas galėjo pats pateikti duomenis registracijai. Po registracijos apie tokį vaiką buvo informuojamas Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos atstovas.

Sumažėjus atvykstančiųjų iš Ukrainos skaičiui, laikinieji registracijos centrai buvo uždaryti. Uždarius laikinuosius registracijos centrus, migrantai iš Ukrainos gali registruotis Migracijos departamento teritoriniuose padaliniuose, esančiuose 13 miestų (Vilniuje, Kaune, Klaipėdoje, Šiauliuose, Panevėžyje, Alytuje, Marijampolėje, Tauragėje, Telšiuose, Utenoje, Visagine, Šalčininkuose, Elektrėnuose).

Registracijos MIGRIS sistemoje metu pateikiamas prašymas išduoti leidimą laikinai gyventi.

3. Migracijos departamentas išduoda leidimą vaikui ir kartu su juo atvykusiam asmeniui laikinai gyventi Lietuvoje.
4. Kiekviena savivaldybė, Valstybės sienos apsaugos tarnyba, nevyriausybinė organizacija ar privatus asmuo, turintis informacijos apie į Lietuvą atvykusį nelydimą vaiką iš Ukrainos, tą informaciją gavęs registracijos metu ar kitais būdais, privalėjo pranešti apie tokį vaiką Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybai (centrinei įstaigai ar teritoriniam skyriui).
5. Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba (teritorinis padalinys), gavusi informaciją apie vaiką:

---

⁵¹ Lietuva, Vaiko teisių apsaugos kontrolierius (2023). *Vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus veiklos ataskaita 2022*. Nr. 4-2, 2023 m. kovo 31 d., p. 114; Lietuva, Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba (2023) 2023 m. birželio 21 d. atsakymas į Lietuvos FRANET partnerio užklausą.

- 5.1. Užtikrina, kad vaikui būtų suteiktas būstas. Kai vaiko nelydi pažįstamas asmuo, Tarnyba suranda vaikui gyvenamąją vietą tinkamose patalpose.
  - 5.2. Suranda kandidatą į globėjus (rūpintojus) (dažniausiai tai asmuo, pas kurį atvyko vaikas, kitais atvejais iš patvirtinto kandidatų į globėjus sąrašo, kurie išklausė specialius mokymus, kaip būti globėju, ir yra įtraukti į galimų globėjų sąrašą).
  - 5.3. Kreipiasi į savivaldybės administraciją su prašymu nustatyti laikinąją globą (rūpybą) ir paskirti siūlomą asmenį globėju (rūpintoju). Prašymai nagrinėjami skubos tvarka; procesas trunka mažiau nei savaitę.
  - 5.4. Kai iki globėjo (rūpintojo) paskyrimo reikia teisinio atstovavimo vaikui, Tarnyba atlieka šią funkciją, kol paskiriamas globėjas (rūpintojas).
  - 5.5. Visą informaciją apie vaiką ir globą (rūpybą) registruoja Socialinės paramos šeimai informacinėje sistemoje SPIS.
6. Tarnybos teritorinis skyrius, kurio aptarnaujamoje teritorijoje gyvena vaikas, yra atsakingas už vaiko globos (rūpybos) stebėseną ir priežiūrą. Vaikui ir jo globėjui pakeitus gyvenamąją vietą, globos (rūpybos) bylos medžiaga perduodama Tarybos skyriui, veikiančiam toje teritorijoje, kurioje vaikas gyvena.
  7. Pagal Lietuvos įstatymus globėjas (rūpintojas) visapusiškai teisiškai atstovauja vaikui ir gali kreiptis dėl visų vaikui reikalingų paslaugų.
  8. Tarnyba reguliariai teikia duomenis Ukrainos ambasados konsuliniam skyriui apie globojamus (rūpinamus) vaikus (vardas, pavardė, gimimo data).

Iššūkiai

Praktikoje susidurta su šiais sunkumais:

Karo pradžioje Lietuvos institucijos susidūrė su sunkumais tvarkantis su dideliu atvykstančiųjų skaičiumi ir užtikrinant savalaikį atvykstančiųjų, įskaitant vaikus, poreikių tenkinimą.

Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybai kilo iššūkių registruojant atvejus, kai vaikai grįžta į Ukrainą pas savo globėjus ar tėvus. Ne visi tėvai, atvykę iš Ukrainos ir pasiėmę vaiką, taip pat ne visi globėjai informuoja Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybą apie grįžimą į Ukrainą arba išvykimą į kitą šalį.⁵² Gavusi tokią

---

⁵² Lietuva, Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba (2023). [2022 veiklos ataskaita](#). Nr. 5-1, 2023 m. kovo 31 d., p. 116-117.

informaciją tiesiogiai iš tėvų ar globėjų arba kitais būdais, Tarnyba inicijuoja globos (rūpybos) nutraukimą.⁵³

Socialinės paramos šeimai - SPIS IT sistemos funkcionalumas yra nepakankamas. SPIS neleidžia filtruoti ir rūšiuoti duomenų apie vaiko pilietybę globos (rūpybos) bylose, nėra įtraukti globos (rūpybos) pagrindai ir pagrindai, numatyti Užsieniečių teisinės padėties įstatyme.⁵⁴

2.1.2. Iš Ukrainos globos institucijų evakuoti vaikai

Vaikų priėmimas ir apgyvendinimas vykdomas vadovaujantis 2022 m. balandžio 11 d. Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos ir Ukrainos socialinės politikos ministerijos pasirašyta bendradarbiavimo sutartimi⁵⁵ ir Lietuvos teisės aktais, reglamentuojančiais globos (rūpybos) nustatymą.⁵⁶ Susitarime detalizuojama vaikų laikino perkėlimo iš Ukrainos į Lietuvą tvarka, vaikų priėmimo, apgyvendinimo ir globos organizavimas, atsakingų institucijų funkcijos, vaikų informavimo apie jų teises Lietuvoje sąlygos, informacijos apie vaikus rinkimo ir teikimo atitinkamoms suinteresuotoms šalims tvarka. Susitarimas taikomas visiems vaikams, laikinai perkeltiems iš Ukrainos dėl karo veiksmų (įskaitant nelydimus ar lydimus vaikus).⁵⁷

Pagal bendradarbiavimo sutartį, skirtingai nei pavienių vaikų atveju, Lietuvos socialinių reikalų ir darbo ministerija rūpinasi vaikų priėmimu iš Ukrainos institucijų⁵⁸. Kitos Lietuvos socialinių reikalų ir darbo ministerijos ir kitų suinteresuotųjų subjektų funkcijos

---

⁵³ Lietuva, Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba (2023) 2023 m. balandžio 27 d. atsakymas į Lietuvos FRANET partnerio užklausą.

⁵⁴ Lietuva, Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba (2023) 2023 m. balandžio 27 d. atsakymas į Lietuvos FRANET partnerio užklausą.

⁵⁵ Kijevas, (2022) Lietuvos socialinės apsaugos ir darbo ministerija ir Ukrainos socialinės politikos ministerija, [Agreement on Cooperation in the field of protection of children affected by the war in Ukraine due to the Russian Federation's armed aggression](#) (Susitarimas dėl bendradarbiavimo vaikų, nukentėjusių nuo karo Ukrainoje dėl Rusijos Federacijos ginkluotos agresijos, apsaugos srityje), 2022 m. balandžio 11 d.

⁵⁶ Kijevas, (2022) Lietuvos socialinės apsaugos ir darbo ministerija ir Ukrainos socialinės politikos ministerija, [Agreement on Cooperation in the field of protection of children affected by the war in Ukraine due to the Russian Federation's armed aggression](#) (Susitarimas dėl bendradarbiavimo vaikų, nukentėjusių nuo karo Ukrainoje dėl Rusijos Federacijos ginkluotos agresijos, apsaugos srityje), 2022 m. balandžio 11 d.

⁵⁷ Kijevas, (2022) Lietuvos socialinės apsaugos ir darbo ministerija ir Ukrainos socialinės politikos ministerija, [Agreement on Cooperation in the field of protection of children affected by the war in Ukraine due to the Russian Federation's armed aggression](#) (Susitarimas dėl bendradarbiavimo vaikų, nukentėjusių nuo karo Ukrainoje dėl Rusijos Federacijos ginkluotos agresijos, apsaugos srityje), 2022 m. balandžio 11 d., 1 str. 1 d.

⁵⁸ Kijevas, (2022) Lietuvos socialinės apsaugos ir darbo ministerija ir Ukrainos socialinės politikos ministerija, [Agreement on Cooperation in the field of protection of children affected by the war in Ukraine due to the Russian Federation's armed aggression](#) (Susitarimas dėl bendradarbiavimo vaikų, nukentėjusių nuo karo Ukrainoje dėl Rusijos Federacijos ginkluotos agresijos, apsaugos srityje), 2022 m. balandžio 11 d., 1 str. 3 d.

---

yra panašios į tas, kurios vykdomos priimant ir apgyvendinant pavienius vaikus (žr. 2.1.1 skirsnį).

Veiksmų algoritmas atvykus vaikų grupei iš Ukrainos globos institucijų⁵⁹

1. Ukrainos socialinės politikos ministerija informuoja Lietuvos socialinės apsaugos ir darbo ministeriją apie Ukrainos vaikų globos įstaigų vaikų grupę, norinčią atvykti į Lietuvą, nurodydama vaikų skaičių, jų amžių ir kitas charakteristikas.
2. Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ministerija konsultuojasi su savivaldybių administracijomis ir suranda savivaldybėje veikiančią juridinį asmenį, turintį teisę teikti socialinės globos paslaugas - vaikų priežiūrą, kaip globėją (rūpintoją), kuris gali priimti vaikus iš Ukrainos.
3. Vaikų grupė atvyksta iš Ukrainos į gyvenamąją vietą - savivaldybės vaikų globos įstaigos patalpas.
4. Valstybinės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos atstovai lanko vaikus ir prižiūri situaciją.
5. Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba kreipiasi į savivaldybės, kurios teritorijoje įsteigta vaikų globos įstaiga, administraciją su prašymu nustatyti visų grupės vaikų globą (rūpybą) ir visų grupės vaikų globėju (rūpintoju) paskirti juridinį asmenį, kuris priima vaikus iš Ukrainos.
6. Globėjas (kuratorius) skiriamas savivaldybės mero potvarkiu (iki 2023 m. balandžio mėn. - savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymu).
7. Jei kartu su vaikais atvyko Ukrainos vaikų globos įstaigos darbuotojai, juos įdarbina Lietuvos vaikų globos įstaiga, kuri paskirta vaikų globėju (rūpintoju).
8. Globėju (rūpintoju) paskirta Lietuvos vaikų globos įstaiga organizuoja visas reikalingas paslaugas vaikams taip pat, kaip ir savo globojamiems (rūpinamiems) Lietuvos vaikams.

Šiuo metu Lietuvos vaikų globos institucijose yra keturios vaikų grupės, iš viso 83 vaikai. Be to, yra trys vaikų grupės, kurių globėjai yra asmenys, atvykę iš Ukrainos, tačiau jie apgyvendinti Lietuvos vaikų globos įstaigų patalpose (sportininkų grupė ir dvi socialinės šeimos iš Ukrainos), iš viso 25 vaikai.

Iššūkiai

Pirmaisiais karo Ukrainoje mėnesiais Lietuva susidūrė su sunkumais apgyvendinant vaikus iš Ukrainos vaikų globos įstaigų, mokyklų ir kitų institucijų, kurie atvyko grupėmis, nes pastaruoju metu Lietuvoje uždaryti beveik visi vaikų globos namai, o Lietuvoje globojami vaikai perkelti į šeimas. Priešingai Lietuvos politikai, dėl didelio

⁵⁹ Lietuva, Vaiko teisių apsaugos kontrolierius (2023). *Vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus veiklos ataskaita 2022*. Nr. 4-2, 2023 m. kovo 31 d., p. 114; Lietuva, Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba (2023) 2023 m. birželio 21 d. atsakymas į Lietuvos FRANET partnerio užklausą.

pabėgėlių iš Ukrainos srauto Lietuvai teko grįžti prie vaikų namų tipo įstaigų, kad jos priimtų dideles vaikų iš Ukrainos grupes ir neišsklaidytų vaikų į skirtingas gyvenamąsias vietas.⁶⁰

2022 m. metinėje ataskaitoje Vaiko teisių apsaugos kontrolierė išreiškė abejonę, ar Socialinių paslaugų įstatymo pakeitimai, kuriais mažinami reikalavimai vaikų globos įstaigoms (žr. išsamesnį paaiškinimą 2.3.3 skirsnyje), atitinka geriausių vaiko interesų principą. 2022 m. nagrinėdama skundus dėl nelydimų vaikų iš Ukrainos teisių pažeidimų, Kontrolieriaus tarnyba nustatė, kad kai kuriose vaikų globos įstaigose darbuotojų – vaikų santykis neatitinka socialinės globos normų ir tai turi neigiamos įtakos vaikų poreikių tenkinimui (emocinė aplinka, laisvalaikio ir užimtumo veiklos galimybės ir t. t.).⁶¹ Pasitaikė atvejų, kai vienas suaugęs asmuo prižiūrėjo 14-15 vaikų.⁶²

Prasidėjus karui Ukrainoje buvo atvejų, kai vaikų grupės iš Ukrainos globos įstaigų atvyko nesilaikydamos bendradarbiavimo sutartimi nustatytos tvarkos, nepranešę Lietuvos valdžios institucijoms. Lietuvos valdžiai teko skubiai ieškoti, kur apgyvendinti vaikus. Vaikai turėjo laikinai gyventi netinkamose vaikų priežiūrai patalpose (poilsio centre), kol bus paruoštos buvusios vaikų priežiūros įstaigos patalpos.⁶³

---

⁶⁰ Lietuva, Vaiko teisių apsaugos kontrolierius (2023). [Vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus veiklos ataskaita 2022](#). Nr. 4-2, 2023 m. kovo 31 d., p. 115.

⁶¹ Lietuva, Vaiko teisių apsaugos kontrolierius (2023). [Vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus veiklos ataskaita 2022](#). Nr. 4-2, 2023 m. kovo 31 d., p. 115.

⁶² Lietuva, Vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus įstaigos atstovas (2023), 2023 m. birželio 11 d. skambutis su Lietuvos FRANET partneriu.

⁶³ Lietuva, Vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus įstaigos atstovas (2023), 2023 m. birželio 11 d. skambutis su Lietuvos FRANET partneriu.

2.2. Vaikų, pasitraukusių iš Ukrainos, apsauga ir priemonės skirtos smurtinių nusikaltimų prieš juos rizikai mažinti

2.2.1. Apsaugos priemonės, skirtos apsaugoti ir apginti vaikus nuo nusikaltimų

Pagal Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos ir Ukrainos socialinės politikos ministerijos pasirašytą bendradarbiavimo susitarimą,⁶⁴ Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija yra įsipareigojusi imtis visų būtinų priemonių, kad būtų apsaugoti vaikai iš Ukrainos, įskaitant bet kokią prekybos vaikais grėsmę, ir, esant bet kokiai prekybos vaikais apraiškai, nedelsiant apie tai informuoti Lietuvos policiją, prokuratūrą, Ukrainos ambasadą ir kitas kompetentingas institucijas.⁶⁵

Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba įgyvendino rizikos mažinimo priemones, skirtas Ukrainos vaikų apsaugai nuo prekybos žmonėmis.⁶⁶

- Buvo parengtas veiksnių algoritmas, kuriame numatyti žingsniai, kaip įstaigoms veiksmingai veikti, kai iš Ukrainos atvyksta daug vaikų grupių, ir kaip elgtis, kai iš Ukrainos atvyksta pavieniai nelydimi vaikai. Algoritmas paaiškintas šios ataskaitos 2.1.1 ir 2.1.2 skirsniuose.
- Tarnyba aktyviai informuoja visuomenę apie tai, kad vaikai iš Ukrainos jokiais aplinkybėmis negali būti įvaikinti ar perduoti nuolatinei globai.
- Tarnyba aktyviai didina visuomenės informuotumą apie reikalavimą pranešti Tarnybai apie visus žinomus nelydimus vaikus iš Ukrainos.
- Tuo metu, kai buvo didelis atvykstančiųjų skaičius, Tarnybos atstovai budėjo užsieniečių registracijos punktuose, kad galėtų nedelsiant pabendrauti su nustatytu nelydimu vaiku.

---

⁶⁴ Kijevas, (2022) Lietuvos socialinės apsaugos ir darbo ministerija ir Ukrainos socialinės politikos ministerija, [Agreement on Cooperation in the field of protection of children affected by the war in Ukraine due to the Russian Federation's armed aggression](#) (Susitarimas dėl bendradarbiavimo vaikų, nukentėjusių nuo karo Ukrainoje dėl Rusijos Federacijos ginkluotos agresijos, apsaugos srityje), 2022 m. balandžio 11 d.

⁶⁵ Kijevas, (2022) Lietuvos socialinės apsaugos ir darbo ministerija ir Ukrainos socialinės politikos ministerija, [Agreement on Cooperation in the field of protection of children affected by the war in Ukraine due to the Russian Federation's armed aggression](#) (Susitarimas dėl bendradarbiavimo vaikų, nukentėjusių nuo karo Ukrainoje dėl Rusijos Federacijos ginkluotos agresijos, apsaugos srityje), 2022 m. balandžio 11 d., 4 str. 3 d. 7 p.

⁶⁶ Lietuva, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija (2023) 2023 m. birželio 20 d. atsakymas į Lietuvos FRANET partnerio užklausą.

Lietuvos kriminalinės policijos biuras informavo,⁶⁷ kad Lietuvos policija nėra priėmusi jokių teisės aktų, skirtų išimtinai vaikų iš Ukrainos saugumui užtikrinti. Policija reaguoja į visus pranešimus apie galimas ar esamas grėsmes vaikų saugumui ir vykdo prevencines priemones vaikų saugumui užtikrinti ir padidinti.

Policija, prokuratūra ir Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba, vykdydamos savo funkcijas, vadovaujasi 2018 m. birželio 28 d. Bendradarbiavimo susitarimu.⁶⁸ Šiuo susitarimu sukuriama institucijų keitimosi informacija tinklas, t. y. apibrėžiama, kokiais atvejais kokie duomenys kokiai institucijai perduodami.

Pagal šį susitarimą prokuratūra ir policija informuoja Vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos teritorinių skyrių (Vaiko teisių apsaugos skyrių) specialistus.⁶⁹

- Kai tyrimo metu gauta duomenų, kad vaikai galimai nukentėjo nuo tėvo (motinos), globėjo (rūpintojo), kartu su juo gyvenančio asmens ar kito už vaiko auklėjimą ar priežiūrą atsakingos asmens arba nuo netinkamo tokių asmenų pareigų vykdymo.
- Kai gaunamas pranešimas iš gydymo įstaigų, kitų institucijų apie vaiko sužalojimą, kai nukentėjęs vaikas ar jo atstovai pagal įstatymą atsisako nurodyti sužalojimo aplinkybes, ir nėra duomenų, kad buvo padaryta nusikalstama veika.
- Kai yra įrodymų, kad vaikas nebuvo (nėra) tinkamai prižiūrimas.
- Kai vaiko apsaugos priemonės turi būti taikomos siekiant apsaugoti vaiką nuo smurtautojo, kuris naudojo smurtą prieš vaiką arba smurtavo šeimoje, ir vaikas dėl to galėjo nukentėti.
- Kai dėl įvykdytos nusikalstamos veiklos būtina skubiai spręsti su vaiko globa ir priežiūra susijusius klausimus.
- Kai vaiko atstovai pagal įstatymą yra sulaikyti ar jiems paskirta kardomoji priemonė - suėmimas.

Policija ir prokuratūra privalo informaciją Vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybai pateikti per penkias dienas. Tuomet Vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos teritorinių skyrių specialistai (Vaiko teisių apsaugos skyriai) imasi priemonių vaiko apsaugai užtikrinti.

---

⁶⁷ Lietuva, Lietuvos kriminalinės policijos biuras (2023) 2023 m. birželio 14 d. atsakymas į Lietuvos FRANET partnerio užklausą.

⁶⁸ Lietuva, Generalinė Prokuratūra, Policijos departamentas, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus įstaiga, Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba (2018), [Bendradarbiavimo susitarimas](#), Nr. 9.11-17/5-IL-4325/D4-85/SB-1/BS-1, 2018 m. birželio 28 d.

⁶⁹ Lietuva, Generalinė Prokuratūra, Policijos departamentas, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus įstaiga, Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba (2018), [Bendradarbiavimo susitarimas](#), Nr. 9.11-17/5-IL-4325/D4-85/SB-1/BS-1, 2018 m. birželio 28 d.

Policijos įstaigos pareigūnas, bet kuriuo paros metu nustatęs smurto prieš vaiką atvejus ar vaiko buvimą jam nesaugioje aplinkoje, nedelsdamas informuoja Tarnybą (jos teritorinį skyrių). Tarnybos pareigūnai privalo atvykti į įvykio vietą ir imtis priemonių vaiko saugumui užtikrinti ne vėliau kaip per 1 valandą nuo policijos pareigūno pranešimo.⁷⁰

Jei dėl pateisinamų priežasčių Vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos atstovai negali atvykti, Tarnyba policijos pareigūnui suteikia informaciją apie netoliese esantį asmenį ar įstaigą, kuriai galima perduoti vaiką, kad juo būtų pasirūpinta, kol atvyks Tarnybos atstovas. Tarnyba taip pat susisiekiama su asmeniu ar institucija ir įspėja juos, kad jie privalo pasirūpinti vaiku ir užtikrinti jo saugumą, kol atvyks Tarnybos atstovai.

Pagal bendradarbiavimo susitarimą Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba taip pat įsipareigoja nedelsdama, bet ne vėliau kaip per 24 valandas, informuoti prokuratūrą arba policiją apie jai žinomus smurto prieš vaiką atvejus. Ji taip pat įsipareigoja kreiptis į prokuratūrą arba policiją dėl bet kokių kitų vaiko teisių pažeidimų, kurie kelia įtarimų, kad galėtų būti kvalifikuojami kaip nusikaltimai.⁷¹

Be to, prokuratūra, policija ir Vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba informuoja viena kitą apie vaiko dingimą. Tarnyba informuoja policiją vaiko dingimo dieną.⁷²

Sutarties pakeitime, pasirašytame 2023 m. liepos 21 d., numatytos papildomos priemonės seksualinį smurtą patyrusių vaikų apsaugai ir aptarti papildomi bendradarbiavimo veiksmai.⁷³

Tarpinstitucinio bendradarbiavimo pavyzdys

2022 m. kovo viduryje Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba kreipėsi į policiją su pareiškimu dėl galimai planuojamų neteisėto įvaikinimo atvejų. Tarnyba prašė ištirti ir įvertinti aplinkybes, susijusias su 43 vaikų atvykimu iš Ukrainos į Lietuvą. Pareiškime buvo nurodyta, kad 2022 m. kovo 2 d. su šiais vaikais į Lietuvą atvykę keli suaugusieji ketina dalį šių vaikų išvežti į kitą valstybę, neva laikinai aplankyti šeimos

---

⁷⁰ Lietuva, Generalinė Prokuratūra, Policijos departamentas, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus įstaiga, Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba (2018), [Bendradarbiavimo susitarimas](#), Nr. 9.11-17/5-IL-4325/D4-85/SB-1/BS-1, 2018 m. birželio 28 d.

⁷¹ Lietuva, Generalinė Prokuratūra, Policijos departamentas, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus įstaiga, Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba (2018), [Bendradarbiavimo susitarimas](#), Nr. 9.11-17/5-IL-4325/D4-85/SB-1/BS-1, 2018 m. birželio 28 d.

⁷² Lietuva, Generalinė Prokuratūra, Policijos departamentas, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus įstaiga, Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba (2018), [Bendradarbiavimo susitarimas](#), Nr. 9.11-17/5-IL-4325/D4-85/SB-1/BS-1, 2018 m. birželio 28 d.

⁷³ Lietuva, Generalinė Prokuratūra, Policijos departamentas, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus įstaiga, Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba (2023), [Susitarimas Nr.1 Dėl 2018 metų birželio 28 d. bendradarbiavimo susitarimo Nr. 9.11-17/BS-1 pakeitimo](#), Nr. BS-8, 2023 m. liepos 21 d.

narius, tačiau kiti duomenys leidžia manyti, kad jie galimai ketina vaikus atiduoti įvaikinti. Abejonių dėl tokių ketinimų teisėtumo ir skaidrumo sukėlė tai, kad Lietuvos institucijoms nebuvo pateikti jokie Ukrainos institucijų sprendimai ir oficialūs dokumentai, kurie patvirtintų, kad toks šių vaikų išvežimas iš Ukrainos ir jų įvaikinimas kitoje šalyje yra visiškai suderintas, pagrįstas ir teisėtas.⁷⁴

Generalinis prokuroras, įvertinęs, kad surinktų duomenų nepakanka įsitikinti, jog šių vaikų gabenimas ir įvaikinimas nėra nusikalstama veika, 2022 m. balandžio 1 d. priėmė sprendimą pradėti ikiteisminį tyrimą.⁷⁵ Ikteisminis tyrimas atliekamas pagal požymius nusikalstamos veikos, numatytos Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 157 straipsnio "Vaiko pirkimas arba pardavimas" 2 dalyje. Vėliau šis ikiteisminis tyrimas buvo papildytas tyrimu pagal kitos nusikalstamos veikos, numatytos Lietuvos baudžiamojo kodekso 140 straipsnio 1 dalyje, "Fizinio skausmo sukėlimas ar nežymus sveikatos sutrikdymas", požymius.⁷⁶

Generalinės prokurorės iniciatyva 2022 m. birželio 30 d. surengtame pasitarime, kuriame dalyvavo Lietuvos prokuratūros ir Ukrainos generalinės prokuratūros, Prezidentūros, Aukščiausiosios Rados, policijos ir Ukrainos ambasados Lietuvoje atstovai, už ikiteisminį tyrimą atsakingas prokuroras informavo, kad ikiteisminis tyrimas, atsižvelgiant į iki šiol surinktus duomenis, turi būti tęsiamas.⁷⁷

2023 m. liepos 17 d. prokuratūra pateikė informaciją, kad ikiteisminis tyrimas tęsiamas ir renkama reikšminga informacija. Šiuo metu kaltinimai jokiems asmenims nepareikšti.⁷⁸

---

⁷⁴ Lietuva, Generalinė prokuratūra (2022), Pranešimas spaudai "[Pradėtas ikiteisminis tyrimas dėl galimos neteisėtos prekybos vaikais iš Ukrainos](#)", Prokuratūros internetinė svetainė, 2022 m. balandžio 1 d.

⁷⁵ Lietuva, Generalinė prokuratūra (2022), Pranešimas spaudai "[Pradėtas ikiteisminis tyrimas dėl galimos neteisėtos prekybos vaikais iš Ukrainos](#)", Prokuratūros internetinė svetainė, 2022 m. balandžio 1 d.

⁷⁶ Lietuva, Vilniaus apygardos prokuratūros Organizuotų nusikaltimų ir korupcijos tyrimo skyrius (2022), 2023 m. birželio 17 d. atsakymas į Lietuvos FRANET partnerio užklausą.

⁷⁷ Lietuva, Generalinė prokuratūra (2022), Pranešimas spaudai "[Su Ukrainos institucijų atstovais aptarta ikiteisminio tyrimo dėl įtariamos prekybos žmonėmis eiga](#)", Prokuratūros internetinė svetainė, 2022 m. birželio 30 d.

⁷⁸ Lietuva, Vilniaus apygardos prokuratūros Organizuotų nusikaltimų ir korupcijos tyrimo skyrius (2022), 2023 m. birželio 17 d. atsakymas į Lietuvos FRANET partnerio užklausą.

2022 m. liepos 1 d. Ukrainos atsakingos institucijos pakeitė vaikų globėją Ukrainoje; teisinis vaikų atstovas Lietuvoje liko ta pati vaikų globos institucija, paskirta atvykus šiai vaikų grupei į Lietuvą.⁷⁹

Tyrimo metu nuolat palaikomas ryšys tarp Lietuvos valdžios institucijų, Ukrainos generalinės prokuratūros, Ukrainos prezidento Vaiko teisių ir vaikų reabilitacijos skyriaus, Ukrainos Aukščiausiosios Rados, Ukrainos policijos ir Ukrainos ambasados Lietuvoje.

Tyrimo metu nuolat palaikomas ryšys tarp Lietuvos valdžios institucijų, Ukrainos generalinės prokuratūros, Ukrainos prezidento patarėjo vaiko teisių ir vaikų reabilitacijos klausimais, Ukrainos Aukščiausiosios Rados, Ukrainos policijos ir Ukrainos ambasados Lietuvoje.⁸⁰

2022 m. rugpjūtį visi vaikai, išskyrus keturis, grįžo į Ukrainą.⁸¹

Pagal vieno asmens pasisakymus žiniasklaidoje, keturi vaikai atsakingoms Lietuvos institucijoms papasakojo apie nuolatinį spaudimą, planus išvežti juos prieš jų valią į Jungtines Amerikos Valstijas ir psichologinį smurtą. Kadangi vaikai papasakojo Lietuvos institucijoms apie jiems žinomas aplinkybes, globėjai iš Ukrainos pradėjo jiems grasinti, kad "išdavikai" bus nubausti, kai grįš į Ukrainą. Vaikai papasakojo apie patirtą smurtą ir jaučiamą baimę, nes jaučia didelę grėsmę iš savo buvusių globėjų Ukrainoje.⁸²

Keturi vaikai atsisakė grįžti į Ukrainą, todėl, po sprendimus priimančių institucijų konsultacijų, jiems išimties tvarka buvo leista pasilikti Lietuvoje.

---

⁷⁹ Platūkytė, Deimantė (2022) "[Globėjai baiminasi: iš Ukrainos į Lietuvą atkelti vaikų namai įtariamai dėl prekybos vaikais, globotiniai pasakoja apie patiriamą smurtą](#)", *LRT.lt*, 2022 m. liepos 20 d.

⁸⁰ Platūkytė, Deimantė (2022) "[Globėjai baiminasi: iš Ukrainos į Lietuvą atkelti vaikų namai įtariamai dėl prekybos vaikais, globotiniai pasakoja apie patiriamą smurtą](#)", *LRT.lt*, 2022 m. liepos 20 d.

⁸¹ Damulytė, Jūratė (2022), "[Ukrainos vaikų namų „Perlinka“ vaikai grįžo į tėvynę, keli pasiprašė prieglobsčio Lietuvoje](#)" *LRT.lt*, 2022 m. rugpjūčio 5 d..

⁸² Platūkytė, Deimantė (2022) "[Globėjai baiminasi: iš Ukrainos į Lietuvą atkelti vaikų namai įtariamai dėl prekybos vaikais, globotiniai pasakoja apie patiriamą smurtą](#)", *LRT.lt*, 2022 m. liepos 20 d.

2.2.2. Parama vaikams, tapusiems nusikaltimų aukomis

Parama vaikams iš Ukrainos organizuojama panašiai kaip ir vaikams iš Lietuvos.

Pagrindinė institucija, užtikrinanti pagalbą vaikams - nusikaltimų aukoms, yra Valstybinė vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba. Pagal įstatymą tarnyba pati arba per struktūrinius padalinius privalo:⁸³

- ginti ir užtikrinti vaiko teisių apsaugą bei atstovauti vaiko teisėms ir teisėtiems interesams savivaldybių teritorijose visą parą;
- sudaryti mobilies komandas, kurios teiktų intensyvią pagalbą šeimai ir koordinuotų jų veiksmus;
- esant vaiko teisių pažeidimo požymiams, įvertina vaiko padėtį, inicijuoja bylos nagrinėjimą ir priima sprendimus dėl apsaugos priemonių įgyvendinimo;
- organizuoti vaikų globą (rūpybą) ir įvaikinimą, vykdyti globos (rūpybos) priežiūrą;
- atstovauti vaiko interesams ikiteisminio tyrimo ir baudžiamosios bylos nagrinėjimo metu;⁸⁴
- jei kyla pavojus vaiko saugumui, sveikatai ar gyvybei, nedelsiant imtis priemonių vaiko teisėms apsaugoti (perkelti vaiką į saugią aplinką);
- veikti kaip teisinis vaiko atstovas, kol vaikui bus paskirtas globėjas (rūpintojas);
- teikti metodinę pagalbą kitoms institucijoms vaiko teisių apsaugos srityje;
- konsultuoti vaikus, tėvus, globėjus (rūpintojus), įtėvius, švietimo ir socialinius darbuotojus bei kitus fizinius ir juridinius asmenis vaiko teisių apsaugos ir gynimo klausimais.⁸⁵

Policija, Prokuratūra ir Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba, vykdydamos savo funkcijas, vadovaujasi 2018 m. birželio 28 d. Bendradarbiavimo susitarimu⁸⁶. Šiuo susitarimu sukuriama institucijų keitimosi informacija tinklas, t. y. apibrėžiama, kokiais atvejais kokie duomenys kokiai institucijai perduodami, siekiant

---

⁸³ Lietuva, Seimas (1996). *Lietuvos Respublikos Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymas*, Nr. I-1234, 1996 m. kovo 14 d., paskutinis pakeitimas Nr. XIV-1839, 2023 m. kovo 28 d.

⁸⁴ Lietuva, Seimas (1996). *Lietuvos Respublikos Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymas*, Nr. I-1234, 1996 m. kovo 14 d., paskutinis pakeitimas Nr. XIV-1839, 2023 m. kovo 28 d.

⁸⁵ Lietuva, Government (2005), [Dėl Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos nuostatų patvirtinimo](#), Nr. 1114, 2005 m. spalio 20 d., paskutinis pakeitimas Nr. 328, 2023 m. gegužės 3 d..

⁸⁶ Lietuva, Generalinė Prokuratūra, Policijos departamentas, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus įstaiga, Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba (2018), [Bendradarbiavimo susitarimas](#), Nr. 9.11-17/5-IL-4325/D4-85/SB-1/BS-1, 2018 m. birželio 28 d.

---

užtikrinti nuo nusikaltimų nukentėjusių vaikų apsaugą. Šiame susitarime, be kitų įsipareigojimų:⁸⁷

- Prokuratūra ir policija įsipareigoja teikti informaciją Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybai apie būtinybę organizuoti pagalbą nuo nusikaltimo nukentėjusiam vaikui. Informacija turi būti pateikta nedelsiant, bet ne vėliau kaip per penkias kalendorines dienas.
- Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba įsipareigoja ištirti liudytoju ar nukentėjusiuoju tapusio vaiko buitinę aplinką, gyvenimo ir auklėjimo sąlygas ir ne vėliau kaip per septynias dienas pateikti šią informaciją atitinkamai prašymą pateikusiam prokurorui ar policijai.
- Prokuratūra, policija ir Tarnyba įsipareigoja informuoti viena kitą, kai yra pakankamas pagrindas manyti, kad nukentėjusio vaiko teisėti atstovai gali trukdyti ikiteisminiam tyrimui, prieštarauti ir kenkti vaiko interesams dalyvaudami procese.
- Policija įsipareigoja nedelsiant informuoti tarnybą apie tuos atvejus, kai paaiškėja, kad procesinių prievartos priemonių vykdymo vietoje yra arba gali būti vaikų.

Nors baudžiamosios bylos nagrinėjimas vyksta lietuvių kalba, dalyviams, kurie nemoka lietuvių kalbos, suteikiamas vertimas į jiems suprantamą kalbą.

Ikiteisminio tyrimo pareigūnas, prokuroras ar teismas privalo per kuo trumpesnę laiką nustatyti, ar baudžiamojo proceso dalyvis (įskaitant nukentėjusiuosius ar jų teisėtus atstovus) moka lietuvių kalbą ir ar tam, kad jis galėtų tinkamai pasinaudoti savo teisėmis arba suprasti vykstantį baudžiamąjį procesą, baudžiamojo proceso metu būtina naudotis vertėjo paslaugomis.⁸⁸

Lietuvių kalbos nemokantys baudžiamojo proceso dalyviai gali daryti pareiškimus, duoti parodymus ir paaiškinimus, teikti prašymus ir skundus, kalbėti teisme gimtąja ar kita

---

⁸⁷ Lietuva, Generalinė Prokuratūra, Policijos departamentas, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus įstaiga, Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba (2018), [Bendradarbiavimo susitarimas](#), Nr. 9.11-17/5-IL-4325/D4-85/SB-1/BS-1, 2018 m. birželio 28 d., 3 str. 2 d.

⁸⁸ Lietuva, Seimas (2002), [Baudžiamojo proceso kodekso patvirtinimo, įsigaliojimo ir įgyvendinimo įstatymas. Baudžiamojo proceso kodeksas](#)), Nr. IX-785, 2022 m. kovo 14 d., paskutinis pakeitimas Nr. XIV-2086, 2023 m. birželio 22 d., 8 str. 2 d.

jiems žinoma kalba. Visais šiais atvejais, taip pat susipažindami su bylos medžiaga, proceso dalyviai turi teisę naudotis vertėjo paslaugomis.⁸⁹

Proceso dalyviams pateikiami bylos dokumentai turi būti išversti į jų gimtąją kalbą arba kitą kalbą, kurią jie moka. Nukentėjusysis, nemokantis lietuvių kalbos, arba jo atstovas turi teisę pateikti ikiteisminio tyrimo pareigūnui, prokurorui ar teismui motyvuotą prašymą raštu išversti kitus svarbius bylos dokumentus ar jų dalis, su kuriais jis turi teisę susipažinti, į jo gimtąją kalbą ar kitą jam žinomą kalbą. Nukentėjusysis ar jo atstovas turi teisę pateikti tokį prašymą tais atvejais, kai šių dokumentų ar jų dalių vertimas yra būtinas, kad jie galėtų aktyviai dalyvauti baudžiamajame procese.⁹⁰

Nukentėjusiajam nuo nusikalstamos veikos ar jo atstovui, nemokančiam lietuvių kalbos, garantuojama teisė pateikti skundą ar pareiškimą dėl nusikalstamos veikos gimtąja kalba ar kita kalba, kurią jis moka, arba teisė naudotis vertėjo paslaugomis pateikiant skundą žodžiu.⁹¹

Liudytojas turi teisę duoti parodymus gimtąja kalba ir naudotis vertėjo žodžiu paslaugomis, jei apklausa vyksta jam nesuprantama kalba.⁹²

Baudžiamojo proceso kodekse numatytos apsaugos priemonės taikomos siekiant sumažinti baudžiamojo proceso ar kitų traumuojančių įvykių poveikį nukentėjusiajam.⁹³ Siekiant parinkti tinkamas priemones, ne vėliau kaip pirmosios nukentėjusiojo apklausos metu ikiteisminio tyrimo pareigūnas ar prokuroras turi įvertinti nukentėjusiojo specialiuosius apsaugos poreikius, vadovaudamasis generalinio prokuroro patvirtintomis Rekomendacijomis dėl nukentėjusiųjų specialiųjų apsaugos poreikių

---

⁸⁹ Lietuva, Seimas (2002), [Baudžiamojo proceso kodekso patvirtinimo, įsigaliojimo ir įgyvendinimo įstatymas. Baudžiamojo proceso kodeksas](#)), Nr. IX-785, 2022 m. kovo 14 d., paskutinis pakeitimas Nr. XIV-2086, 2023 m. birželio 22 d., 8 str. 2 d.

⁹⁰ Lietuva, Seimas (2002), [Baudžiamojo proceso kodekso patvirtinimo, įsigaliojimo ir įgyvendinimo įstatymas. Baudžiamojo proceso kodeksas](#)), Nr. IX-785, 2022 m. kovo 14 d., paskutinis pakeitimas Nr. XIV-2086, 2023 m. birželio 22 d., 8 str. 5 d.

⁹¹ Lietuva, Seimas (2002), [Baudžiamojo proceso kodekso patvirtinimo, įsigaliojimo ir įgyvendinimo įstatymas. Baudžiamojo proceso kodeksas](#)), Nr. IX-785, 2022 m. kovo 14 d., paskutinis pakeitimas Nr. XIV-2086, 2023 m. birželio 22 d., 8 str. 6 d.

⁹² Lietuva, Seimas (2002), [Baudžiamojo proceso kodekso patvirtinimo, įsigaliojimo ir įgyvendinimo įstatymas. Baudžiamojo proceso kodeksas](#)), Nr. IX-785, 2022 m. kovo 14 d., paskutinis pakeitimas Nr. XIV-2086, 2023 m. birželio 22 d., 81 str. 1 d. 1 p.

⁹³ Lietuva, Seimas (2002), [Baudžiamojo proceso kodekso patvirtinimo, įsigaliojimo ir įgyvendinimo įstatymas. Baudžiamojo proceso kodeksas](#)), Nr. IX-785, 2022 m. kovo 14 d., paskutinis pakeitimas Nr. XIV-2086, 2023 m. birželio 22 d., 186¹ str.

---

vertinimo.⁹⁴ Apklausiant vaikus vadovaujamosi generalinio prokuroro patvirtintomis Rekomendacijomis dėl nepilnamečio liudytojo ir nukentėjusiojo apklausos.⁹⁵

Į jaunesnio nei 14 metų liudytojo ar nukentėjusiojo apklausą visuomet, taip pat į nepilnamečio liudytojo ar nepilnamečio nukentėjusiojo apklausą dėl nusikaltimų žmogaus gyvybei, sveikatai, laisvei, seksualinio apsisprendimo laisvei ir neliečiamumui, vaikui ir šeimai, dėl pelnytos iš nepilnamečio prostitucijos ar nepilnamečio įtraukimo į prostituciją arba kitais atvejais, kai to prašo proceso dalyviai arba ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro ar ikiteisminio tyrimo teisėjo iniciatyva, privalo būti kviečiamas psichologas, kuris padeda apklausti nepilnamečių, atsižvelgdamas į jo socialinę ir psichologinę brandą.⁹⁶

Tačiau pažymėtina, kad ikiteisminio tyrimo metu vaiko apklausoje gali dalyvauti tik psichologai, įtraukti į Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos tarnybos administruojamą psichologų sąrašą.⁹⁷ Sąraše nėra nurodyti psichologai, galintys teikti psichologines paslaugas ukrainiečių kalba.⁹⁸ Tai leidžia teigti, kad tiesioginis psichologo dalyvavimas ukrainiečių vaikų ikiteisminiame tyrime nėra užtikrintas.

Ikiteisminio tyrimo pareigūnas, prokuroras ar teismas pripažįsta, kad teisininko dalyvavimas būtinas bylose dėl nusikalstamų veikų žmogaus sveikatai, laisvei, seksualinio apsisprendimo laisvei ir neliečiamumui, vaikui ir šeimai ar dorovei, kai nuo šių veikų nukentėjo vaikas, taip pat kitais atvejais, kai be teisininko pagalbos vaiko nukentėjusiojo teisės ir teisėti interesai nebūtų reikiamai ginami.⁹⁹ Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos tarnyba nėra sudariusi sutarčių su ukrainiečių kalbą mokančiais advokatais, todėl advokatas ir nuo nusikaltimo nukentėjęs vaikas gali bendrauti tik dalyvaujant vertėjui. Situacija geresnė, jei vaikas moka rusų kalbą. Tarnyba yra sudariusi sutartis su advokatais, kurie supranta ir gali bendrauti rusų kalba. Tačiau

---

⁹⁴ Lietuva, Generalinis prokuroras (2016), [Dėl Rekomendacijų dėl nukentėjusiųjų specialių apsaugos poreikių vertinimo patvirtinimo](#), Nr. I-63, 2016 m. vasario 29 d.

⁹⁵ Lietuva, Generalinis prokuroras (2009), [Dėl Rekomendacijų dėl nepilnamečio liudytojo ir nukentėjusiojo apklausos patvirtinimo](#), Nr. I-126, 2009 m. rugsėjo 16 d., paskutinis pakeitimas Nr. I-63, 2022 m. vasario 11 d.

⁹⁶ Lietuva, Generalinis prokuroras (2009), [Dėl Rekomendacijų dėl nepilnamečio liudytojo ir nukentėjusiojo apklausos patvirtinimo](#), Nr. I-126, 2009 m. rugsėjo 16 d., paskutinis pakeitimas Nr. I-63, 2022 m. vasario 11 d., 13 str.

⁹⁷ Lietuva, Seimas (2002), [Baudžiamojo proceso kodekso patvirtinimo, įsigaliojimo ir įgyvendinimo įstatymas. Baudžiamojo proceso kodeksas](#)), Nr. IX-785, 2022 m. kovo 14 d., paskutinis pakeitimas Nr. XIV-2086, 2023 m. birželio 22 d., 89 str. 5 d.

⁹⁸ Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos tarnybos interneto svetainė [Advokatu, mediatorių ir psichologų sąrašai](#).

⁹⁹ Lietuva, Seimas (2002), [Baudžiamojo proceso kodekso patvirtinimo, įsigaliojimo ir įgyvendinimo įstatymas. Baudžiamojo proceso kodeksas](#)), Nr. IX-785, 2022 m. kovo 14 d., paskutinis pakeitimas Nr. XIV-2086, 2023 m. birželio 22 d., 55 str. 4 d.

tokių advokatų daugiausia yra Lietuvos sostinėje Vilniuje, o kituose miestuose tokių advokatų yra nedaug arba jų iš viso nėra.¹⁰⁰

Galiausiai pažymėtina, kad Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos tarnybos pateiktame advokatų sąraše nėra lengva pasirinkti advokatus, kurie moka vieną ar kitą kalbą. Būtina peržiūrėti kiekvieno advokato profilį ir nustatyti pagal profilyje nurodytus kriterijus kokias paslaugas advokatas teikia. Tai riboja galimybę pasirinkti advokatą, kuris kalba ne lietuvių kalba.¹⁰¹

Visa prieinama psichologinė pagalba aprašyta šios ataskaitos 3.1.3 skirsnyje.

2.3. Nelydimų ir nuo tėvų atskirtų vaikų, pasitraukusių iš Ukrainos, globa/teisinis atstovavimas

2.3.1. Atvykę nelydimi

Pagal Lietuvos įstatymus **nelydimas vaikas** - tai vaikas, atvykęs į Lietuvą be tėvų ar kitų teisėtų atstovų arba atvykęs į Lietuvą su teisėtais atstovais ir likęs vienas Lietuvoje.¹⁰² Įstatymai neišskiria vaikų, atvykusių be tėvų, ir vaikų, atvykusių be tėvų, bet su kitais šeimos nariais, kaimynais ar šeimos draugais. Teisinis reguliavimas nenumato skirtumo tarp vaikų iš Ukrainos ir vaikų iš kitų šalių padėties.

Lietuvos teisės aktai numato, kad visiems nelydimiems nepilnamečiams užsieniečiams jų buvimo Lietuvos teritorijoje laikotarpiu savivaldybės mero potvarkiu (iki 2023 m. balandžio mėn. - savivaldybės administracijos direktoriaus sprendimu) nedelsiant

---

¹⁰⁰ Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos tarnybos interneto svetainė [Advokatų, mediatorių ir psichologų sąrašai](#).

¹⁰¹ Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos tarnybos interneto svetainė [Advokatų, mediatorių ir psichologų sąrašai](#).

¹⁰² Lietuva, Seimas (2004), Lietuvos Respublikos įstatymas dėl užsieniečių teisinės padėties, Nr. IX-2206, 2004 m. balandžio 29 d., paskutinis pakeitimas Nr. XIV-1889, 2023 m. balandžio 20 d., 2 str. 16 d.

---

skiriamas teisėtas atstovas.¹⁰³ Teisėtas atstovas gali būti globėjas arba rūpintojas. Globėjas skiriamas vaikams iki 14 metų, o rūpintojas - vyresniems nei 14 metų vaikams.

Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba (teritorinis skyrius) suranda kandidatą į globėjus (rūpintojus) (dažniausiai tai asmuo, su kuriuo atvyko vaikas, kitais atvejais iš patvirtinto kandidatų į globėjus sąrašo, kurie turėjo specialius mokymus, kaip būti globėju, ir yra įtraukti į galimų globėjų sąrašą) ir kreipiasi į savivaldybės administraciją su prašymu nustatyti laikinąją globą (rūpybą) ir paskirti siūlomą asmenį globėju (rūpintoju). Ši procedūra yra tokia pati, kaip ir nacionaliniais globos (rūpybos) nustatymo atvejais. Nelydimiems vaikams iš Ukrainos nustatoma laikinoji globa (rūpyba).¹⁰⁴

Kai vaikui reikia teisinio atstovavimo prieš paskiriant globėją, Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba atlieka šią funkciją, kol bus paskirtas globėjas (rūpintojas).

Įstatyme dėl užsieniečių teisinės padėties nustatyta, kad karo padėties, nepaprastosios padėties ar ekstremaliosios situacijos dėl masinio užsieniečių antplūdžio atveju reikalavimai fiziniam asmeniui, kuris gali būti paskirtas nelydimo vaiko teisėtu atstovu (globėju ar rūpintoju), skiriasi nuo įprastai taikomų reikalavimų.¹⁰⁵

Kai **Lietuvos pilietis, kitos ES valstybės narės pilietis, turintis teisę laikinai ar nuolat gyventi Lietuvoje, arba jo šeimos narys** nori būti paskirtas nelydimo vaiko teisėtu atstovu, jam nereikia pateikti sveikatos pažymos, o vyresniems nei šešiolikos metų asmenims, gyvenantiems kartu su juo, nereikia pateikti sveikatos pažymos.¹⁰⁶ Šis asmuo gali būti paskirtas nelydimo vaiko atstovu tol, kol bus patikrintas jo tinkamumas tapti nelydimo vaiko globėju (rūpintoju) ir jei toks paskyrimas neprieštarauja vaiko interesams.¹⁰⁷

---

¹⁰³ Lietuva, Seimas (2004), Lietuvos Respublikos įstatymas dėl užsieniečių teisinės padėties, Nr. IX-2206, 2004 m. balandžio 29 d., paskutinis pakeitimas Nr. XIV-1889, 2023 m. balandžio 20 d., 32 str.; Lietuva, Vyriausybė (2002). [Dėl Vaiko globos organizavimo nuostatų patvirtinimo](#), Nr. 405, 2002 m. kovo 27 d., paskutinis pakeitimas Nr. 270, 2023 m. balandžio 19 d., 30 str.

¹⁰⁴ Lietuva, Vyriausybė (2002). [Dėl Vaiko globos organizavimo nuostatų patvirtinimo](#), Nr. 405, 2002 m. kovo 27 d., paskutinis pakeitimas Nr. 270, 2023 m. balandžio 19 d., 30 str.

¹⁰⁵ Lietuva, Seimas (2004), Lietuvos Respublikos įstatymas dėl užsieniečių teisinės padėties, Nr. IX-2206, 2004 m. balandžio 29 d., paskutinis pakeitimas Nr. XIV-1889, 2023 m. balandžio 20 d., 140²⁷ str.

¹⁰⁶ Lietuva, Seimas (2004), Lietuvos Respublikos įstatymas dėl užsieniečių teisinės padėties, Nr. IX-2206, 2004 m. balandžio 29 d., paskutinis pakeitimas Nr. XIV-1889, 2023 m. balandžio 20 d., 140²⁷ str. 1 d. 2 p.

¹⁰⁷ Lietuva, Seimas (2004), Lietuvos Respublikos įstatymas dėl užsieniečių teisinės padėties, Nr. IX-2206, 2004 m. balandžio 29 d., paskutinis pakeitimas Nr. XIV-1889, 2023 m. balandžio 20 d., 140²⁷ 2 d.

Kai nelydimo vaiko atstovu paskiriamas Ukrainos pilietis, jam nereikia praeiti globėjo (rūpintojo) skyrimo procedūros ir atitikti Lietuvos Respublikos civiliniame kodekse nustatytų reikalavimų globėjams.¹⁰⁸

Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos vaidmuo

Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos teritorinis skyrius, gavęs informaciją apie nelydimą vaiką, kuris nėra prieglobsčio prašytojas, veikia ta pačia tvarka, kaip ir reaguojant į namuose paliktą be priežiūros vaiką. Tarnybos atstovas aplanko vaiką ir įvertina jo situaciją.¹⁰⁹ Tarnybos teritoriniai skyriai sprendžia, kur apgyvendinti nelydimą vaiką, inicijuoja globėjo (rūpintojo) paskyrimą, kreipiasi į savivaldybių administracijas, prašydami nustatyti laikinąją globą (rūpybą), ir inicijuoja paslaugų teikimą.¹¹⁰ Visi nelydimi vaikai iš Ukrainos yra apgyvendinami šeimose.¹¹¹

Lietuvos institucijų veiksmų algoritmas atvykus atskiram nelydimam vaikui pateikiamas šios ataskaitos 2.1.1. skyriuje.

Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba parengė specialius mokymus asmenims, kurie bendrauja su nelydimais vaikais iš Ukrainos, - internetinius vaizdo įrašus lietuvių kalba su ukrainietiškais subtitrais. Vaizdo įrašą galima rasti Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos "Youtube" paskyroje.¹¹²

Mokymai suteikia papildomų žinių ir palengvina bendravimą su vaikais iš Ukrainos. Jie naudingi globėjams, mokytojams, gydytojams, socialiniams darbuotojams, vaikų laisvalaikio ir vasaros užimtumo organizatoriams. Mokymuose aptariamos įvairios temos: sielvartas ir gedėjimas; vaiko laikinoji globa; pagalba sau; karo trauma ir potrauminio streso sutrikimas; pagalba vaikui. Mokymų medžiagą parengė psichologas, Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos specialistas, traumai jautrių metodų praktikė ir vaikų ir paauglių psichiatrė.

Rengdamiesi būti nelydimų vaikų iš Ukrainos globėjais, globėjai iš Lietuvos turėjo specialius mokymus. Lietuvos šeimų norą globoti Ukrainos vaikus gali iliustruoti faktas,

---

¹⁰⁸ Lietuva, Seimas (2004), Lietuvos Respublikos įstatymas dėl užsieniečių teisinės padėties, Nr. IX-2206, 2004 m. balandžio 29 d., paskutinis pakeitimas Nr. XIV-1889, 2023 m. balandžio 20 d., 140²⁷ 1 d. 1 p.

¹⁰⁹ Lietuva, Seimas (1996). *Lietuvos Respublikos Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymas*, Nr. I-1234, 1996 m. kovo 14 d., paskutinis pakeitimas Nr. XIV-1839, 2023 m. kovo 28 d., 36 str; Lietuva, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija (2019), *Įsakymas dėl vaiko situacijos vertinimo tvarkos aprašo patvirtinimo*, Nr. A1-803, 2019 m. gruodžio 30 d., paskutinis pakeitimas Nr. A1-254, 2023 m. balandžio 19 d.

¹¹⁰ Lietuva, Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba (2023). [2022 veiklos ataskaita](#), Nr. 5-1, 2023 m. kovo 31 d., p. 116.

¹¹¹ Lietuva, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija (2023) 2023 m. birželio 20 d. atsakymas į Lietuvos FRANET partnerio užklausą.

¹¹² Lietuva, Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba (2022) [Vaikų iš Ukrainos globėjams - specialūs mokymai](#).

kad 2022 m. kovo 5 d. norą tapti nelydimų vaikų iš Ukrainos globėjais išreiškė 222 asmenys iš Lietuvos.¹¹³

Šiuo metu norinčių potencialių globėjų skaičius nėra viešai skelbiamas, tačiau visi nelydimi vaikai iš Ukrainos, kurie atvyko ne iš Ukrainos vaikų globos įstaigų, yra globojami šeimoje.¹¹⁴

Globos (rūpybos) priežiūra

Globos (rūpybos) priežiūra tiek šeimoje, tiek institucinėje globos įstaigoje vykdoma taip pat, kaip ir Lietuvos vaikų, kuriems nustatyta globa (rūpyba), globos (rūpybos) atveju.

Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos teritorinio skyriaus specialistai, vadovaudamiesi Vaiko globos organizavimo nuostatais¹¹⁵, t. y. vykdydami globos (rūpybos) priežiūrą, lanko institucinės globos įstaigas ir kitus globėjus (rūpintojus).

Vykdydami globos (rūpybos) priežiūrą, Tarnybos teritoriniai skyriai: susitinka su vaiku, kalbasi su juo be apribojimų, išklauso jo nuomonę apie globos (rūpybos) sąlygas, santykius su globėju (rūpintoju), santykius su tėvais ar artimaisiais giminaičiais, kitais giminaičiais ir kitais asmenimis, su kuriais jį sieja emocinis ryšys, išklauso vaiko globėjo (rūpintojo) nuomonę apie globos (rūpybos) vykdymą, santykius su vaiku ir jo tėvais ar artimaisiais giminaičiais, kitais giminaičiais, su kuriais vaiką sieja emocinis ryšys, išsiaiškina, kokios pagalbos reikia globėjui (rūpintojui); vertina, kaip globėjas (rūpintojas) rūpinasi vaiko fiziniu ir psichiniu saugumu, sveikata ir ugdymu, ugdo vaiką, bendradarbiauja su globos centru, Tarnybos teritoriniu skyriumi ir kitomis suinteresuotomis valstybės ir savivaldybės institucijomis, naudoja globojamam (rūpinamam) vaikui išlaikyti skirtas lėšas, tvarko vaiko turtą, ar netrukdo vaikui bendrauti su tėvais, jeigu tai nekenkia vaiko interesams, palaiko ryšius su vaiko tėvais, informuoja vaiko tėvus ar artimuosius giminaičius, jeigu jie to pageidauja, apie vaiko vystymąsi, sveikatą, mokymąsi ir kitus svarbius dalykus, rūpinasi vaiko laisvalaikiu, atsižvelgdamas į vaiko amžių, sveikatą, augimą ir gabumus, rengia vaiką savarankiškam gyvenimui; įvertina kitų kartu su vaiko globėju gyvenančių asmenų santykį su globojamu vaiku.¹¹⁶

---

¹¹³ Zicarri, E. (2022). [Lietuvoje jau apsistojo 95 vaikai iš Ukrainos, laukiama dar bent šimto](#). *15min.lt*. 2022 m. kovo 5 d.

¹¹⁴ Lietuva, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija (2023) 2023 m. birželio 20 d. atsakymas į Lietuvos FRANET partnerio užklausą.

¹¹⁵ Lietuva, Vyriausybė (2002). [Dėl Vaiko globos organizavimo nuostatų patvirtinimo](#), Nr. 405, 2002 m. kovo 27 d., paskutinis pakeitimas Nr. 270, 2023 m. balandžio 19 d., IV skyrius.

¹¹⁶ Lietuva, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija (2023) 2023 m. birželio 20 d. atsakymas į Lietuvos FRANET partnerio užklausą.

Iššūkiai

Kai vaikas atvyksta nelydimas, be šeimos narių ar pažįstamų asmenų, Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba ieško vaiko giminaičių ar gerai pažįstamų asmenų, kurie galėjo būti anksčiau atvykę į Lietuvą, kad jie galėtų tapti nelydimo vaiko globėjais (rūpintojais). Tik tuo atveju, jei tokių asmenų neranda, paskiriamas lietuvis globėjas. Tai reikalauja papildomų laiko ir išteklių iš Tarnybos specialistų.

Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos vidinė duomenų apie nelydimus vaikus iš Ukrainos rinkimo sistema neleidžia laiku gauti reikiamų duomenų, o tai apsunkina ministerijos galimybes efektyviai stebėti nelydimų vaikų iš Ukrainos padėtį. Duomenų rinkimo sistemoje esama netikslumų; yra galimybė padaryti klaidų.

2.3.2. Atvykę be tėvų, bet su kitais šeimos nariais, kaimynais ar šeimos draugais

Šių vaikų globos paskyrimo ir vykdymo tvarka yra tokia pati kaip ir atskirų nelydimų vaikų.

Kai nelydimo vaiko iš Ukrainos atstovu nori būti paskirtas kitas šeimos narys, kaimynas ar šeimos draugas (neturintis teisės gyventi Lietuvoje), jam nereikia pereiti globėjo (rūpintojo) skyrimo procedūros ir laikytis Lietuvos Respublikos civiliniame kodekse nustatytų reikalavimų globėjams.¹¹⁷

Lietuvos institucijų veiksmų algoritmas atvykus vaikui, lydimaam asmenų, kurie pagal Ukrainos įstatymus nėra oficialūs globėjai, pateikiamas šios Ataskaitos 2.1.1. skyriuje.

Praktiškai daugiau nei 90 proc. vaikų iš Ukrainos, kurie atvyko ne su tėvais ir neturėjo Ukrainos institucijų paskirto oficialaus globėjo, globėju (rūpintoju) Lietuvoje buvo paskirtas asmuo, atvykęs kartu su vaiku iš Ukrainos. 2022 m. 1700 vaikų iš 1735 vaikų, atvykusių su kitais nei motina ir tėvas šeimos nariais, kaimynais ar draugais, globėju buvo paskirtas iš Ukrainos atvykęs asmuo.¹¹⁸

Suprantama, kad dėl masinio atvykimo karo metu, siekiant užtikrinti teisinį atstovavimą vaikams, buvo reikalinga supaprastinti reikalavimus globėjams (rūpintojams) tam, kad būtų galima paskirti globėjai (rūpintojais) Lietuvoje negyvenančius asmenis. Tačiau tai

---

¹¹⁷ Lietuva, Seimas (2004), Lietuvos Respublikos įstatymas dėl užsieniečių teisinės padėties, Nr. IX-2206, 2004 m. balandžio 29 d., paskutinis pakeitimas Nr. XIV-1889, 2023 m. balandžio 20 d., 140²⁷ 1 d. 1 p.

¹¹⁸ Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba (2023). [2022 veiklos ataskaita](#). Nr. 5-1, 2023 m. kovo 31 d.p. 56-57.

padidina riziką, kad globėjais galėjo būti paskirti asmenys, kurie nebuvo pakankamai gerai pasirengę rūpintis vaikais iš Ukrainos.

Pagal Lietuvos įstatymus, kai vaikas iš užsienio šalies atvyksta su oficialiai paskirtu globėju, jo globėjo teisės turi būti patvirtintos įvykdžius užsienio valstybės globėjo teisių pripažinimo procedūrą.¹¹⁹ Siekdamas supaprastinti į Lietuvą atvykstančių globėjų iš Ukrainos teisių pripažinimą, Lietuvos institucijos praktikoje taiko globėjų perskyrimo procedūrą pagal Lietuvos įstatymus. Perskyrimas leidžia jiems greičiau įgyti globėjo (rūpintojo) teises pagal Lietuvos teisę (teisinis atstovavimas ir kasdienė priežiūra).

2.3.3. Atvykę organizuotai su grupe, iš Ukrainos globėjų ar vaikų globos institucijų (su paskirtu globėju ar be jo)

Pagal Bendradarbiavimo sutartį Ukrainos socialinės politikos ministerija organizuoja vaikų judėjimą iš Ukrainos į Lietuvos Respubliką, taip pat Ukrainos kompetentingų institucijų sprendimu oficialiai informuoja Lietuvos Respubliką apie vaikų atvykimą.¹²⁰ Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija organizuoja vaikų priėmimą, užtikrindama visapusišką jų teisių apsaugą galiojančių Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka.¹²¹ Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija yra atsakinga už visus klausimus, susijusius su vaikų grupėmis, atvykstančiomis iš Ukrainos vaikų globos įstaigų.

Lietuvos institucijų veiksmų algoritmas, atvykus vaikų grupei iš Ukrainos vaikų globos įstaigų, pateikiamas šios ataskaitos 2.1.2. skyriuje.

Šiuo metu Lietuvos vaikų globos įstaigose globojamos keturios vaikų grupės, iš viso 83 vaikai. Lietuvos įstatymai neatskiria teisinio atstovavimo pareigų nuo kasdienės globos pareigų. Juridiniai asmenys, kaip globėjai (rūpintojai), turi vaikų teisinio atstovavimo pareigas ir kasdienės priežiūros pareigas (vaikai gyvena jų patalpose).

---

¹¹⁹ Lietuva, Seimas (1994). Lietuvos Respublikos teismų įstatymas, Nr. I-480, 1994 m. gegužės 31 d., paskutinis pakeitimas Nr. XIV-2137, 2023 m. birželio 29 d.

¹²⁰ Kijevas, (2022) Lietuvos socialinės apsaugos ir darbo ministerija ir Ukrainos socialinės politikos ministerija, [Agreement on Cooperation in the field of protection of children affected by the war in Ukraine due to the Russian Federation's armed aggression](#) (Susitarimas dėl bendradarbiavimo vaikų, nukentėjusių nuo karo Ukrainoje dėl Rusijos Federacijos ginkluotos agresijos, apsaugos srityje), 2022 m. balandžio 11 d., 4 str. 2 d. 1 p.

¹²¹ Kijevas, (2022) Lietuvos socialinės apsaugos ir darbo ministerija ir Ukrainos socialinės politikos ministerija, [Agreement on Cooperation in the field of protection of children affected by the war in Ukraine due to the Russian Federation's armed aggression](#) (Susitarimas dėl bendradarbiavimo vaikų, nukentėjusių nuo karo Ukrainoje dėl Rusijos Federacijos ginkluotos agresijos, apsaugos srityje), 2022 m. balandžio 11 d., 4 str. 3 d. 1 p.

Be to, yra trys vaikų grupės, kurių globėjai yra asmenys, atvykę iš Ukrainos, tačiau jie apgyvendinti Lietuvos vaikų globos įstaigų patalpose (sporto grupė ir dvi šeimynos iš Ukrainos), iš viso 25 vaikai.

Vaikus iš Ukrainos priimančių įstaigų priežiūra

Socialinės globos paslaugas (įskaitant vaikų priežiūrą) teikiančios įstaigos gali veikti tik gavusios licenciją tokiai veiklai.¹²² Šias įstaigas prižiūri Socialinių paslaugų priežiūros departamentas prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos.¹²³ Departamentas prižiūri, kaip įstaiga laikosi socialinės globos normų¹²⁴ ir licencijavimo reikalavimų.¹²⁵

Be to, **globos (rūpybos) procesą prižiūri** Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba, kuri reguliariai rengia susitikimus su globojamu (rūpinamu) vaiku ir globėju (rūpintoju), siekdama nustatyti globos (rūpybos) situaciją.¹²⁶

2.3.4. Atvykę su grupe vaikų, privačių iniciatyvų dėka, pavyzdžiui, su futbolo klubu (su paskirtu globėju ar be jo)

Grupė vaikų atvyko su sporto treneriais, kurie, atvykę į Lietuvą, buvo paskirti vaikų globėjais, nes juos su vaikais sieja emocinis ryšys.¹²⁷ Treneriai buvo paskirti individualiais teisiniais vaikų globėjais; buvo penki treneriai ir 23 vaikai. Paskyrimo procedūra buvo tokia pati kaip ir kitais atvejais - globa (rūpyba) (kuri apima kasdienę priežiūrą ir teisinį atstovavimą) buvo paskirta savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymu Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos teritorinio skyriaus prašymu. Nors treneriai

---

¹²² Lietuva, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija (2014) [Dėl Socialinės globos įstaigų licencijavimo taisyklių patvirtinimo](#), Nr. A1-684, 2014 m. gruodžio 31 d., paskutinis pakeitimas Nr. A1-275, 2022 m. balandžio 12 d.

¹²³ Lietuva, Seimas (2006), *Lietuvos Respublikos socialinių paslaugų įstatymas*, 2006 m. sausio 19 d., Nr. X-493, paskutinis pakeitimas Nr. XIV-1841, 2023 m. kovo 28 d.

¹²⁴ Lietuva, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija (2007) [Dėl Socialinės globos normų aprašo patvirtinimo](#), Nr. A1-46, 2007 m. vasario 20 d., paskutinis pakeitimas Nr. A1-536, 2022 m. rugpjūčio 18 d.

¹²⁵ Lietuva, Seimas (2006), *Lietuvos Respublikos socialinių paslaugų įstatymas*, 2006 m. sausio 19 d., Nr. X-493, paskutinis pakeitimas Nr. XIV-1841, 2023 m. kovo 28 d., 14 str. 6 d.

¹²⁶ Lietuva, Vyriausybė (2002). [Dėl Vaiko globos organizavimo nuostatų patvirtinimo](#), Nr. 405, 2002 m. kovo 27 d., paskutinis pakeitimas Nr. 270, 2023 m. balandžio 19 d., 71-79 str.

¹²⁷ Lietuva, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija (2023) 2023 m. birželio 20 d. atsakymas į Lietuvos FRANET partnerio užklausą.

buvo paskirti kiekvieno vaiko globėjais (rūpintojais), tarnyba pasirūpino, kad visa grupė galėtų gyventi kartu vienoje vietoje. Šiuo metu šioje grupėje yra 11 vaikų.¹²⁸

Be to, Lietuvoje yra dar dvi socialinės šeimos iš Ukrainos (8 ir 5 vaikai), kuriose vaikų globėjais (rūpintojais) paskirti kartu su jais atvykę asmenys. Jie apgyvendinti Lietuvos vaikų globos įstaigų patalpose.¹²⁹

2.4. Nelydimų ir nuo tėvų atskirtų vaikų, pasitraukusių iš Ukrainos, apgyvendinimas

Lentelė Nr. 3 – Nelydimų ir nuo tėvų atskirtų vaikų, pasitraukusių iš Ukrainos, apgyvendinimas

Apgyvendinimo būdas	Vaikų skaičius (2023 m. gegužės 31 d. duomenimis)	Išsamesnė informacija
Su suaugusiais giminaičiais	23734	
Su globėjų šeima	701	Registruose duomenys skaičiuojami kartu
Su asmeniu, kuris prižiūrėjo vaiką pasitraukiant iš Ukrainos		
Nelydimų vaikų (visų tautybių) priėmimo centruose	2	<p>1 atvejis. Vaikas su motina gyveno Pabėgėlių priėmimo centre. Motina išvyko į Ukrainą, bet žada grįžti. Buvo priimtas sprendimas vaiko globėju paskirti Pabėgėlių priėmimo centrą, kad vaiko aplinka išliktų ta pati, jam jau pažįstama.</p> <p>2 atvejis. Vaikas atvyko su seneliu. Senelis buvo išvykęs į Ukrainą. Vaikas teigė, kad į Ruklos pabėgėlių priėmimo centrą jį atvežė savanoriai. Asmuo sulaukė</p>

¹²⁸ Lietuva, Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba (2023) 2023 m. liepos 11 d. atsakymas į Lietuvos FRANET partnerio užklausą.

¹²⁹ Lietuva, Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba (2023) 2023 m. liepos 11 d. atsakymas į Lietuvos FRANET partnerio užklausą.

		pilnametystės 2023 m. birželio 17 d. ¹³⁰
Iš Ukrainos pasitraukusių vaikų priėmimo centruose	0	
Vaikų globos institucijose	108	Vaikai, kurie atvyko grupėmis iš Ukrainos vaikų globos institucijų

Šaltinis: Lietuvos migracijos informacinės sistema (MIGRIS) and Internal Register of State Child Rights Protection and Adoption Service under the Ministry of Social Security and Labour

Oficialiosios statistikos tinklapyje <https://osp.stat.gov.lt/> pagrindiniai duomenys apie vaikus iš Ukrainos atnaujinami kiekvieną dieną.¹³¹ Be to, nelydimų vaikų skaičius kiekvieną savaitę (pirmadienį) atnaujinamas Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos interneto svetainėje.¹³²

Aptariant vaikų, globojamų šeimose, skaičių, pažymėtina, kad 98 proc. vaikų globėjai (rūpintojai) yra kiti šeimos nariai, kaimynai arba šeimos draugai iš Ukrainos. Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos 2022 m. metinėje ataskaitoje nurodoma, kad 2022 m. iš 1735 vaikų iš Ukrainos, kuriems nustatyta globa (rūpyba), 1700 atvejų globėjais (rūpintojais) buvo paskirti kiti šeimos nariai kaimynai ar šeimos draugai iš Ukrainos, o lietuvių šeimos - tik 35 atvejais.¹³³

2.5. Vaikai evakuoti iš Ukrainos globos institucijų

2.5.1. Apgyvendinimas institucijose

Socialinės apsaugos ir darbo ministerija patvirtino,¹³⁴ kad vaikų iš Ukrainos grupių priėmimą Lietuvos Respublikoje organizavo Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija, bendradarbiaudama su savivaldybėmis, kurios turėjo vaikams

¹³⁰ Lietuva, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija (2023) 2023 m. birželio 20 d. atsakymas į Lietuvos FRANET partnerio užklausą.

¹³¹ Lietuva, Valstybės duomenų agentūra (2023), '[Karo pabėgėliai iš Ukrainos](#)'.

¹³² Lietuva, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija (2023). [Karo pabėgėliai iš Ukrainos: statistika](#).

¹³³ Lietuva, Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba (2023). [2022 veiklos ataskaita](#), Nr. 5-1, 2023 m. kovo 31 d.p. 56-57.

¹³⁴ Lietuva, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija (2023) 2023 m. birželio 20 d. atsakymas į Lietuvos FRANET partnerio užklausą.

tinkamas patalpas. Vieningos tvarkos nėra. Kiekvienos grupės atvykimas ir apgyvendinimas buvo organizuojamas individualiai, atsižvelgiant į apgyvendinamų vaikų amžių, sveikatą ir poreikius, siekiant užtikrinti, kad apgyvendinimo sąlygos atitiktų geriausių vaikų interesus.

Vaikų grupių priėmimas buvo organizuojamas griežtai pagal Ukrainos kompetentingų institucijų pateiktus vaikų sąrašus, derinant su Ukrainos ambasada Lietuvos Respublikoje ir Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba, kuri buvo atsakinga už kiekvienos grupės sutikimą apgyvendinimo vietoje Lietuvoje, kiekvieno vaiko situacijos įvertinimą ir tolesnių sprendimų dėl globos (rūpybos) nustatymo priėmimą. Šių vaikų globėjai (rūpintojai) buvo Lietuvos vaikų globos įstaigos, turinčios licenciją teikti socialinės globos (rūpybos) paslaugas. Globa (rūpyba) apima abi pareigas - kasdienę priežiūrą ir teisinį atstovavimą. Tuomet šiose įstaigose, be savo personalo, dirbo ir darbuotojai, atvykę su vaikais iš Ukrainos. Grupės buvo apgyvendinamos kartu ir turėjo tą patį globėją (rūpintoją).

Šiuo metu (2023 m. birželio mėn.) keturios Lietuvos vaikų globos įstaigos globoja vaikų grupes iš Ukrainos vaikų globos įstaigų. Lietuvos vaikų globos įstaigose, be darbuotojų iš Lietuvos, dirba ir darbuotojai, atvykę su vaikais iš Ukrainos. Ten, kur buvo reikalinga, vaikų iš Ukrainos priežiūrai paskirti papildomi darbuotojai iš Lietuvos globos įstaigos komandos (lietuviai).

Vaikų grupių apgyvendinimas institucijose – situacija vaikų globos įstaigose

	I grupė ¹³⁵	II grupė ¹³⁶	III grupė ¹³⁷	IV grupė ¹³⁸
Vietovė, patalpos	<p>Didmiestis</p> <ul style="list-style-type: none"> Buvusios vaikų globos įstaigos patalpos (prieš 2 metus). Vaikams skirtas visas pastato aukštas. Patalpos skirtos individualiai vaikų veiklai, grupinei veiklai, miegui ir higienai. Patalpos šiltos, gerai vėdinamos ir apšviestos. Patalpos aprūpintos reikiamais baldais ir įranga. Baldai ir įranga parinkti taip, kad būtų užtikrintas vaikų saugumas. 	<p>Miestelis</p> <ul style="list-style-type: none"> Paramos šeimai centro patalpos. Tam skirtas atskiras pastato sparnas, atskiras miegamasis, virtuvė, dušas ir tualetas. Visi gyventojai gali naudotis veiklos kambariu. Miegamasis - 15,64 kv. m, patogus, su dviem lovomis, stalu ir svetainės zona. Virtuvė - 20,52 kv. m, joje yra stalas ir kėdės, šaldytuvas, virtuvės baldai, televizorius. Vonios kambarys su tualetu 	<p>Didmiestis</p> <ul style="list-style-type: none"> Dviejų aukštų pastatas su liftu. Vaikai nuo 3 iki 8 metų - antrame aukšte; 1-2 metų amžiaus vaikai ir vaikai su judėjimo negalia - pirmame aukšte. Vienas gyvenamasis / standartinis kambarys (30-48 kv. m), vienas miegamasis (31-45 kv. m), virtuvėlė, drabužinė, tualetas kambarys su dušu. Gyvenimo ir higienos sąlygos pritaikytos vaikų poreikiams. 	<p>Didmiestis</p> <ul style="list-style-type: none"> Buvusios vaikų priežiūros įstaigos patalpos 4 kambariai po 20-25 kv. m, kambariuose gyveno 3-4 vaikai. Dviejų kambarių gyventojai naudojosi vienu tualetu ir dviem dušais. Bendra erdvė su valgomuoju ir didele virtuve. Bendras plotas apie 200 kv. m. Nuo 2023 m. liepos mėn. du 4 kambarių butai daugiabučiame name, 80-90 kv.m. Yra virtuvė, vonios kambarys, kuriuo naudosis visi vaikai. Patalpos naujai suremontuotos, visi baldai ir daiktai atitinka vaikų poreikius ir amžių. Kambariuose gyvena 2-3 vaikai. Globa bus teikiama šeimos principu.

¹³⁵ Lietuva, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija (2023) 2023 m. birželio 20 d. atsakymas į Lietuvos FRANET partnerio užklausą; Lietuva (2023) 2023 m. liepos 11 d. vaikų globos institucijos Nr. 1 atsakymas į Lietuvos FRANET partnerio užklausą.

¹³⁶ Lietuva, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija (2023) 2023 m. birželio 20 d. atsakymas į Lietuvos FRANET partnerio užklausą; Lietuva (2023) 2023 m. liepos 11 d. vaikų globos institucijos Nr. 2 atsakymas į Lietuvos FRANET partnerio užklausą.

¹³⁷ Lietuva, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija (2023) 2023 m. birželio 20 d. atsakymas į Lietuvos FRANET partnerio užklausą; Lietuva (2023) 2023 m. liepos 7 d. vaikų globos institucijos Nr. 3 atsakymas į Lietuvos FRANET partnerio užklausą.

¹³⁸ Lietuva (2023) 2023 m. liepos 10 d. vaikų globos institucijos Nr. 4 atsakymas į Lietuvos FRANET partnerio užklausą.

<p>Vaikų amžius ir skaičius</p>	<p>34 vaikai:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 20 vaikai 1-2 metų amžiaus; • 14 vaikų 3-5 metų amžiaus. 	<p>2 vaikai, 16 ir 17 metų amžiaus.</p>	<p>30 vaikų. Vaikai apgyvendinti trijose grupėse po 10 vaikų. Vaikų amžius: 1-2 metų amžiaus – 6 vaikai; 3-4 metų amžiaus – 10 vaikų; 5-6 metų amžiaus – 8 vaikai; 7-9 metų amžiaus – 6 vaikai.</p>	<p>15 vaikų, 14-17 metų amžiaus.</p>
<p>Darbuotojai</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Atsižvelgiant į vaikų atvykimo laikotarpius, amžių ir emocinius santykius, buvo sudarytos 4 grupės po 8-11 vaikų. • Su kiekviena grupe dirba 6-7 individualios priežiūros darbuotojai. • Iš viso dirba 25 individualios priežiūros darbuotojai ir 2 socialiniai darbuotojai. • Dalis darbuotojų yra iš Ukrainos, dauguma - lietuviai. 	<ul style="list-style-type: none"> • Vaikų globos įstaigos darbuotojai yra lietuviai • Įstaigoje nedirba nė vienas ukrainietis. • Su vaikais dirba 1 socialinė darbuotoja (moka rusų kalbą) ir 5 socialinių darbuotojų padėjėjos. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kartu su vaikais atvyko 18 Ukrainos vaikų globos įstaigos darbuotojų, kurie dirbo su vaikais kaip globos darbuotojai. • Ukrainiečių vaikų grupėse taip pat dirba lietuviai darbuotojai • Darbą grupėse organizuoja ir koordinuoja lietuviai darbuotojai, vyresnioji vaikų slaugytoja ir vyresnioji socialinė darbuotoja. 	<ul style="list-style-type: none"> • Viena vaikų grupe rūpinasi individualios priežiūros darbuotojai ukrainiečiai (jų darbo krūvis atitinka 4,5 etato) ir 1 socialinis darbuotojas (lietuvis); • Antroji grupė: vaikais rūpinasi 1 ukrainietis ir 2 darbuotojai lietuviai (jų darbo krūvis atitinka 4,5 darbo vietas) ir 1 socialinis darbuotojas (lietuvis). • Darbuotojai dirba slenkančiu grafiku pagal suminę darbo apskaitą.
<p>Paslaugos, transportas</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Dažnos konsultacijos su specialistais už įstaigos ribų: šeimos gydytojais, medicinos specialistais, ikimokyklinio ugdymo įstaigų darbuotojais ir kitais specialistais. • Taip pat naudojamos įstaigoje dirbančių specialistų paslaugomis: kineziterapeutų, ergoterapeutų, užimtumo specialistų ir socialinių darbuotojų paslaugomis. 	<ul style="list-style-type: none"> • Prireikus galima naudotis transportu (jį užtikrina įstaiga). • Ugdymas užtikrinamas pagal individualius poreikius: vienas vaikas nuotoliniu būdu mokosi Ukrainos profesinio mokymo įstaigoje, o kitas - Lietuvos profesinio mokymo įstaigoje. 	<ul style="list-style-type: none"> • Visos būtinos paslaugos (mokykla ar ugdymo įstaiga, poliklinika, šeimos gydytojas, nukreipimas pas atitinkamus sveikatos priežiūros specialistus). • Organizuotas ir kokybiškas vaikų laisvalaikis (įvairūs renginiai, išvykos, edukaciniai užsiėmimai centre). • Įstaiga turi savo transportą, užtikrinamas medicinos, švietimo paslaugų prieinamumas. 	<ul style="list-style-type: none"> • Dauguma paslaugų teikiamos bendruomenėje • Įstaigoje dirba psichologas • Vaikai gali naudotis tiek viešuoju transportu, tiek įstaigos transportu. • Šeimai būdinga aplinka ir paslaugos • Aktyvus ir visavertis laisvalaikis, • Asmeninių gabumų ugdymas • Baseinų ir sporto salių abonementai; galima lankytis kasdien
<p>Children with special needs</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Iki atvykimo į Lietuvą tik 2 vaikams Ukrainos institucijos buvo nustačiusios neįgalumą. • 9 iš 34 vaikų: neįgalumas nustatytas Lietuvoje pagal Lietuvos neįgalumo kriterijus ir nustatymo tvarką. 	<ul style="list-style-type: none"> • Vienas vaikas: psichikos sveikatos problemos, gydymas ligoninėje, reguliarios psichologų ir psichoterapeutų konsultacijos. 	<ul style="list-style-type: none"> • Įstaigoje yra 6 vaikai su negalia. • Vaikų poreikių tenkinimas: registracija pas gydytojus, teikiamos visos būtinos medicininės paslaugos ir operacijos. • 	<ul style="list-style-type: none"> • Įstaigoje nėra globojamų vaikų su negalia.

	<ul style="list-style-type: none"> • Kitiems vaikams nustatyti lengvi raidos ir motorikos sutrikimai. • 19 vaikų turi širdies patologijų. • Neįgalumo nustatymo kriterijai Lietuvoje skiriasi nuo Ukrainos kriterijų. • Darbuotojai turi neįgalių vaikų priežiūros patirties. 			
Iššūkliai	<ul style="list-style-type: none"> • - Iššūklis: koordinuoti didelio skaičiaus vaikų neįgalumo pripažinimo procesą, koordinuoti didelį skaičių apsilankymų pas gydytojus, atlikti didelį skaičių būtinų raidos vertinimo testų ir t. t. • Norint užtikrinti kokybiškas paslaugas, reikėjo tobulinti darbuotojų kvalifikaciją (temos: vaikų raida, elgesio korekcija ir kt.). Iššūklis - rengti mokymus ukrainiečiams; organizuojama labai mažai reikalingų mokymų rusų kalba. • Nuo 2022 m. liepos 1 d. - globos įstaigose neliko gydytojų, todėl kyla sunkumų organizuojant tinkamą 34 vaikų sveikatos priežiūrą; tokio amžiaus vaikus kasdien turi apžiūrėti ir įvertinti gydytojas. 		Iššūklis (būdingas ir Lietuvos piliečiams) – po registracijos ilgas laukimo laikas vizitui pas kai kuriuos gydytojus (iki pusės metų).	<ul style="list-style-type: none"> • Daug visuomenės dėmesio, kai įstaiga rūpinosi daugiau nei 300 ukrainiečių vaikų. • Sunkumai atlaikyti ir kontroliuoti Lietuvos visuomenės norą viešai padėti karo pabėgėliams (fotografuoti vaikus ir viešai skelbti jų nuotraukas); visuomenės nepasitenkinimas dėl riboto priėjimo prie vaikų • Nepagrįsti nevyriausybinų organizacijų skundai Darbo inspekcijai ir kt. • Pradžioje - daug neaiškumų dėl nepakankamo teisinio reglamentavimo, • Skirtingas Lietuvos ir Ukrainos darbuotojų požiūris į vaikų priežiūrą be smurto ir kt. • Šiuo metu: sumažėjęs vaikų skaičius; stabili padėtis

2.5.2. Alternatyvi globa

Susitarime dėl bendradarbiavimo vaikų, nukentėjusių nuo karo Ukrainoje dėl Rusijos Federacijos ginkluotos agresijos, apsaugos srityje numatyta, kad Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija turi užtikrinti, kad vaikų grupės, atvykstančios į Lietuvos Respublikos teritoriją iš Ukrainos (pavyzdžiui, vaikų grupė, gyvenanti kartu vienoje globos (rūpybos) įstaigoje ir t. t.), nebūtų atskirtos viena nuo kitos, nebent tai prieštarautų geriausiems vaiko interesams.¹³⁹

Socialinės apsaugos ir darbo ministerija informavo, kad vienu atveju 4 vaikai iš Ukrainos globos įstaigos buvo apgyvendinti atskirai nuo visos vaikų grupės, siekiant užtikrinti vaikų saugumą, nes buvo pradėtas ikiteisminis tyrimas dėl galimos prekybos vaikais ir psichologinio smurto. Vėliau, bendradarbiaujant Lietuvos ir Ukrainos teisėsaugos ir kitoms institucijoms, grupė buvo grąžinta į Ukrainą, o 4 vaikai liko Lietuvoje.¹⁴⁰ Daugiau tokių atvejų, kai vaikai iš Ukrainos institucijų atsidūrė kitose globos įstaigose ar kitos formos globos įstaigose, nebuvo.¹⁴¹

2.5.2. Vaikų, apgyvendintų institucinės globos įstaigose, apsaugos priemonės

Bendradarbiavimo susitarimas

Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos ir Ukrainos socialinės politikos ministerijos bendradarbiavimo sutartyje įtvirtintas reikalavimas, kad broliai ir seserys visais atvejais gyventų kartu, vadovaujantis brolių ir seserų neatskyrimo principu, išskyrus atvejus, kai tai pažeidžia vaiko interesus.¹⁴²

---

¹³⁹ Kijevas, (2022) Lietuvos socialinės apsaugos ir darbo ministerija ir Ukrainos socialinės politikos ministerija, [Agreement on Cooperation in the field of protection of children affected by the war in Ukraine due to the Russian Federation's armed aggression](#) (Susitarimas dėl bendradarbiavimo vaikų, nukentėjusių nuo karo Ukrainoje dėl Rusijos Federacijos ginkluotos agresijos, apsaugos srityje), 2022 m. balandžio 11 d., 4 str. 3 d. 6 p.

¹⁴⁰ Damulytė, Jūratė (2022), „Ukrainos vaikų namų „Perlinka“ vaikai grįžo į tėvynę, keli pasiprašė prieglobsčio Lietuvoje“, *LRT.lt*, 2022 m. rugpjūčio 5 d.

¹⁴¹ Lietuva, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija (2023) 2023 m. birželio 20 d. atsakymas į Lietuvos FRANET partnerio užklausą.

¹⁴² Kijevas, (2022) Lietuvos socialinės apsaugos ir darbo ministerija ir Ukrainos socialinės politikos ministerija, [Agreement on Cooperation in the field of protection of children affected by the war in Ukraine due to the Russian Federation's armed aggression](#)

Minimalūs reikalavimai vaikų globos įstaigoms

Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos nustatytos socialinės globos normos¹⁴³ taikomos visiems vaikų globos įstaigose (įskaitant ir tas, kuriose gyvena ukrainiečių vaikai) gyvenantiems vaikams.¹⁴⁴ Tačiau, pakeitus Socialinių paslaugų įstatymo nuostatas, buvo sumažinti reikalavimai, keliami vaikų globos įstaigų licencijavimui. Nustatyti reikalavimai leidžia supaprastinta tvarka steigti socialinės globos centrus nelydimiems nepilnamečiams ir nepilnamečiams, likusiems be tėvų globos, kurie atvyko iš valstybių, kuriose įvyko humanitarinė krizė.¹⁴⁵ Įstatyme nustatyta, kad jeigu įstaiga ketina teikti institucinę socialinę globą tik nelydimiems užsieniečiams vaikams arba likusiems be tėvų globos vaikams, atvykusiems iš užsienio valstybės (-ių), kurioje (-iose) įvyko humanitarinė krizė, licencija gali būti išduodama, kai:

- 1) įstaiga užtikrina nelydimiems vaikams užsieniečiams arba vaikams, netekusiems tėvų globos, nepertraukiamą priežiūrą, tinkamą apgyvendinimą ir maitinimą;
- 2) įstaigos teikiama institucinė socialinė globa atitinka socialinės globos standartų reikalavimus, susijusius su apsaugos priemonių kiekiu, apimtimi ir trukme.¹⁴⁶

Tačiau šioms vaikų globos įstaigoms yra taikoma tokia pati priežiūros tvarka, kaip nurodyta toliau.

Vaiko teisių apsaugos kontrolierius išreiškė abejonių dėl šios iniciatyvos suderinamumo su geriausių vaiko interesų principu. Nagrinėdamas skundus dėl nelydimų vaikų iš Ukrainos, apgyvendintų šioje įstaigoje, teisių pažeidimo, ombudsmenas nustatė, kad darbuotojų santykis neatitiko socialinės globos normų. Tai turėjo neigiamos įtakos vaikų poreikių tenkinimui (bloga emocinė aplinka, laisvalaikio ir užimtumo galimybių trūkumas ir t. t.).¹⁴⁷

[aggression](#) (Susitarimas dėl bendradarbiavimo vaikų, nukentėjusių nuo karo Ukrainoje dėl Rusijos Federacijos ginkluotos agresijos, apsaugos srityje), 2022 m. balandžio 11 d., 4 str. 3 d. 5 p.

¹⁴³ Lietuva, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija (2007) *Dėl Socialinės globos normų aprašo patvirtinimo*, Nr. A1-46, 2007 m. vasario 20 d., paskutinis pakeitimas Nr. A1-536, 2022 m. rugpjūčio 18 d.

¹⁴⁴ Lietuva, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija (2023) 2023 m. birželio 20 d. atsakymas į Lietuvos FRANET partnerio užklausą.

¹⁴⁵ Lietuva, Seimas (2022). *Lietuvos Respublikos socialinių paslaugų įstatymo Nr. X-493 2, 23, 24 ir 34 straipsnių pakeitimo įstatymas*, Nr. XIV-952, 2022 m. kovo 17 d.

¹⁴⁶ Lietuva, Seimas (2006), *Lietuvos Respublikos socialinių paslaugų įstatymas*, 2006 m. sausio 19 d., Nr. X-493, paskutinis pakeitimas Nr. XIV-1841, 2023 m. kovo 28 d., 23 str. 1^a d.

¹⁴⁷ Lietuva, Vaiko teisių apsaugos kontrolierius (2023). *Vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus veiklos ataskaita 2022*. Nr. 4-2, 2023 m. kovo 31 d., p. 115.

Lietuvos vaikų globos įstaigų, priimančių vaikus iš Ukrainos, priežiūra ir stebėseną

Kalbant apie **pačios vaikų globos įstaigos kontrolę**, ją prižiūri Socialinių paslaugų priežiūros departamentas prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, kuris įvertina socialinės globos įstaigos atitiktį teisės aktuose nustatytiems reikalavimams, išduoda licenciją veiklai, kontroliuoja, kaip laikomasi reikalavimų, ir gali licenciją panaikinti.¹⁴⁸ Ukrainos vaikų globos įstaigų darbuotojams, atvykusiems į Lietuvą su vaikais, nereikia pereiti Lietuvoje nustatytų kvalifikacijos įgijimo procedūrų ir jiems netaikomi Lietuvos teisės aktų reikalavimai, keliami vaikų globos darbuotojams, tam, kad jie galėtų tęsti darbą su atvykusiais vaikais.¹⁴⁹ Lietuvos vaikų globos įstaigai juos įdarbinus, jie turi laikytis Lietuvoje galiojančio teisinio reguliavimo, įstaigos vidaus teisės aktų ir darbuotojams keliamų reikalavimų, jiems taikomi įstaigos patikrinimai ir globos peržiūros procedūros.

Globos (rūpybos) priežiūra

Globos proceso priežiūrą vykdo Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos teritorinio skyriaus specialistai, kurie lankosi vaikų globos įstaigose, vykdančiose vaikų iš Ukrainos globą, ir susitinka su kiekvienu globojamu (rūpinamu) vaiku iš Ukrainos.¹⁵⁰ Vykdydami globos priežiūrą, Tarnybos teritoriniai skyriai:¹⁵¹

- Susitinka su vaiku, kalbasi su juo be apribojimų, išklauso jo nuomonę apie globos (rūpybos) sąlygas, santykius su globėju (rūpintoju), santykius su tėvais ar artimaisiais giminaičiais, kitais giminaičiais ir kitais asmenimis, su kuriais jį sieja emocinis ryšys, išklauso vaiko globėjo (rūpintojo) nuomonę apie globos (rūpybos) vykdymą, santykius su vaiku ir jo tėvais ar artimaisiais giminaičiais, kitais giminaičiais, su kuriais vaiką sieja emocinis ryšys, išsiaiškina, kokios pagalbos reikia globėjui (rūpintojui);
- Vertina, kaip globėjas (rūpintojas) rūpinasi vaiko fiziniu ir psichiniu saugumu, sveikata ir ugdymu, ugdo vaiką, bendradarbiauja su Tarnybos teritoriniu skyriumi ir kitomis suinteresuotomis valstybės ir savivaldybės institucijomis, tvarko vaiko turtą, ar netrukdo vaikui bendrauti su tėvais, jeigu tai nekenkia vaiko interesams, palaiko ryšius su vaiko tėvais, informuoja vaiko tėvus ar artimuosius giminaičius, jeigu jie to pageidauja, apie vaiko vystymąsi, sveikatą, mokymąsi ir kitus svarbius

¹⁴⁸ Lietuva, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija (2014) *Dėl Socialinės globos įstaigų licencijavimo taisyklių patvirtinimo*, Nr. A1-684, 2014 m. gruodžio 31 d., paskutinis pakeitimas Nr. A1-275, 2022 m. balandžio 12 d.

¹⁴⁹ Lietuva, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija (2023) 2023 m. birželio 20 d. atsakymas į Lietuvos FRANET partnerio užklausą.

¹⁵⁰ Lietuva, Vyriausybė (2002). *Dėl Vaiko globos organizavimo nuostatų patvirtinimo*, Nr. 405, 2002 m. kovo 27 d., paskutinis pakeitimas Nr. 270, 2023 m. balandžio 19 d., IV skyrius.

¹⁵¹ Lietuva, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija (2023) 2023 m. birželio 20 d. atsakymas į Lietuvos FRANET partnerio užklausą.

dalykus, rūpinasi vaiko laisvalaikiu, atsižvelgdamas į vaiko amžių, sveikatą, augimą ir gabumus, rengia vaiką savarankiškam gyvenimui ir kita.

Pirmasis Tarnybos teritorinių skyrių darbuotojų apsilankymas turi būti surengtas ne vėliau kaip **per mėnesį** nuo sprendimo nustatyti laikinąją globą (rūpybą) priėmimo, kiti apsilankymai - pagal poreikį, bet **ne rečiau kaip kas šešis mėnesius**.¹⁵²

Praktiniai apsaugos priemonių įgyvendinimo vaikų globos įstaigose pavyzdžiai

Socialinės apsaugos ir darbo ministerija nurodė, kad vaikų globos įstaigose, priimančiose vaikus iš Ukrainos, taikomos šios saugumo priemonės:¹⁵³

I grupė - vaizdo stebėjimo kameros užtikrina įstaigos teritorijos saugumą. Vaikai turi pakankamai erdvės sportuoti ir užsiimti kita laisvalaikio veikla, atsižvelgiant į vaiko amžių ir laisvalaikį. Siekiant užtikrinti vaikų saugumą, draudžiama lankyti vaikus asmenims, kurie nėra įmonių ar įstaigų, teikiančių tiesiogines paslaugas vaikams, atstovai, išskyrus asmenis, turinčius priežiūros įgaliojimus (Socialinių paslaugų priežiūros departamento ir Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos teritorinių skyrių atstovai).

II grupė - Paramos šeimai centras užtikrina vaikų saugumą užrakindamas patalpų vartus po darbo valandų. Patekimas į centrą kontroliuojamas po 18.00 val. Socialinio darbuotojo padėjėjas, kuris dirba tuo metu, kontroliuoja asmenų patekimą į centro patalpas. Apsilankymai ir susitikimai dienos metu organizuojami ir derinami pateikus prašymą centro vadovui, nurodant susitikimo laiką, dieną ir tikslą. Centre yra atskiros patalpos, kuriose gali vykti susitikimai.

III grupė - patalpų teritorija aptverta, visos pastato durys turi įėjimo kodus, o asmenys, norintys apsilankyti pastate, įleidžiami, bet patys įeiti negali. Asmenys, norintys savanoriauti, įleidžiami vadovaujantis Globos įstaigų savanoriškos veiklos taisyklėmis, pateikus sveikatos ir teistumo pažymą, pasirašius sutartį ir gavus leidimą. Kitus asmenis, norinčius susitikti su vaikais, lydi įstaigos direktorius arba įstaigos direktoriaus paskirtas asmuo. Pašaliniam asmeniui neleidžiama vieniems lankyti vaikų. Su vaikų grupėmis dirbantis personalas informuojamas apie svečius ir savanorių grafiką.

IV grupė - Vaikai buvo apgyvendinti vaikų globos įstaigų patalpose, kuriose dirbo apsaugos darbuotojai. Nesenai vaikai perkelti į du daugiabučio namo butus, todėl fizinė šių patalpų apsauga nereikalinga. Prireikus galima kreiptis į policiją ar kitas institucijas.

---

¹⁵² Lietuva, Vyriausybė (2002). [Dėl Vaiko globos organizavimo nuostatų patvirtinimo](#), Nr. 405, 2002 m. kovo 27 d., paskutinis pakeitimas Nr. 270, 2023 m. balandžio 19 d., IV skyrius, 73 str.

¹⁵³ Lietuva, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija (2023) 2023 m. birželio 20 d. atsakymas į Lietuvos FRANET partnerio užklausą.

Išmoktinios pamokos

Vaiko teisių apsaugos kontrolierė 2022 m. metinėje ataskaitoje¹⁵⁴ pažymėjo, kad prasidėjus karo veiksams Ukrainoje, į Lietuvą, kuri tam nebuvo pasirengusi, atvyko grupės vaikų iš globos įstaigų. Dėl to kilo sunkumų dėl tinkamo vaikų priėmimo, apgyvendinimo ir paslaugų organizavimo. Pavyzdžiui, buvo situacija, kai į Lietuvą atvyko vaikai iš Ukrainos vaikų globos namų, nors nebuvo susitarta dėl apgyvendinamų vaikų skaičiaus, atvykusių vaikų buvo daugiau, nei tikėtasi. Todėl vaikai iš Ukrainos buvo apgyvendinti pastatuose, nepritaikytuose vaikų socialinės globos namams. Pastatai buvo paruošti žmonių poilsiui, bet ne vaikams gyventi. Apgyvendinimo patalpos neatitiko socialinės globos normų dėl išplanavimo, vaikų skaičiaus kambaryje ir privatumo (vaikai gyveno grupėse po 2-7 vaikus, taip pat tarpiniuose kambariuose, kai kurie iš jų - dvivietėse lovose), iš dalies neatitiko ir saugumo normų (poilsivietėje toliau buvo apgyvendinami poilsiautojai ir t. t.). Šiose įstaigose buvo apgyvendinti 43 vaikai Jie ten gyveno apie tris mėnesius (2023 m. kovo-gegužės mėn.).¹⁵⁵

Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba taip pat patvirtino, kad šioje konkrečioje situacijoje grupė vaikų iš Ukrainos globos įstaigos į Lietuvą atvyko be išankstinio įspėjimo ir išankstinio planavimo. Atitinkamai Lietuvos globos įstaigos nebuvo pasiruošusios, o globėjui (rūpintojui) kilo sunkumų užtikrinant reikiamą darbuotojų skaičių darbui su vaikais iš Ukrainos. Tačiau, kaip gerąją praktiką reikėtų pažymėti tai, kad iš Ukrainos kartu su vaikais atvykę asmenys buvo įdarbinti vaikų apgyvendinimo vietoje, siekiant nenutraukti vaikams svarbaus emocinio ryšio.¹⁵⁶

2.5.3. Vietinių paslaugų ir paramos prieinamumas

Kadangi Lietuvos vaikų globos įstaigos, kurios globoja Ukrainos vaikus, turi vaikų globos licencijas ir turi patirties teikiant vaikų globos paslaugas vaikams, jos savo vidiniais resursais užtikrina reikiamų paslaugų teikimą. Įstaigų administracija ir jų socialiniai darbuotojai, dirbantys su vaikais, sprendžia, kokios paslaugos vaikams yra būtinos, ir

¹⁵⁴ Lietuva, Vaiko teisių apsaugos kontrolierius (2023). [Vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus veiklos ataskaita 2022](#). Nr. 4-2, 2023 m. kovo 31 d., p. 114-115.

¹⁵⁵ Lietuva, Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba (2023) 2023 m. liepos 11 d. atsakymas į Lietuvos FRANET partnerio užklausą.

¹⁵⁶ Lietuva, Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba (2023) 2023 m. liepos 11 d. atsakymas į Lietuvos FRANET partnerio užklausą.

imasi priemonių jas užtikrinti. Įstaigos turi savo transportą, kuriuo gali bet kada pasinaudoti.

Praktiniai socialinių paslaugų teikimo užtikrinimo minėtose vaikų globos įstaigose pavyzdžiai:¹⁵⁷

I grupė – Dėl mažo vaikų amžiaus sprendimus dėl jiems reikalingų paslaugų priima specialistai. Konsultuojamasi su šeimos gydytojais, gydytojais specialistais, ikimokyklinio ugdymo įstaigų darbuotojais ir kitais specialistais, kurie teikia rekomendacijas dėl vaikams reikalingų paslaugų. Įstaigos socialiniai darbuotojai, atsižvelgdami į vaikų namuose dirbančių specialistų ir kitų įstaigų specialistų rekomendacijas, įvertina individualius kiekvieno vaiko poreikius, organizuoja vaikams reikalingas paslaugas ir sudaro individualius socialinės priežiūros planus. Vaikai, kurie dėl savo amžiaus ir intelekto geba suprasti, dalyvauja planuojant paslaugas, su jais konsultuojamasi ir atsižvelgiama į jų pageidavimus. Apie savo teises jie informuojami pokalbio su darbuotojais metu, pasitelkiant vaizdinę medžiagą (grupėse iškabinti plakatai, kuriuose vaiko teisės perteikiamos vaizdais).

Įstaigoje gyvenančius vaikus iš Ukrainos darbuotojai informuoja apie galimus pavojus. Tačiau dauguma iš Ukrainos atvykusių vaikų dėl savo amžiaus ir brandos (jie yra 1-5 metų amžiaus, daug vaikų turi specialiuosius poreikius, o kai kurie jų yra su negalia) negali suprasti grėsmės, todėl su šiais vaikais dirbantys darbuotojai įvertina aplinką, galimas grėsmes ir imasi priemonių pavojams išvengti.

II grupė - vaikai bendrauja su Vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos specialistais. Paskirtas socialinis darbuotojas reaguoja į vaikų poreikius ir prašymus, nustato paslaugų poreikį ir organizuoja jų teikimą. Vaiko įstatyminis atstovas stebi, įgyvendina ir nuosekliai laikosi vaiko teisių apsaugos specialistų, gydytojų, psichologų rekomendacijų.

III grupė – Kiekvienoje vaikų grupėje yra socialinis darbuotojas, kuris per kasdienes užsiėmimus ir veiklas informuoja vaikus apie jų teises, pareigas ir paslaugas, kurias jie turi teisę gauti, vaikams palankiu būdu. Visi globos įstaigoje apgyvendinti vaikai yra registruoti poliklinikoje, o jų sveikatos priežiūrą atlieka šeimos gydytojas. Globos įstaigoje vaikų sveikatos priežiūros tęstinumą užtikrina pediatras, vyriausiasis vaikų slaugytojas, budintis vaikų slaugytojas ir specialistų komanda. Pamokas, užimtumą, kitus užsiėmimus ir poilsį organizuoja grupės socialinis darbuotojas ir vyresnysis socialinis darbuotojas. Globos įstaigoje gyvenantiems vaikams iš Ukrainos teikiamos socialinės

---

¹⁵⁷ Lietuva, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija (2023) 2023 m. birželio 20 d. atsakymas į Lietuvos FRANET partnerio užklausą.

---

globos kokybę vertina ir stebi Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Vilniaus miesto vaiko teisių apsaugos skyrius.

IV grupė - visos paslaugos teikiamos bendruomenėje (psichologas yra įstaigoje), paslaugos pasiekiamos tiek viešuoju transportu, tiek įstaigos transportu. Vaikai, kaip ir šeimose augantys vaikai, gauna paslaugas, kurios būtinos jų poreikiams užtikrinti. Įstaigoje siekiama užtikrinti kokybišką laisvalaikį, individualių gabumų ugdymą pagal asmeninius poreikius. Įstaiga turi narystę baseine ir treniruoklių salėse, kur vaikai gali lankytis kasdien pagal savo norą.

2.6. Vaikui pritaikytas informavimas ir priemonės, užtikrinančios vaikų iš Ukrainos įsitraukimą

2.6.1. Vaikams pritaikyta informacija

Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba parengė informaciją apie vaiko teisių apsaugos sistemą Lietuvoje, kurioje pateikiama informacija apie pagrindines vaiko teises, apie smurtą prieš vaikus ir įvairias smurto rūšis, pagrindines vaiko pareigas, pagrindines vaiko globėjų pareigas, informaciją apie tai, kur kreiptis pagalbos.¹⁵⁸ Informaciją galima atsisiųsti lietuvių, anglų, ukrainiečių ir rusų kalbomis. Ji yra interneto svetainės skyriuje, kuriame pateikiama informacija asmenims, padedantiems ukrainiečiams, todėl labiau skirta suaugusiems, tačiau galėtų būti suprantama ir vaikams.

Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba įvairiais būdais vykdo iš Ukrainos atvykstančių asmenų (tiek suaugusiųjų, tiek vaikų) švietimą apie vaiko teises:¹⁵⁹

- Platinami lankstinukai ukrainiečių kalba tiek vaikams, tiek jų tėvams ar kitiems asmenims, su kuriais atvyko vaikas. Juose pateikiama informacija apie vaiko teisių apsaugos sistemą Lietuvoje, kas laikoma vaiko teisių pažeidimu ir kaip reaguoti į pranešimą apie galimą vaiko teisių pažeidimą.
- Parengti specialūs mokymai asmenims ir specialistams, kurie Lietuvoje rūpinasi nelydimais vaikais iš karo nuniokotos Ukrainos. Mokymai suteikia papildomų

---

¹⁵⁸ Lietuva, Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba (2023), [Informacija apie vaiko teisių apsaugą Lietuvoje](#).

¹⁵⁹ Lietuva, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija (2023) 2023 m. birželio 20 d. atsakymas į Lietuvos FRANET partnerio užklausą.

žinių ir palengvina bendravimą su šiais vaikais. Trumpuose filmukuose trumpai kalbama apie gedulą ir liūdesį, laikiną vaiko priežiūrą, savipagalbą, karo traumas ir potrauminio streso sutrikimą, paramą vaikams ir kt.¹⁶⁰

Interneto svetainėje <https://ukrainiankids.lt/lt/> ukrainiečių kalba pateikiama informacija vaikams apie vaikų stovyklas, nemokamus užsiėmimus, popamokinę veiklą ir kitą pagalbą vaikams, atvykusiems iš Ukrainos.

2.6.2. Vaikų įsitraukimas

Aktyviems savanoriams iš Ukrainos (14-29 m.), dirbantiems ar savanoriaujantiems su jaunimu ar vaikais, Lietuvos jaunimo reikalų agentūra skiria stipendijas.¹⁶¹

Ukrainos vaikų dalyvavimą taip pat užtikrina Lietuvos ir Ukrainos jaunimo mainų tarybos (toliau - Taryba), kuri įsteigta 2015 m. rugpjūčio 28 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės ir Ukrainos Vyriausybės susitarimu, veikla. Taryba finansuoja Lietuvos ir Ukrainos jaunimo mainus, renginius, susitikimus, projektus, kuriuos rengia ir įgyvendina jaunimo mainus skatinančios organizacijos. Taip pat finansuoja įvairias dvejų šalių iniciatyvas, projektus, skirtus skatinti kultūrinį bendradarbiavimą, toleranciją, supratimą ir pripažinimą abiejose šalyse, keitimąsi gerąja patirtimi, leidinius, skirtus suartinti Lietuvos ir Ukrainos tautas.¹⁶² Deja, 2023 m. Tarybos veikla apsiribojo tik bendrų projektų finansavimu. (2022 m. veikla nebuvo vykdoma). Taryba galėtų būti platforma bendroms Lietuvos ir Ukrainos jaunimo diskusijoms. Taryba galėtų būti įtraukta į jaunimo politikos formavimą ir priemonių vaikams parengimą Ukrainoje pasibaigus karui.

Lietuvos teisinė bazė leidžia įtraukti mokinius iš Ukrainos į sprendimų, susijusių su ugdymo sąlygomis mokyklose, priėmimą. Švietimo įstatyme¹⁶³ pažymima, kad kiekvienas mokinys turi teisę dalyvauti mokyklos savivaldoje. Mokyklų mokinių atstovai taip pat yra mokyklų tarybų nariai. Mokyklos taryba yra aukščiausia mokyklos savivaldos institucija. Kiekvienais metais mokyklos taryba vertina mokyklos direktoriaus metinę ataskaitą ir pareiškia savo nuomonę apie ją. Tačiau pažymėtina, kad faktinis vaikų iš

---

¹⁶⁰ Lietuva, Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba (2022) [Vaikų iš Ukrainos globėjams - specialūs mokymai](#).

¹⁶¹ Lietuva, Jaunimo reikalų agentūra (2022), [Dėl Jaunimo reikalų agentūros stipendijų skyrimo jauniems Ukrainos piliečiams, savanoriaujantiems arba dirbantiems su jaunimu ir \(ar\) vaikais, tvarkos aprašo patvirtinimo](#), Nr. 2V-323(1.4), 2022 m. lapkričio 9 d..

¹⁶² Lietuva, Agency for Youth Affairs (2023), [Lietuvos ir Ukrainos jaunimo mainų taryba](#).

¹⁶³ Lietuva, Seimas (1991), *Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas*, Nr. I-1489, 1991 m. birželio 25 d., paskutinis pakeitimas Nr. XIV-1263, 2022 m. birželio 30 d., 46 str. 1 d. 9 p., 60 str. 3 d., ir 60 str. 5 d.

Ukrainos dalyvavimas priklauso nuo mokyklos ir vaikų iš Ukrainos iniciatyvų. Duomenų apie tai, kaip aktyviai vaikai iš Ukrainos dalyvauja mokyklos savivaldoje, nėra.

3. Galimybė naudotis socialinėmis teisėmis

3.1. Galimybė gauti sveikatos priežiūros paslaugas

3.1.1. Iš Ukrainos pasitraukusių vaikų medicininės priežiūros apimtis

4 lentelė - Vaikų medicininės priežiūros apimtis

<i>Vaikų medicininės priežiūros apimtis</i>	<i>T/N</i>	<i>Nuorodos / informacija</i>
<i>Tik neatidėliotina pagalba ir (arba) būtinas ligų gydymas (Direktyvos dėl perkeltųjų asmenų laikinosios apsaugos 13.2 straipsnis)</i>	<i>T</i>	
<i>Išsami medicininė apžiūra / sveikatos patikrinimas</i>	<i>T</i>	
<i>Psichikos sveikatos patikra (potrauminio streso sutrikimas, depresija, nerimas)</i>	<i>T</i>	
<i>Vaikų skiepijimas</i>	<i>T</i>	
<i>Psichikos sveikata / psichosocialinė pagalba</i>	<i>T</i>	
<i>Neįgalūs ir lėtinėmis ligomis sergantys vaikai turi galimybę gauti reikiamą medicininę priežiūrą</i>	<i>T</i>	

Šaltinis: Sveikatos apsaugos ministerijos interneto puslapis <https://sam.lrv.lt/>

Pagal Valstybinę ligonių kasos prie Sveikatos apsaugos ministerijos 2022 metų strateginio veiklos plano sveikatos priežiūros kokybės ir efektyvumo didinimo programos (11-002) įgyvendinimo ataskaitą, nuo 2022 m. kovo 1 d. sveikatos priežiūros įstaigoms, sudariusiems sutartis su teritorinėmis ligonių kasomis, apmokamos asmens sveikatos priežiūros paslaugos, suteiktos Ukrainos piliečiams, jų šeimos nariams ir asmenims be pilietybės, pasitraukusiems iš Ukrainos dėl Rusijos Federacijos karinių veiksmų arba negalintiems į ją grįžti.¹⁶⁴ Sveikatos priežiūros paslaugos apmokamos pagal

¹⁶⁴ Lietuva, Valstybinė ligonių kasa prie Sveikatos apsaugos ministerijos (2023), [2022 metų strateginio veiklos plano sveikatos priežiūros kokybės ir efektyvumo didinimo programos \(11-002\) įgyvendinimo ataskaita](#), Nr. 8K-3, 2023 m. kovo 1 d., p. 2.

Vidaus reikalų ministro - Valstybės lygio ekstremaliosios situacijos operacijų vadovo 2022 m. kovo 1 d. įsakymą Nr. 1V-149 „Dėl užsieniečių, pasitraukusių iš Ukrainos dėl Rusijos federacijos karinių veiksmų Ukrainoje, asmens sveikatos priežiūros paslaugų užtikrinimo laikinosios apsaugos galiojimo laikotarpiu.“¹⁶⁵ Vidaus reikalų ministro įsakymu savivaldybių administracijų direktoriai įpareigojami užtikrinti medicinos paslaugų teikimą jų savivaldybės teritorijoje gyvenantiems nelydimiems¹⁶⁶ ir kitiems¹⁶⁷ vaikams, kurie išvyko iš Ukrainos dėl Rusijos Federacijos karinių veiksmų Ukrainoje.¹⁶⁸ Nuo 2022 m. gegužės mėn. ukrainiečių vaikams, kurių atvykimas į Lietuvą užregistruotas Migracijos departamente, teikiamos tokios pat asmens sveikatos priežiūros paslaugos kaip ir Lietuvos vaikams, apmokamos Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto lėšomis.¹⁶⁹

Pagal Lietuvos Sveikatos draudimo įstatymą visi vaikai iš Ukrainos yra apdrausti privalomuoju sveikatos draudimu, kurį apmoka valstybė.¹⁷⁰

Taip pat yra sudarytas sąrašas sveikatos priežiūros įstaigų, kurios privalo teikti medicininės reabilitacijos ir (ar) psichosocialinės reabilitacijos paslaugas užsieniečiams, patyrusiems traumas karinių operacijų Ukrainoje metu, įskaitant ir tuos užsieniečius, kurie nėra registruoti Migracijos departamente prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos, jei dėl objektyvių priežasčių to negalėjo padaryti.¹⁷¹

Be to, savivaldybių administracijų direktoriai privalo užtikrinti, kad jų savivaldybės teritorijoje gyvenantiems nelydimiems užsieniečių vaikams, kurie išvyko iš Ukrainos dėl Rusijos Federacijos karinių veiksmų Ukrainoje, būtų laiku suteiktos transportavimo

¹⁶⁵ Lietuva, Vidaus reikalų ministerija (2022), [Dėl užsieniečių, pasitraukusių iš Ukrainos dėl Rusijos federacijos karinių veiksmų Ukrainoje, asmens sveikatos priežiūros paslaugų užtikrinimo laikinosios apsaugos galiojimo laikotarpiu](#), Nr. 1V-149, 2022 m. kovo 1d., paskutinis pakeitimas Nr. 1V-249, 28 April 2023 m. balandžio 28 d.

¹⁶⁶ Lietuva, Seimas (1996), *Lietuvos Respublikos sveikatos draudimo įstatymas*, Nr. I-1343, 1996 m. gegužės 21 d., paskutinis pakeitimas Nr. XIV-1303, 2022 m. birželio 30 d., 6 str. 1 d. 3 p.

¹⁶⁷ Lietuva, Seimas (1996), *Lietuvos Respublikos sveikatos draudimo įstatymas*, Nr. I-1343, 1996 m. gegužės 21 d., paskutinis pakeitimas Nr. XIV-1303, 2022 m. birželio 30 d. 6 str. 1 d. 7 p.

¹⁶⁸ Lietuva, Vidaus reikalų ministerija (2022), [Dėl užsieniečių, pasitraukusių iš Ukrainos dėl Rusijos federacijos karinių veiksmų Ukrainoje, asmens sveikatos priežiūros paslaugų užtikrinimo laikinosios apsaugos galiojimo laikotarpiu](#), Nr. 1V-149, 2022 m. kovo 1d., paskutinis pakeitimas Nr. 1V-249, 28 April 2023 m. balandžio 28 d., 2 str. 1 d. 1 p.

¹⁶⁹ Lietuva, Valstybinė ligonių kasa prie Sveikatos apsaugos ministerijos (2023), [2022 metų strateginio veiklos plano sveikatos priežiūros kokybės ir efektyvumo didinimo programos \(11-002\) įgyvendinimo ataskaita](#), Nr. 8K-3, 2023 m. kovo 1 d., p. 3.

¹⁷⁰ Lietuva, Seimas (1996), *Lietuvos Respublikos sveikatos draudimo įstatymas*, Nr. I-1343, 1996 m. gegužės 21 d., paskutinis pakeitimas Nr. XIV-1303, 2022 m. birželio 30 d., 6 str. 1 d. 3 p., 6 str. 1 d. 3 p. ir 6 str. 4 d. 6 p.

¹⁷¹ Lietuva, Vidaus reikalų ministerija (2022), [Dėl užsieniečių, pasitraukusių iš Ukrainos dėl Rusijos federacijos karinių veiksmų Ukrainoje, asmens sveikatos priežiūros paslaugų užtikrinimo laikinosios apsaugos galiojimo laikotarpiu](#), Nr. 1V-149, 2022 m. kovo 1d., paskutinis pakeitimas Nr. 1V-249, 28 April 2023 m. balandžio 28 d., 2 str. 3 d.

paslaugos (kartu vykstant globėjui (rūpintojui)), kai transportavimo metu nereikia greitosios medicinos pagalbos, šiais atvejais:¹⁷²

- vyksti į sveikatos priežiūros įstaigą, teikiančią II ar III lygio paslaugas, gauti planines būtinas sveikatos priežiūros paslaugas, be kurių paciento sveikatos būklė gali pablogėti tiek, kad jam prireiktų skubios medicinos pagalbos;
- vyksti į fizinės terapijos ir reabilitacijos sveikatos priežiūros įstaigą gauti būtinų paslaugų.

Transporto išlaidos padengiamos iš savivaldybių biudžetų.¹⁷³

Vyriausybės nutarime nurodyta, kad receptinių vaistų vaikams įsigijimo išlaidos apmokamos iš valstybės biudžeto ar kitų lėšų pagal galimybes sveikatos apsaugos ministro nustatytais atvejais, sąlygomis ir tvarka.¹⁷⁴ Pagal Sveikatos draudimo įstatymo 10 straipsnio 2 dalies 1 punktą¹⁷⁵ vaikams iki 18 metų kompensuojama 100 procentų bazinės kompensuojamųjų vaistų, įrašytų į Ligų ir kompensuojamųjų vaistų joms gydyti bei į Kompensuojamųjų vaistų sąrašus, ir medicinos pagalbos priemonių, įrašytų į Kompensuojamųjų medicinos pagalbos priemonių sąrašą, ambulatoriniam gydymui kainos.

Pagal Mobilijų slaugos paslaugų teikimo užsieniečių, pasitraukusių iš Ukrainos dėl Rusijos Federacijos karinių veiksmų Ukrainoje, registracijos centre tvarkos aprašą,¹⁷⁶ kiekviename registracijos centre teikiamos mobilios slaugos paslaugos iš karo išvykusiems ukrainiečiams. Savivaldybės administracija deleguoja slaugytoją iš savivaldybės teritorijoje esančių gydymo įstaigų į savivaldybės teritorijoje esantį registracijos centrą, kur jis teikia mobilias slaugos paslaugas:

- įvertina besikreipiančių pacientų būklę (pamatuoja kūno temperatūrą, kraujospūdį, kraujo įsotinimą deguonimi, pagal poreikį – glikemiją, pagal kompetenciją įvertina bendrą sveikatos būklę);

¹⁷² Lietuva, Vidaus reikalų ministerija (2022), [Dėl užsieniečių, pasitraukusių iš Ukrainos dėl Rusijos federacijos karinių veiksmų Ukrainoje, asmens sveikatos priežiūros paslaugų užtikrinimo laikinosios apsaugos galiojimo laikotarpiu](#), Nr. 1V-149, 2022 m. kovo 1d., paskutinis pakeitimas Nr. 1V-249, 28 April 2023 m. balandžio 28 d., 2 str. 1 d. 2 p.

¹⁷³ Lietuva, Vyriausybė (2022), [Dėl laikinosios apsaugos Lietuvos Respublikoje užsieniečiams suteikimo](#), Nr. 224, 2022 m. kovo 16 d., paskutinis pakeitimas Nr. 439, 2023 m. birželio 7 d., 2 str. 13 d.

¹⁷⁴ Lietuva, Vyriausybė (2022), [Dėl laikinosios apsaugos Lietuvos Respublikoje užsieniečiams suteikimo](#), Nr. 224, 2022 m. kovo 16 d., paskutinis pakeitimas Nr. 439, 2023 m. birželio 7 d., 2 str. 14 d.

¹⁷⁵ Lietuva, Seimas (1996), *Lietuvos Respublikos sveikatos draudimo įstatymas*, Nr. I-1343, 1996 m. gegužės 21 d., paskutinis pakeitimas Nr. XIV-1303, 2022 m. birželio 30 d., 6 str. 1 d. 3 p.

¹⁷⁶ Lietuva, Vidaus reikalų ministerija (2022), [Dėl užsieniečių, pasitraukusių iš Ukrainos dėl Rusijos federacijos karinių veiksmų Ukrainoje, asmens sveikatos priežiūros paslaugų užtikrinimo laikinosios apsaugos galiojimo laikotarpiu](#), Nr. 1V-149, 2022 m. kovo 1d., paskutinis pakeitimas Nr. 1V-249, 28 April 2023 m. balandžio 28 d.

- pagal poreikį teikdamas medikamentinę pagalbą skiria ir duoda vaistinių preparatų, reikalingų būtinajai medicinos pagalbai suteikti;
- pataria sveikatos ir savirūpos klausimais (pakankamas skysčių vartojimas, maitinimosi ir poilsio režimas, normalios kūno temperatūros palaikymas ir pan.);
- rekomenduoja kreiptis į sveikatos priežiūros įstaigą, jeigu nustato kito sveikatos priežiūros specialisto kompetencijai priskiriamų paslaugų poreikį, pirmumą teikdamas šeimos medicinos paslaugas teikiančiai įstaigai;

Jei mobiliąsias slaugos paslaugas teikiantis slaugytojas, įvertinęs bendrą paciento sveikatos būklę, nusprendžia, kad pacientą būtina vežti į gydymo įstaigą, jis, atsižvelgdamas į paciento būklę, išskviečia savivaldybės administracijos organizuojamą transporto paslaugų teikėją arba kviečia greitąją medicinos pagalbą.

Kartu su slaugytoju mobiliąsias slaugos paslaugas pagal kompetenciją gali teikti slaugytojo padėjėjas. Mobiliosios slaugos paslaugų teikimas organizuojamas registracijos centro darbo valandomis (išskyrus naktį). Sveikatos priežiūros paslaugos registracijos centre teikiamos nemokamai. Mobiliųjų slaugos paslaugų išlaidos apmokamos iš valstybės biudžeto.

2022 m. Privalomojo sveikatos draudimo fondo (PSDF) biudžeto lėšų suma, skirta kovolapkričio mėnesiams asmenims iš Ukrainos suteiktoms sveikatos priežiūros paslaugoms apmokėti, sudarė 6,5 mln. eurų.¹⁷⁷

Interneto svetainėje "Mano vyriausybė"¹⁷⁸ pateikiama supaprastinta informacija apie atvykusių iš Ukrainos asmenų sveikatos priežiūros paslaugų gavimo tvarką. Informacija teikiama lietuvių,¹⁷⁹ ukrainiečių¹⁸⁰ ir anglų¹⁸¹ kalbomis. Svetainėje taip pat pateikiama

---

¹⁷⁷ Lietuva, Valstybinė ligonių kasa prie Sveikatos apsaugos ministerijos (2023), [2022 metų strateginio veiklos plano sveikatos priežiūros kokybės ir efektyvumo didinimo programos \(11-002\) įgyvendinimo ataskaita](#), Nr. 8K-3, 2023 m. kovo 1 d., p. 16.

¹⁷⁸ Lietuva (2023) „[Informacija apie paramą ukrainiečiams - Sveikatos paslaugos](#)“ Interneto puslapis „Mano vyriausybė“.

¹⁷⁹ Lietuva (2023) „[Informacija apie paramą ukrainiečiams - Sveikatos paslaugos](#)“ Interneto puslapis „Mano vyriausybė“.

¹⁸⁰ Lietuva (2023) „[Пам'ятка про медичне обслуговування в Литві для ноземців, як виїхали з України в Литву через військов ді Російської Федерації в Україні](#)“ (Informacija apie paramą ukrainiečiams – Sveikatos paslaugos), Interneto puslapis „Mano vyriausybė“.

¹⁸¹ Lietuva (2023), „[Information about support for Ukrainians - Health services](#)“, (Informacija apie paramą ukrainiečiams – Sveikatos paslaugos), Interneto puslapis „Mano vyriausybė“.

supaprastinta atmintinė apie Lietuvoje teikiamas sveikatos priežiūros paslaugas anglų,¹⁸² lietuvių,¹⁸³ ukrainiečių¹⁸⁴ ir rusų¹⁸⁵ kalbomis.

3.1.2. Iššūkiai teikiant paslaugas

Iššūkiai yra susiję ne su sveikatos priežiūros paslaugų teikimu asmenims, atvykusiems iš Ukrainos, bet apskritai su Lietuvos sveikatos sistema. Egzistuoja bendra problema liečianti ilgai trunkantį laukimą pas reikalingus specialistus Lietuvoje. Šis laikas dar pailgėjo dėl asmenų iš Ukrainos atvykimo. Be to, visos sveikatos priežiūros paslaugos asmenims iš Ukrainos finansuojamos tais pačiais pagrindais kaip ir Lietuvos gyventojams, todėl sveikatos priežiūros sistemai reikalingas papildomas biudžetas.

Visos medicinos paslaugos teikiamos lietuvių kalba. Gydomo paslaugos neteikiamos ukrainiečių kalba. Jei reikia, galima atvykti su vertėju. Tačiau yra gydymo įstaigų, kuriose gydytojai moka rusų kalbą ir gali bendrauti su vaiku iš Ukrainos rusiškai. Dauguma vaikų moka rusų kalbą. Be to, dauguma vaikų teisinių atstovų moka rusų kalbą ir paprastai būna vertėjai tarp vaiko ir gydytojo.

Gydytojai ne visada gali nustatyti, nuo kokių ligų vaikai iš Ukrainos buvo paskiepyti prieš atvykstant į Lietuvą. Nemažai pabėgėlių į Lietuvą atvyko neturėdami išsamių dokumentų apie savo vaikų sveikatą. Nepaisant to, vaikai iš Ukrainos įtraukiami į valstybės apmokamas skiepavimo programas. Šeimos gydytojas, apžiūrėjęs vaiką, įvertinęs jo sveikatos būklę ir kitas aplinkybes, sudaro individualų skiepų planą.¹⁸⁶

---

¹⁸² Lietuva (2023), "[Procedures for obtaining health care for persons arriving from Ukraine](#)", Interneto svetainė "Mano vyriausybė".

¹⁸³ Lietuva (2023), "[Sveikatos priežiūros paslaugų gavimo tvarka asmenims, atvykusiems iš Ukrainos](#)", Interneto svetainė "Mano vyriausybė".

¹⁸⁴ Lietuva (2023) "[Порядок отримання медичної допомоги особами, які прибувають з України](#)" (Sveikatos priežiūros paslaugų gavimo tvarka asmenims, atvykusiems iš Ukrainos), Interneto svetainė "Mano vyriausybė".

¹⁸⁵ Lietuva (2023) "[Памятка о медицинских услугах в Литве для иностранцев, покинувших Украину в связи с военными действиями Российской Федерации в Украине](#)" (Informacija apie paramą ukrainiečiams – Sveikatos paslaugos). Interneto svetainė "Mano vyriausybė".

¹⁸⁶ Radvilė Rumšienė, (2023), [Ukrainiečių vaikų vakcinacija tapo mįsle Lietuvos medikams: dažnai neaišku, nuo kokių ligų jie buvo skiepyti, dokumentai pražuve](#), LRT.lt, 2023 m. liepos 12 d.

3.1.3. Psichikos sveikata ir psichosocialinė pagalba vaikams, pasitraukusiems iš Ukrainos

Vaikai iš Ukrainos gauna visas psichikos sveikatos priežiūros ir gydymo paslaugas, kurias gauna Lietuvos vaikai. Jos visiems vaikams teikiamos vienodomis sąlygomis ir tvarka.¹⁸⁷ Be to, Ukrainos vaikai gali gauti emocinę paramą. Ji teikiama nemokamai visiems nuo karo Ukrainoje nukentėjusiems žmonėms.¹⁸⁸ Trumpa informacija apie šią paramą pateikiama lietuvių¹⁸⁹, ukrainiečių¹⁹⁰ ir rusų kalbomis¹⁹¹.

Emocinė pagalba rusų kalba teikiama TELEFONU 1809 arba +37066465792 darbo dienomis (pirmadienį-penktadienį) nuo 18:00 iki 21:00, savaitgaliais (šeštadienį-sekmadienį) nuo 12:00 iki 15:00. Ne darbo valandomis skambučiai įrašomi, o darbo valandomis su skambinančiuoju susisiekiama konsultantas.

TELEFONU "LINIJA DOVERIJA" 8 800 77277 studentai savanoriai teikia emocinę paramą paaugliams rusų kalba kasdien nuo 16:00 iki 19:00 val.

Psichologai ir psichiatrai teikia vaizdo konsultacijas rusų arba ukrainiečių kalbomis www.manodaktaras.lt/slava-ukraini. Psichologų ir psichoterapeutų konsultacijų laikas skelbiamas viešai ir nuolat atnaujinamas. Galima pasirinkti norimą specialistą, konsultacijos laiką ir užsiregistruoti sistemoje.

Psichologinę pagalbą gestų kalba galima gauti adresu www.lkd.lt/kurtiesiems-nemokama-psichologine-pagalba-gestu-kalba. Individualios psichologo konsultacijos ir grupiniai užsiėmimai vyksta gyvai arba nuotoliniu būdu gestų kalba.

Individualias psichologines konsultacijas rusų kalba vyresniems nei 16 metų vaikams asmeniškai patalpose Vilniuje, taip pat nuotolines konsultacijas telefonu ir internetu per "Skype" ir "Messenger" teikia Krizių įveikimo centro psichologas. Paslaugos teikiamos darbo dienomis (pirmadieniais-penktadieniais) nuo 16 iki 20 val. ir šeštadieniais nuo 12 iki 16 val. Informaciją apie paslaugų teikimą galima rasti interneto svetainėje <https://krizesiveikimas.lt/paslaugas/konsultacii-psihologa/>.

¹⁸⁷ Lietuva, Valstybinė ligonių kasa prie Sveikatos apsaugos ministerijos (2023), [2022 metų strateginio veiklos plano sveikatos priežiūros kokybės ir efektyvumo didinimo programos \(11-002\) įgyvendinimo ataskaita](#), Nr. 8K-3, 2023 m. kovo 1 d., p. 3.

¹⁸⁸ Lietuva (2023), ["Informacija apie paramą ukrainiečiams - Emocinė pagalba"](#), Interneto svetainė "Mano vyriausybė".

¹⁸⁹ Lietuva (2023), ["Nemokama pagalba žmonėms, nukentėjusiems nuo karo Ukrainoje"](#), Interneto svetainė "Mano vyriausybė".

¹⁹⁰ Lietuva (2023), ["Бесплатная помощь людям пострадавшим от военных действий в Украине"](#) (Nemokama pagalba žmonėms, nukentėjusiems nuo karo Ukrainoje), Interneto svetainė "Mano vyriausybė".

¹⁹¹ Lietuva (2023), ["Бесплатная помощь людям пострадавшим от военных действий в Украине"](#) (Nemokama pagalba žmonėms, nukentėjusiems nuo karo Ukrainoje), Interneto svetainė "Mano vyriausybė".

Interneto svetainėje <https://www.samopomi.ch/> ukrainiečių kalba pateikiama informacija apie įvairius savitarpio pagalbos būdus. Skyriuje "Pirmoji pagalba" pateikiama informacija apie tai, kaip elgtis ekstremaliose situacijose ir kokia pagalba yra prieinama.

Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos svetainėje taip pat pateikiama informacija apie įstaigas, teikiančias psichikos sveikatos paslaugas ukrainiečiams. Ministerijos parengtuose lankstinukuose lietuvių¹⁹² ir ukrainiečių¹⁹³ kalbomis nurodytos papildomos paslaugas teikiančios įstaigos.

Lankstinuke nurodoma, kad emocinę paramą teikia Tarptautinės migracijos organizacijos emocinės paramos linijos krizių psichologai, psichologai, psichiatrai iš Ukrainos. Išankstinės registracijos nereikia. Darbo valandos: nuo 8 iki 17 val: 9.00-20.00 (kasdien). Pagalba teikiama telefonu +370 800 00 474 ukrainiečių ir rusų kalbomis.

Šios organizacijos psichologai iš Lietuvos teikia psichologinę pagalbą patalpose arba nuotoliniu būdu. Būtina išankstinė registracija el. paštu psichologas@iom.int.

Psichotraumatologijos centras Vilniuje teikia nemokamas psichiatrų ir psichologų bei psichoterapeutų paslaugas, o prireikus - gydymą stacionare ar dienos stacionare. Paslaugas teikia vaikų ir paauglių psichiatrai ir psichoterapeutai iš Ukrainos, Baltarusijos ir Lietuvos. Paslaugos teikiamos ukrainiečių ir rusų kalbomis.

Psichikos sveikatos centrai visoje Lietuvoje teikia pirminės psichikos sveikatos priežiūros paslaugas. Pagalbą teikia gydytojas psichiatras, medicinos psichologas, socialinis darbuotojas, psichikos sveikatos slaugytojas iš Lietuvos. Paslaugos teikiamos lietuvių ir rusų kalbomis (pagal galimybes).

Taip pat ligoninių skubios pagalbos skyriuose teikiama skubi pagalba ūmių psichikos sveikatos sutrikimų atvejais. Darbo laikas: visą parą.

Iki 2023 m. vasario 10 d. emocinę ir psichosocialinę pagalbą gavo 17748 vaikai iš Ukrainos.¹⁹⁴

---

¹⁹² Lietuva, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija (2023), [Psichikos sveikatos paslaugos ukrainiečiams Lietuvoje](#).

¹⁹³ Lietuva, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija (2023), [Послуги психологічної допомоги для Українців у Литві](#) (Psichikos sveikatos paslaugos ukrainiečiams Lietuvoje).

¹⁹⁴ Lietuva, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija (2023). [Suteikta pagalba ukrainiečiams](#).

3.2. Galimybė gauti švietimo paslaugas

3.2.1. Mokymosi mokykloje tipai

Lietuvos švietimo sistema apima:¹⁹⁵

- 1) Formalųjį švietimą (bendrąjį ugdymą, formalųjį profesinį mokymą ir aukštojo mokslo studijas);
  - a. Bendrasis ugdymas – pradinis ugdymas, pagrindinis ugdymas, vidurinis ugdymas.
- 2) neformalųjį švietimą (ikimokyklinį, priešmokyklinį, kitą neformalųjį vaikų (taip pat formalųjį švietimą papildantį ugdymą) ir suaugusiųjų švietimą);
- 3) savišvietą;
- 4) švietimo pagalbą (profesinį orientavimą, švietimo informacinę, psichologinę, socialinę pedagoginę, specialiąją pedagoginę ir specialiąją pagalbą, sveikatos priežiūrą mokykloje, konsultacinę, mokytojų kvalifikacijos tobulinimo ir kitą pagalbą).

Lentelė Nr. 3 – Vaikų iš Ukrainos užsirašymo į mokyklas ir lankomumo rodikliai

<i>Mokymosi mokykloje tipai</i>		<i>Vaikų, užrašytų į mokyklas, skaičius 2023 m. sausio 1 d.</i>	<i>Lankančių vaikų skaičius</i>	<i>Šaltinis</i>
<i>Nacionalinė formalus švietimo sistema</i>	<i>Vaikai darželiuose</i>	2297		
	<i>Vaikai priešmokyklinio ugdymo grupėse</i>	690		
	<i>Vaikai, lankantys bendrojo lavinimo mokyklas</i>	10221		
<i>Fizinis ukrainiečių vadovaujamos mokyklos / švietimo įstaigos lankymas</i>				
<i>Ukrainiečių vadovaujamos mokyklos / švietimo įstaigos lankomumas nuotoliu (internetu)</i>				

¹⁹⁵ Lietuva, Seimas (1991), *Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas*, Nr. I-1489, 1991 m. birželio 25 d., paskutinis pakeitimas Nr. XIV-1263, 2022 m. birželio 30 d., 2 str. 2 d. ir 6 str.

Šaltinis: 2023 m. birželio 23 d. Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos atsakymas į Lietuvos FRANET partnerio užklausą.

Vaikų, lankančių ugdymo įstaigą, dalis nuo bendro 0-6 metų amžiaus vaikų iš Ukrainos skaičiaus - 40 %. Mokyklą lankančių vaikų dalis nuo bendro 7-17 metų amžiaus Ukrainos vaikų skaičiaus - 51 %.¹⁹⁶

3.2.2. Parama integracijai į formaliojo švietimo sistemą

Švietimo įstatymo 24 straipsnio 3 dalyje numatyta, kad užsieniečiams, turintiems teisę nuolat ar laikinai gyventi Lietuvoje, valstybė garantuoja priešmokyklinį, pradinį, pagrindinį ir vidurinį ugdymą.¹⁹⁷ Įstatyme dėl užsieniečių teisinės padėties 32 straipsnio 4 dalies 2 punkte ir 94 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad vaikai turi teisę mokytis pagal ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo programas.¹⁹⁸ Įgyvendinant šių teisės aktų nuostatas, kiekvienas vaikas, kuriam suteikta laikinoji apsauga¹⁹⁹, turi teisę mokytis pagal ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo programas ar profesinio mokymo programą Lietuvos švietimo įstaigose.²⁰⁰

Organizuojant ukrainiečių vaikų ugdymą 2023-2024 mokslo metais, ministerija rekomenduoja²⁰¹ Lietuvos ugdymo įstaigoms vadovautis vaikų priėmimo, registravimo į ugdymo įstaigas, ugdymo organizavimo, pasiekimų vertinimo ir įteisinimo taisyklėmis, nustatytomis ministerijos aplinkraštyje „Dėl ukrainiečių vaikų ugdymo 2022-2023 mokslo metais“.²⁰² Norėdami užregistruoti vaiką į darželį ar mokyklą, vaikų tėvai ar

---

¹⁹⁶ Lietuva, Švietimo, mokslo ir sporto ministerija (2023), 2023 m. birželio 23 d. atsakymas į Lietuvos FRANET partnerio užklausą.

¹⁹⁷ Lietuva, Seimas (1991), *Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas*, Nr. I-1489, 1991 m. birželio 25 d., paskutinis pakeitimas Nr. XIV-1263, 2022 m. birželio 30 d., 24 str. 3 d.

¹⁹⁸ Lietuva, Seimas (2004), *Lietuvos Respublikos įstatymas dėl užsieniečių teisinės padėties*, Nr. IX-2206, 2004 m. balandžio 29 d., paskutinis pakeitimas Nr. XIV-1889, 2023 m. balandžio 20 d., 32 str. 4 d. 2 p. ir 94 str. 2 d.

¹⁹⁹ Lietuva, Vyriausybė (2022), *Dėl laikinosios apsaugos Lietuvos Respublikoje užsieniečiams suteikimo*, Nr. 224, 2022 m. kovo 16 d., paskutinis pakeitimas Nr. 439, 2023 m. birželio 7 d.

²⁰⁰ Lietuva, Švietimo, mokslo ir sporto ministerija (2023), [Aplinkraštis Dėl ukrainiečių vaikų ugdymo 2023–2024 mokslo metais](#), Nr. SR 2180, 2023 m. birželio 5 d.

²⁰¹ Lietuva, Švietimo, mokslo ir sporto ministerija (2023), [Aplinkraštis Dėl ukrainiečių vaikų ugdymo 2023–2024 mokslo metais](#), Nr. SR 2180, 2023 m. birželio 5 d.

²⁰² Lietuva, Švietimo, mokslo ir sporto ministerija (2022), [Dėl ukrainiečių vaikų ugdymo 2022–2023 mokslo metais](#), Nr. SR-2534, 2022 m. birželio 30 d.

---

globėjai turi kreiptis į savivaldybę, kurioje yra jų gyvenamoji vieta. Jie gali kreiptis į savivaldybės administracijos priimamąjį arba savivaldybės švietimo skyrių.

Ikimokyklinis ir priešmokyklinis ugdymas

Vaikų darželiuose ir ikimokyklinio ugdymo įstaigose ugdymas nevykdomas ukrainiečių kalba. Formuojamos bendros lietuvių ir ukrainiečių vaikų grupės, kuriose ugdymas vyksta lietuvių kalba. Ugdymo įstaigoms rekomenduojama, kad tokiose grupėse dirbtų mokytojo padėjėjas, mokantis ukrainiečių kalbą.²⁰³ Lietuvoje leidžiama įdarbinti Ukrainos piliečius, įgijusius profesinę mokytojo kvalifikaciją Ukrainoje, mokytojų padėjėjais mokyklose, kuriose mokosi perkelti vaikai iš Ukrainos.²⁰⁴ Iš mokytojo padėjėjo nereikalaujama mokėti lietuvių kalbą.

Sprendimą įdarbinti mokytojo padėjėją priima savivaldybė, kurioje yra vaikų darželis, ir vaikų darželio vadovas. Todėl nėra apibendrintų statistinių duomenų apie tai, kiek darželių turi mokytojų padėjėjų. Darželiuose, kuriuose nėra mokytojo padėjėjo, su vaikais iš Ukrainos bendraujama rusų kalba, kurią dauguma jų supranta, arba naudojantis mobiliųjų telefonų vertėjais.²⁰⁵

Tėvams pageidaujant ir esant galimybei, ugdymo įstaigoje sudaromos bendros tautinių mažumų ir ukrainiečių vaikų grupės, kuriose ugdymas organizuojamas tautinės mažumos ugdymo kalba. Jei ikimokyklinio ar priešmokyklinio ugdymo programa vykdoma tautinių mažumų kalba, ugdymas lietuvių kalba turi būti organizuojamas ne mažiau kaip 5 valandas per savaitę.²⁰⁶

Atskirais atvejais, kai vaikai pradeda lankyti ugdymo įstaigą po rugsėjo 1 d. ir jiems reikia adaptacinio laikotarpio (kad įveiktų karo, vietos pakeitimo ar persikraustymo sukeltą stresą), gali būti sudaromos laikinos grupės, kuriose ugdymas organizuojamas ukrainiečių kalba. Švietimo įstatymas leidžia įdarbinti ukrainiečių mokytojus, kuriems

---

²⁰³ Lietuva, Švietimo, mokslo ir sporto ministerija (2022), [Dėl ukrainiečių vaikų ugdymo 2022–2023 mokslo metais](#), Nr. SR-2534, 2022 m. birželio 30 d.

²⁰⁴ Lietuva, Daiva Jakavonytė-Staškuvienė, mokslinis straipsnis „[Models for Organising the Education of Ukrainian Children Who Have Fled the War in Lithuanian Municipalities: Psychological, Material, and Linguistic Support](#)“, publikuotas 2023 m. birželio 5 d., Švietimo akademija, Vytauto didžiojo universitetas, para 4.4.

²⁰⁵ Lietuva, vaikų darželio direktorė, 2023 m. birželio 11 d. skambutis su Lietuvos FRANET partneriu.

²⁰⁶ Lietuva, Švietimo, mokslo ir sporto ministerija (2022), [Dėl ukrainiečių vaikų ugdymo 2022–2023 mokslo metais](#), Nr. SR-2534, 2022 m. birželio 30 d.

nereikia mokėti lietuvių kalbos.²⁰⁷ Tokios grupės gali veikti ribotą laiką, ne ilgiau kaip iki kitų metų rugpjūčio 31 d.²⁰⁸

Ugdymas mokykloje

Moksleiviai iš Ukrainos gali mokytis viena iš trijų mokymo formų: lietuviškoje mokykloje pagal lietuvišką mokymo programą, nuotoliniu būdu ukrainietiškoje mokykloje pagal ukrainietišką mokymo programą ir Lietuvoje registruotoje švietimo įstaigoje pagal ukrainietišką mokymo programą.

Ugdymas lietuviškoje mokykloje pagal lietuvišką mokymo programą

Ministerija rekomenduoja, kad visi mokiniai mokytųsi kasdienio ugdymo ir grupinio mokymosi forma pagal Lietuvos bendrojo ugdymo programas.²⁰⁹ Vaikai iš Ukrainos gali mokytis mokyklose, kuriose pamokos vyksta lietuvių arba tautinių mažumų - rusų, lenkų, baltarusių - kalbomis.²¹⁰

Iš Ukrainos atvykusių mokinių ugdymas gali būti organizuojamas:²¹¹

- bendrosiose klasėse;
- išlyginamosiose klasėse;
- išlyginamosiose mobiliosiose grupėse.

Išlyginamosios klasės ir mobilios grupės gali būti įsteigtos ne visose savivaldybės mokyklose, bet tik keliose, kuriose galėtų mokytis kaimyninių mokyklų mokiniai.²¹² 2020-2023 m. tokios klasės buvo įsteigtos 13 savivaldybių, tačiau dviejuose iš didžiausių

---

²⁰⁷ Lietuva, Seimas (1991), *Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas*, Nr. I-1489, 1991 m. birželio 25 d., paskutinis pakeitimas Nr. XIV-1263, 2022 m. birželio 30 d., Article 48.

²⁰⁸ Lietuva, Švietimo, mokslo ir sporto ministerija (2022), [Dėl ukrainiečių vaikų ugdymo 2022–2023 mokslo metais](#), Nr. SR-2534, 2022 m. birželio 30 d.

²⁰⁹ Lietuva, Švietimo, mokslo ir sporto ministerija (2023), [Aplinkraštis Dėl ukrainiečių vaikų ugdymo 2023–2024 mokslo metais](#), Nr. SR 2180, 2023 m. birželio 5 d.

²¹⁰ Lietuva, Švietimo, mokslo ir sporto ministerija (2022), [Dėl ukrainiečių vaikų ugdymo 2022–2023 mokslo metais](#), Nr. SR-2534, 2022 m. birželio 30 d.

²¹¹ Lietuva, Švietimo, mokslo ir sporto ministerija (2022), [Dėl ukrainiečių vaikų ugdymo 2022–2023 mokslo metais](#), Nr. SR-2534, 2022 m. birželio 30 d.

²¹² Lietuva, Švietimo, mokslo ir sporto ministerija (2022), [Dėl ukrainiečių vaikų ugdymo 2022–2023 mokslo metais](#), Nr. SR-2534, 2022 m. birželio 30 d.

---

miestų – Kaune ir Klaipėdoje, tokių klasių nebuvo.²¹³ Ministerija taip pat rekomenduoja kiekvienam atvykusiam mokiniui suteikti mokytojo padėjėjo pagalbą (iki 3 mėn.).²¹⁴

Kiekvienam iš Ukrainos atvykusiam mokiniui sudaromas individualus ugdymo planas, kuris yra pritaikytas prie mokinio pajėgumų ir poreikių, padeda išsikelti tikslus ir juos įgyvendinti.²¹⁵ Mokinys kartu su mokytojais, padedamas tėvų (globėjų), parengia individualų ugdymo planą. Savivaldybės pažymėjo, kad sudaryti individualius ugdymo planus yra sudėtinga, nes Lietuvos ir Ukrainos mokymo programos labai skiriasi.²¹⁶

Ministerijos aplinkraštyje pažymima, kad labai svarbu stebėti kiekvieną mokinį. Mokyklos Vaiko gerovės komisija kartu su klasės auklėtoju turi įvertinti, ar mokinys susiduria su mokymosi sunkumais ir turi specialiųjų ugdymosi poreikių, nustatyti švietimo pagalbos ir paslaugų poreikį. Organizuodamas ugdymo procesą, klasės auklėtojas turi nuolat palaikyti ryšį su mokiniu ir jo tėvais. Mokiniais, kurių žinios geresnės nei klasės draugų, turi būti parengtos papildomos užduotys tobulėti, kad jie neprarastų motyvacijos mokytis.²¹⁷

Paskutinės vidurinės mokyklos klasės mokiniai, siekiantys 2024 metais Lietuvoje įgyti vidurinį išsilavinimą bei gauti tai patvirtinantį dokumentą (brandos atestatą), privalės turėti patenkinamus dalykų metinius pažymius / įskaitas ir išlaikyti privalomą lietuvių kalbos ir literatūros brandos egzaminą (mokyklinį arba valstybinį) bei dar bent vieną pasirinkto dalyko brandos egzaminą. 2024 metais lietuvių kalbos ir literatūros egzaminą leidžiama laikyti turint patenkinamą dalyko metinį pažymį ir išlaikytą lietuvių kalbos ir literatūros įskaitą. Jei mokinys turės lietuvių kalbos ir literatūros dalyko patenkinamą metinį pažymį, bet neišlaikys šio dalyko valstybinio arba mokyklinio brandos egzamino pagrindinėje sesijoje, jis galės tais pačiais metais pakartotinėje sesijoje perlaikyti mokyklinį lietuvių kalbos ir literatūros egzaminą.²¹⁸

---

²¹³ Lietuva, Valstybės kontrolė (2023) [Pagalba pabėgėliams, jų socialinė integracija](#). Išankstinio tyrimo ataskaita. Nr. ITE-1, 2023 m. birželio 8 d., para 52.

²¹⁴ Lietuva, Švietimo, mokslo ir sporto ministerija (2022), [Dėl ukrainiečių vaikų ugdymo 2022–2023 mokslo metais](#), Nr. SR-2534, 2022 m. birželio 30 d.

²¹⁵ Lietuva, Švietimo, mokslo ir sporto ministerija (2022), [Dėl ukrainiečių vaikų ugdymo 2022–2023 mokslo metais](#), Nr. SR-2534, 2022 m. birželio 30 d.

²¹⁶ Lietuva, Valstybės kontrolė (2023) [Pagalba pabėgėliams, jų socialinė integracija](#). Išankstinio tyrimo ataskaita. Nr. ITE-1, 2023 m. birželio 8 d., p. 22.

²¹⁷ Lietuva, Švietimo, mokslo ir sporto ministerija (2022), [Dėl ukrainiečių vaikų ugdymo 2022–2023 mokslo metais](#), Nr. SR-2534, 2022 m. birželio 30 d.

²¹⁸ Lietuva, Švietimo, mokslo ir sporto ministerija (2023), [Aplinkraštis Dėl ukrainiečių vaikų ugdymo 2023–2024 mokslo metais](#), Nr. SR 2180, 2023 m. birželio 5 d.

Jei pasibaigus ugdymo procesui, lietuvių kalbos ir literatūros ar kito dalyko metinis pažymys bus nepatenkinamas, mokinys gali pasiekti patenkinamą pasiekimų lygį iki mokslo metų pabaigos mokytojams skyrus papildomus darbus ir pagalbą.²¹⁹ Mokiniui, po papildomų darbų nepasiekus patenkinamo pasiekimų lygio, kitais mokslo metais galima nemokamai mokytis švietimo, mokslo ir sporto ministro nustatytomis mokymosi formomis atskiro vidurinio ugdymo programos dalyko ir atsiskaityti.²²⁰

Nuotolinis ugdymas Ukrainos mokykloje pagal Ukrainos mokymo programą

Moksleiviai, planuojantys Lietuvoje būti iki vienerių metų, gali mokytis nuotoliniu būdu pagal Ukrainos švietimo programas ukrainiečių kalba Ukrainos švietimo ministerijos pripažintose nuotolinio mokymosi mokyklose. Tokie mokiniai Lietuvos mokyklose registruojami kaip besimokantys pagal individualią mokymo formą. Visos Lietuvos mokyklos privalo užtikrinti nuotolinį mokymąsi. Specialaus registravimo tokiam mokymuisi nėra. Toks mokymasis gali trukti ne ilgiau kaip vienerius mokslo metus.²²¹ Tie mokiniai, kurie gyvena Lietuvoje ir 2022-2023 mokslo metais mokėsi nuotoliniu būdu nuotolinio mokymosi mokyklose, 2023-2024 mokslo metais privalo mokytis Lietuvos mokyklose dienine grupinio mokymosi forma, t. y. klasėse, kartu su kitais mokiniais.²²²

Ugdymas Lietuvoje registruotoje įstaigoje pagal Ukrainos mokymo programą

Mokyklos, gavusios Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro sutikimą, gali mokyti moksleivius dieninėse grupėse ukrainiečių kalba pagal Ukrainos bendrojo ugdymo programas.²²³

Apie 20 proc. vaikų mokosi mokyklose, kuriose dėstoma rusų kalba. Jų tėvai mano, kad vaikams lengviau, nes kalbos panašios, be to, jie tikisi greitai grįžti namo.

Tuose miestuose, kur yra galimybių, ukrainiečių vaikai mokosi ukrainiečių kalba. Dabar apie 15 proc. ukrainiečių vaikų Lietuvoje mokosi programose ar mokyklose ukrainiečių

---

²¹⁹ Lietuva, Švietimo, mokslo ir sporto ministerija (2023), [Aplinkraštis Dėl ukrainiečių vaikų ugdymo 2023–2024 mokslo metais](#), Nr. SR 2180, 2023 m. birželio 5 d.

²²⁰ Lietuva, Švietimo, mokslo ir sporto ministerija (2012), [Dėl Mokymosi pagal formaliojo švietimo programas \(išskyrus aukštojo mokslo studijų programas\) formų ir mokymo organizavimo tvarkos aprašo patvirtinimo](#), Nr. V-1049, 2012 m. birželio 28 d.

²²¹ Lietuva, Švietimo, mokslo ir sporto ministerija (2022), [Dėl ukrainiečių vaikų ugdymo 2022–2023 mokslo metais](#), Nr. SR-2534, 2022 m. birželio 30 d.

²²² Lietuva, Švietimo, mokslo ir sporto ministerija (2023), [Aplinkraštis Dėl ukrainiečių vaikų ugdymo 2023–2024 mokslo metais](#), Nr. SR 2180, 2023 m. birželio 5 d.

²²³ Lietuva, Švietimo, mokslo ir sporto ministerija (2022), [Dėl ukrainiečių vaikų ugdymo 2022–2023 mokslo metais](#), Nr. SR-2534, 2022 m. birželio 30 d.

---

kalba. Penkios mokyklos turi Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos leidimus vykdyti ukrainiečių kalbos programas.²²⁴

Integravimas

Nepriklausomai nuo pasirinkto mokymosi būdo ir formos, ugdomosios kalbos ar ugdymo programos, visi mokiniai, atvykę iš Ukrainos ir registruoti Lietuvos mokyklose, privalo mokytis lietuvių kalbos pagal kalbos mokėjimo lygius (A1–B2).²²⁵ Mokiniai mokomi lietuvių kalbos pagal jų gebėjimo lygį.²²⁶ Jei švietimo įstaiga turi galimybes, vaikai gali mokytis ukrainiečių kalbos.²²⁷

Visiems vaikams turi būti užtikrinamas bendravimas su bendraamžiais bei sudaryta galimybė dalyvauti ugdymo įstaigos organizuojamose neformaliojo vaikų švietimo veiklose. Jiems teikiama būtina švietimo ir mokymosi pagalba. Lietuvos švietimo įstaiga turi nuolat palaikyti ryšį su vaiku, šeima ir mokykla, kurioje mokoma(si) nuotoliniu būdu.²²⁸

Nacionalinė švietimo agentūra parengė rekomendacijas mokyklų bendruomenėms, kokių priemonių reikia imtis siekiant užkirsti kelią patyčioms ir konfliktams dėl tautybės bei vengti nekonstruktyvių pokalbių ir diskusijų, kurstančių nesantaiką ar keliančių nerimą ir paniką.²²⁹ Agentūra taip pat parengė rekomendacijas pedagogams, kaip kalbėtis su mokiniais apie nuolatinę įtampą dėl karo Ukrainoje.²³⁰

---

²²⁴ Lietuva, Švietimo, mokslo ir sporto ministerija (2022) [Pranešimas spaudai "Sutikimą dirbti pagal Ukrainos švietimo programą gavo dar viena mokykla"](#), 27 December 2022.

²²⁵ Lietuva, Nacionalinė švietimo agentūra (2021) [Lietuvių kalbos pagal kalbos mokėjimo lygius \(A1–B2\) bendroji programa](#).

²²⁶ Lietuva, Švietimo, mokslo ir sporto ministerija (2022), [Dėl ukrainiečių vaikų ugdymo 2022–2023 mokslo metais](#), Nr. SR-2534, 2022 m. birželio 30 d.

²²⁷ Lietuva, Švietimo, mokslo ir sporto ministerija (2022), [Dėl ukrainiečių vaikų ugdymo 2022–2023 mokslo metais](#), Nr. SR-2534, 2022 m. birželio 30 d.

²²⁸ Lietuva, Švietimo, mokslo ir sporto ministerija (2023), [Aplinkraštis Dėl ukrainiečių vaikų ugdymo 2023–2024 mokslo metais](#), Nr. SR 2180, 2023 m. birželio 5 d.

²²⁹ Lietuva, Nacionalinė švietimo agentūra (2022), [Rekomendacijos: Neleiskime įsipliekti nesantaikai mokyklos bendruomenėje](#).

²³⁰ Lietuva, Nacionalinė švietimo agentūra (2022), [Rekomendacijos pedagogams Kaip kalbėtis mokiniais apie tvyrančią įtampą dėl karo Ukrainoje](#).

Sveikatos apsaugos ministerija lietuvių,²³¹ rusų²³² ir lenkų²³³ kalbomis parengė atmintinę „Kaip kalbėtis su vaikais ir paaugliais apie karą Ukrainoje“. Taip pat Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos interneto svetainėje paskelbtas visiems mokytojams prieinamas mokymo įrašas tema „Kaip kalbėti su mokiniais apie karą Ukrainoje?“.²³⁴

Paramos vaikams centro psichologai parengė rekomendacijas „Ukrainos vaikai šalia mūsų: kaip reaguoti į jų jausmus ir elgesį“²³⁵, „Kaip į vaikų ir paauglių kolektyvą priimti atvykusius ukrainiečius?“²³⁶, „Kaip kalbėtis su žmogumi po didelių nelaimių ir katastrofiškų patirčių?“²³⁷

Plėtojamas neformalusis vaikų švietimas: ukrainiečių vaikai gali būti priimami į savivaldybių muzikos, meno, sporto ar kitas mokyklas; visos savivaldybės nusprendė neimti mokesčio už mokslą. Sukurtas vaikų vasaros stovyklų finansavimo ir organizavimo mechanizmas - finansuojamos stovyklos, padedančios lietuvių ir ukrainiečių mokiniams ugdyti socialines ir emocines kompetencijas, vienodai paskirstant dalyvavimą tarp lietuvių ir ukrainiečių vaikų.²³⁸

Lietuviško švietimo pripažinimas Ukrainoje

Visi mokiniai, atvykę iš Ukrainos ir besimokantys Lietuvos formaliojo švietimo įstaigose, grįžę į Ukrainą bus priimti į Ukrainos formaliojo švietimo įstaigas (į tas, kuriose mokėsi iki priverstinio išvykimo iš Ukrainos, arba į kitas Ukrainos formaliojo švietimo įstaigas). Įrašymas į Ukrainos formaliojo švietimo įstaigą bus vykdomas remiantis vieno iš vaiko tėvų pateiktu prašymu. Perkėlimas į kitus mokslo metus (į aukštesnę klasę) bus

---

²³¹ Lietuva, Ministry of Health (2022), [Kaip kalbėtis su vaikais ir paaugliais kalbėtis apie karą Ukrainoje – LT](#).

²³² Lietuva, Ministry of Health (2022), [КАК ГОВОРИТЬ С ДЕТЬМИ И ПОДРОСТКАМИ О ВОЙНЕ В УКРАИНЕ? – RU](#) (Kaip kalbėtis su vaikais ir paaugliais kalbėtis apie karą Ukrainoje – RU).

²³³ Lietuva, Ministry of Health (2022), [W JAKI SPOSÓB Z DZIEĆMI I NASTOLATKAMI ROZMAWIĄĆ O WOJNIE NA UKRAINIE?](#) (Kaip kalbėtis su vaikais ir paaugliais kalbėtis apie karą Ukrainoje – PL).

²³⁴ Lietuva, Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos interneto svetainė, [Naudingos nuorodos Lietuvos mokykloms: Atviros pamokos: „Kaip su mokiniais kalbėtis apie karą Ukrainoje?“](#)

²³⁵ Lietuva, Paramos vaikams centras (2022), [Ukrainos vaikai šalia mūsų: kaip reaguoti į jų jausmus ir elgesį](#).

²³⁶ Lietuva, Paramos vaikams centras (2022) [Kaip į vaikų ir paauglių kolektyvą priimti atvykusius ukrainiečius?](#)

²³⁷ Lietuva, Paramos vaikams centras (2022), [Kaip kalbėtis su žmogumi po didelių nelaimių ir katastrofiškų patirčių](#).

²³⁸ Lietuva, Vaiko teisių apsaugos kontrolierius (2023). [Vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus veiklos ataskaita 2022](#). Nr. 4-2, 2023 m. kovo 31 d., p. 115-116.

vykdomas Ukrainos švietimo įstaigos pedagoginės tarybos sprendimu, atsižvelgiant į mokinių metinius pažymius.²³⁹

Profesinis ugdymas

Visi studentai iš Ukrainos gali mokytis lietuvių kalba Lietuvoje registruotose profesinio mokymo įstaigose. Jei vaikas iš Ukrainos neturi išsilavinimą patvirtinančio dokumento, mokymo įstaiga įvertina jo pasirengimą mokytis pagal pasirinktą profesinio mokymo programą. Jei pasirengimas yra pakankamas, vaikas priimamas mokytis nemokamai.²⁴⁰ Vaikai, kurie buvo priversti nutraukti profesinį mokymą Ukrainoje, gali jį tęsti Lietuvoje pagal atitinkamą mokymo programą. Jie priimami į mokymo įstaigas bet kuriuo metu per mokslo metus.²⁴¹ Jei ugdymo įstaiga turi galimybių, mokiniai gali mokytis ir kitomis kalbomis. Visi mokiniai iš Ukrainos gali mokytis lietuvių kalbos ir gauti švietimo pagalbą.²⁴² Vaikai iš Ukrainos gali įgyti profesinį išsilavinimą valstybinėse ir savivaldybių švietimo įstaigose tokiomis pačiomis sąlygomis kaip ir Lietuvos vaikai. Nemokamą profesinį mokymą gali gauti vaikai, kurių mokymosi rezultatai yra geri.

Specialiųjų poreikių vaikų (su negalia) mokymas

Jei vaikas buvo ugdomas specialiosios paskirties ugdymo įstaigoje (ikimokyklinio ugdymo ar bendrojo ugdymo mokykloje) Ukrainoje, jis gali rinktis tęsti ugdymą Lietuvos bendrosios paskirties ar specialiosios paskirties ugdymo įstaigoje (specialiojoje mokykloje, specialiojo ugdymo centre). Priimant vaiką, turintį specialiųjų ugdymosi poreikių ar negalią, į mokyklą, atsižvelgiama į tėvų, jį lydinčių asmenų ar paties vaiko pateiktą informaciją, nereikalaujant specialiųjų ugdymosi poreikių įrodymo dokumentų, jei asmuo negali jų pateikti. Tokiu atveju vaiko ugdymosi poreikiai turi būti įvertinti per vienerius metus nuo mokymosi Lietuvos specialiojoje mokykloje pradžios. Vaiko specialiuosius ugdymosi poreikius nustato savivaldybių įsteigtos pedagoginės psichologinės tarnybos arba švietimo pagalbos tarnybos (toliau - PPT). Jei vaikas turi klausos sutrikimų, jo vertinimą atlieka Lietuvos kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų ugdymo centro specialistai kartu su PPT specialistais. Jei vaikas turi regos sutrikimų, vaiko

²³⁹ Lietuva, Švietimo, mokslo ir sporto ministerija (2023), [Aplinkraštis Dėl ukrainiečių vaikų ugdymo 2023–2024 mokslo metais](#), Nr. SR-2180, 2023 m. birželio 5 d.

²⁴⁰ Lietuva, Švietimo, mokslo ir sporto ministerija (2017), [Dėl Asmenų, pageidaujančių mokytis pagal pirminio arba tęstinio profesinio mokymo programas, bendrojo priėmimo į valstybinę ar savivaldybės arba nevalstybinę profesinio mokymo įstaigą tvarkos aprašo patvirtinimo](#), Nr. V-373, 2017 m. gegužės 17 d., paskutinis pakeitimas Nr. V-873, 2022 m. gegužės 31 d., 6 str., 31 str. and 32 str..

²⁴¹ Lietuva, Švietimo, mokslo ir sporto ministerija (2017), [Dėl Asmenų, pageidaujančių mokytis pagal pirminio arba tęstinio profesinio mokymo programas, bendrojo priėmimo į valstybinę ar savivaldybės arba nevalstybinę profesinio mokymo įstaigą tvarkos aprašo patvirtinimo](#), Nr. V-373, 2017 m. gegužės 17 d., paskutinis pakeitimas Nr. V-873, 2022 m. gegužės 31 d., 23 str.

²⁴² Lietuva, Švietimo, mokslo ir sporto ministerija (2022), [Dėl ukrainiečių vaikų ugdymo 2022–2023 mokslo metais](#), Nr. SR-2534, 2022 m. birželio 30 d.

vertinimą atlieka Lietuvos aklųjų ir silpnaregių ugdymo centro specialistai kartu su PPT specialistais.²⁴³ Specialiųjų ugdymosi poreikių lygis nustatomas remiantis medicinos įstaigos parengtais vaiko sveikatos patikrinimo dokumentais; mokyklos, kurioje vaikas mokosi, vaiko gerovės komisijos išvadomis; kitais dokumentais. PPT specialistai kartu su mokyklos vaiko gerovės komisijos atstovais ir tėvais (globėjais, rūpintojais) aptaria vaiko ugdymosi situaciją ir švietimo pagalbos poreikį. Jei tėvai (globėjai, rūpintojai) nesutinka su PPT sprendimu, jų prašymu Švietimo ir mokslo ministerijos Specialiosios pedagogikos ir psichologijos centras atlieka vaiko vertinimą.²⁴⁴ Teisės aktai nenumato reikalavimo užtikrinti vertimą į ukrainiečių kalbą atliekant vaiko vertinimą. Iki įvertinimo vaikas mokosi pasirinktoje ugdymo įstaigoje.²⁴⁵

Vaikas galės tęsti mokymąsi specialiojo ugdymo įstaigoje tik tuo atveju, jei jam bus nustatyti dideli arba labai dideli specialieji ugdymosi poreikiai.²⁴⁶ Vaiko ugdymosi poreikių lygis nustatomas vadovaujantis trijų ministrų patvirtintu Tvarkos aprašu.²⁴⁷

Informacija apie studijų Lietuvos mokymo įstaigose tvarką ir kita informacija

Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos interneto svetainėje pateikiami atsakymai į dažniausiai užduodamus klausimus ir asmenų, į kuriuos galima kreiptis dėl konsultacijų, norint užregistruoti vaiką į darželį ar mokyklą arba gauti kitų su švietimu susijusių konsultacijų, kontaktai.²⁴⁸ Kiekvienoje savivaldybėje yra paskirti koordinatoriai, į kuriuos galima kreiptis dėl pagalbos užrašant vaiką į darželį ar mokyklą. Koordinatoriai ir kontaktiniai asmenys nekalba ukrainiečių kalba. Jie moka rusų kalbą, kurią moka dauguma iš Ukrainos atvykusių žmonių.

²⁴³ Lietuva, Švietimo, mokslo ir sporto ministerija (2017), [Isakymas Dėl Mokinio specialiųjų ugdymosi poreikių \(išskyrus atsirandančius dėl išskirtinių qabumų\) pedagoqiniu, psichologiniu, medicininiu ir socialiniu pedagoqiniu aspektais įvertinimo ir specialiojo ugdymosi paskyrimo tvarkos aprašo patvirtinimo](#), Nr. V-1775, 2011 m. rugsėjo 30 d., paskutinis pakeitimas Nr. V-680, 2013 m. liepos 22 d., 7 ir 8 str.

²⁴⁴ Lietuva, Švietimo, mokslo ir sporto ministerija (2017), [Isakymas dėl Pedagoqiniu psichologiniu tarnybu darbo organizavimo tvarkos aprašo patvirtinimo](#), Nr. V-662, 2017 m. rugpjūčio 30 d., paskutinis pakeitimas Nr. V-1292, 2020 m. rugpjūčio 27 d.

²⁴⁵ Lietuva, Švietimo, mokslo ir sporto ministerija (2022), [Informacija savivaldybių švietimo padaliniams, švietimo pagalbos specialistams. Švietimo pagalba karo pabėgėliams iš Ukrainos](#).

²⁴⁶ Lietuva, Švietimo, mokslo ir sporto ministerija (2022), [Informacija savivaldybių švietimo padaliniams, švietimo pagalbos specialistams. Švietimo pagalba karo pabėgėliams iš Ukrainos](#).

²⁴⁷ Lietuva, Švietimo, mokslo ir sporto ministerija, Sveikatos apsaugos ministerija, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija (2011), [Isakymas Dėl mokinių, turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių, grupių nustatymo ir jų specialiųjų ugdymosi poreikių skirstymo į lygius tvarkos aprašo patvirtinimo](#), Nr. V-1265/V-685/A1-317, 2011 m. liepos 13 d., paskutinis pakeitimas Nr. V-718/V-762/A1-433, 2013 m. liepos 26 d.

²⁴⁸ Lietuva, Švietimo, mokslo ir sporto ministerija (2023) [ŠMSM ir savivaldybių kontaktai konsultacijoms](#)

Ministerijos interneto svetainėje taip pat pateikiami švietimo išteklių ukrainiečių kalba - spausdintas tekstas ir garso knygos tiems, kurie negali skaityti įprasto spausdinto teksto.²⁴⁹

Praktinio įgyvendinimo iššūkiai

Vaiko teisių apsaugos kontrolierė 2022 m. metinėje ataskaitoje pažymėjo šiuos probleminius klausimus:

Ukrainos prieglobsčio prašytojai skundėsi, kad trūksta vietų vaikų darželiuose ir mokyklose.²⁵⁰

Aktualus išliko vaiko teisių į mokslą užtikrinimo klausimas, nes ne visi mokyklinio amžiaus vaikai užsiregistravo Lietuvos švietimo įstaigose (dalis vaikų galimai mokėsi nuotoliniu būdu Ukrainoje, sulaukė 16 metų amžiaus, išvyko, kt.). Vaikus, besimokančius nuotoliniu būdu Ukrainoje, buvo raginama užsiregistruoti Lietuvos ugdymo įstaigose, kur jie gautų lietuvių kalbos, neformalų ugdymą, švietimo pagalbą. Vaikams turi būti užtikrintas, bendravimas su bendraamžiais, taip pat būtų nuolat palaikomas ryšys su vaiku, šeima ir mokykla, kurioje mokoma(si) nuotoliniu būdu. Ukrainiečių vaikų mokyklos Lietuvoje lankymo klausimai buvo sprendžiami įvairiais būdais: didinant tėvų informuotumą tiesiogiai turimais kontaktais, organizuojant susitikimus, per nevyriausybines organizacijas, savivaldybių darbuotojams individualiai susisiekiant su šeimomis ir aiškinantis galimo nesimokymo priežastis.²⁵¹

2022 metais atliktos tėvų apklausos duomenys rodo, jog mažiau nei pusė vaikų jaučia emocinį stabilumą. Dėl karo susidarė mokymosi spragos. Vaikai patiria sunkumų mokydami lietuvių kalbos. Tėvai įsitikinę, kad jų vaikai turi lankyti papildomus užsiėmimus, reikalinga papildoma parama vaikų pozityviosios socializacijos procese. Tyrimų duomenimis, daugiau nei 50 proc. vaikų iš Ukrainos nedalyvavo užklasinėje veikloje dėl mažų tėvų pajamų arba dėl nepakankamos tinkamos popamokinės veiklos pasiūlos.²⁵²

Mokytojai 2022 metais nurodė, jog patiria sunkumų mokydami vaikus iš Ukrainos dėl metodikų ir rekomendacijų, darbo patirties trūkumo, kalbos barjero, poreikio derinti

---

²⁴⁹ Lietuva, Švietimo, mokslo ir sporto ministerija (2023), [Informacija dėl Ukrainos pabėgėlių](#).

²⁵⁰ Lietuva, Vaiko teisių apsaugos kontrolierius (2023). [Vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus veiklos ataskaita 2022](#). Nr. 4-2, 2023 m. kovo 31 d., p. 115-116.

²⁵¹ Lietuva, Vaiko teisių apsaugos kontrolierius (2023). [Vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus veiklos ataskaita 2022](#). Nr. 4-2, 2023 m. kovo 31 d., p. 116.

²⁵² Lietuva, Vaiko teisių apsaugos kontrolierius (2023). [Vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus veiklos ataskaita 2022](#). Nr. 4-2, 2023 m. kovo 31 d., p. 116.

pamokas mokykloje ir nuotolinį mokymąsi Ukrainoje, laiko trūkumo pasiruošiant medžiagą dviem kalbom, žemos mokinių motyvacijos ir kt.²⁵³ Tyrimas parodė, kad net 88 proc. visų mokytojų neturi darbo su pabėgėliais ir migrantais patirties ir tik 1,2 proc. pedagoginių studijų metu mokėsi darbo su pabėgėliais ir (arba) migrantais metodų.²⁵⁴

Pagrindinės problemos, susijusios su lietuvių kalbos mokymu, nustatytos 2022 metais: mokytojai neturi pakankamai praktinių įgūdžių mokyti lietuvių kalbos užsieniečius vaikus, nors nemaža jų dalis ir išklaušė Vilniaus lietuvių namų lektorių mokymus ir taiko šios įstaigos parengtas rekomendacijas praktikoje; ukrainiečiams vaikams sudėtinga mokytis klasėje su bendraamžiais, kurie lietuvių kalbos mokosi nuo vaikystės, tačiau labai padeda papildomai skirtos pamokos; ne visi vaikai nori dalyvauti papildomuose užsiėmimuose; dalis mokinių nėra motyvuoti, nes neplanuoja likti gyventi Lietuvoje; didelis krūvis tenka lietuvių kalbos mokytojams; sudėtinga per pamoką produktyviai išdėstyti reikiamą mokymo medžiagą.²⁵⁵

Studija „Ukrainiečių šeimų integracijos iššūkiai, lūkesčiai, socialinė – emocinė savijauta“, kurią 2022 m. pabaigoje atliko Tarptautinė migracijos organizacija Lietuvoje bei Vytauto Didžiojo universitetas, pabrėžia šias problemas:²⁵⁶

- Mokydamiesi lietuvių kalbos net 53,3 % besimokančiųjų skundžiasi dėl sudėtingos gramatikos ir žodyno, o net 33,3 % Ukrainos moksleivių teigia negaunantys papildomos pagalbos. Tai turi įtakos jų mokymosi rezultatams ir gali sukelti sunkumų dalyvaujant pamokose, bendraujant ir mokantis, todėl būtina ieškoti naujų būdų spręsti šią problemą.
- Lietuvos mokyklose taikomi mokymo metodai skiriasi nuo taikomų Ukrainos mokyklose, todėl vaikai gali būti sutrikę ir nesuprasti to, ko mokosi. Ukrainiečių vaikai palikdami savo šalį ir iš naujo pradėdami mokytis kitoje, susidūrė ne tik su mokymosi pertrauka, bet turi iš naujo adaptuotis prie pasikeitusios situacijos. Tyrimas atskleidė, kad į Lietuvą atvykusiems ukrainiečiams trūko švietimo pagalbos. Atlikus tyrimą buvo nustatyta, kad 55,8% vaikų neturėjo mokymosi asistento, 79,3% – mentoriaus, apie 90% bendraamžio mentoriaus, o tai leidžia daryti prielaidą, kad ukrainiečių migrantams galėjo būti sunku ne tik pritapti

²⁵³ Lietuva, Vaiko teisių apsaugos kontrolierius (2023). [Vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus veiklos ataskaita 2022](#). Nr. 4-2, 2023 m. kovo 31 d., p. 116.

²⁵⁴ Lietuva, Vytauto Didžiojo universiteto Švietimo akademija (2022) [Ukrainiečių pabėgėlių mokinių potencialo atskleidimas Lietuvos mokyklose: iššūkiai ir galimybės atviresnei visuomenei](#), 2022 m. gruodžio 22 d.

²⁵⁵ Lietuva, Vaiko teisių apsaugos kontrolierius (2023). [Vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus veiklos ataskaita 2022](#). Nr. 4-2, 2023 m. kovo 31 d., p. 118.

²⁵⁶ Lietuva, Vytauto Didžiojo universiteto Švietimo akademija (2022) [Ukrainiečių pabėgėlių mokinių potencialo atskleidimas Lietuvos mokyklose: iššūkiai ir galimybės atviresnei visuomenei](#), 2022 m. gruodžio 22 d.

mokyklose, bet ir pasinaudoti mokyklose esančiais švietimo ištekliais, dalyvauti neformaliojo ugdymo veiklose.

- Tyrimo metu atskleista, kad net 45% Ukrainos pabėgėlių vaikų nebuvo įtraukti/nelankė mokyklinių renginių ar švenčių, o daugiau nei 50% moksleivių iš Ukrainos nedalyvavo ir užklasinėje veikloje dėl mažų ukrainiečių pabėgėlių tėvų pajamų arba dėl nepakankamos nemokamų neformalaus ugdymo veiklų pasiūlos.

Valstybės kontrolė teigia, jog Lietuvoje nėra nustatyta, kaip mokyklos turėtų atlikti pabėgėlių vaikų įgytų mokymosi pasiekimų vertinimą, pagal kurį planuojamos ir teikiamos švietimo paslaugos. Neužtikrinama, kad vertinimas būtų atliekamas su vertimu vaikui suprantama kalba, nėra gairių, kaip ugdymo institucija turėtų elgtis situacijose, kai nėra dokumentų, kurie pagrįstų turimą išsilavinimą. Trūksta bazinės užsienyje įgytų žinių kokybės vertinimo sistemos. Tačiau Švietimo, mokslo ir sporto ministerija mano, kad pakanka to, kas numatyta bendruosiuose ugdymo planuose. Bendruosiuose ugdymo planuose numatyta, kaip turi būti vertinami iš užsienio atvykusių mokinių gebėjimai, todėl papildomos gairės nereikalingos.²⁵⁷ 2022 m. 42 proc. apklaustų ugdymo įstaigų įvardijo, kad nėra atliekama lietuvių kalba nekalbančių nepilnamečių pažangos ir rezultatų stebėseną.²⁵⁸

3.2.3. Duomenys apie iškritusius iš švietimo sistemos ir apie nesimokantį ir nedirbantį jaunimą

6-16 metų amžiaus vaikų iš Ukrainos, nelankančių ugdymo įstaigos, skaičius - 7633. Švietimo, mokslo ir sporto ministerija informavo, kad bandyta susisiekti su 6121 asmeniu, siekiant išsiaiškinti švietimo įstaigos nelankymo priežastis ir paskatinti juos mokytis Lietuvos mokyklose.²⁵⁹

---

²⁵⁷ Lietuva, Valstybės kontrolė (2023) [Pagalba pabėgėliams, jų socialinė integracija](#). Išankstinio tyrimo ataskaita. Nr. ITE-1, 2023 m. birželio 8 d., p. 23.

²⁵⁸ Lietuva, Valstybės kontrolė (2023) [Pagalba pabėgėliams, jų socialinė integracija](#). Išankstinio tyrimo ataskaita. Nr. ITE-1, 2023 m. birželio 8 d., p. 23.

²⁵⁹ Lietuva, Švietimo, mokslo ir sporto ministerija (2023) 2023 m. birželio 23 d. atsakymas į Lietuvos FRANET partnerio užklausą.

3.3. Galimybė gauti socialinę paramą - su vaikais susijusios socialinės paramos formos

Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2022 m. kovo 16 d. nutarimu Nr. 224 „Dėl laikinosios apsaugos Lietuvos Respublikoje užsieniečiams suteikimo“ suteikė laikinąją apsaugą Lietuvos Respublikoje iš Ukrainos atvykusiems suaugusiems ir vaikams, taip pat vaikams, gimusiems asmenims, kurie jau išvyko iš Ukrainos dėl karinių veiksmų.²⁶⁰ Pažymėtina, kad visiems Lietuvoje gyvenantiems ukrainiečių vaikams yra išduoti leidimai laikinai gyventi dėl laikinosios apsaugos statuso suteikimo, prieglobsčio prašytojų ar pabėgėlių vaikų iš Ukrainos nėra.²⁶¹ Todėl šio statuso analizė nebus atliekama.

Pagal Įstatymą dėl užsieniečių teisinės padėties visi asmenys iš Ukrainos, įskaitant vaikus, turi šias teises, **kol bus priimtas sprendimas** dėl laikinosios apsaugos suteikimo (nesuteikimo):²⁶²

- 1) Nemokamai gyventi valstybės ir savivaldybių institucijų apgyvendinimo vietose, taip pat privačių fizinių ar juridinių asmenų savanoriškai siūlomose apgyvendinimo vietose; *išlaidos, susijusios su užsieniečių, turinčių teisę gauti laikinąją apsaugą arba kuriems suteikta laikinoji apsauga, nemokamu apgyvendinimu valstybės ar savivaldybių institucijų siūlomose apgyvendinimo vietose, apmokamos iš valstybės biudžeto lėšų.*²⁶³
- 2) Gauti visą reikiamą informaciją apie savo teisinę padėtį Lietuvos Respublikoje gimtąja arba jiems suprantama kalba;
- 3) Gauti Sveikatos sistemos įstatyme nurodytą valstybės laiduojamą (nemokamą) sveikatos priežiūrą, taip pat, atsižvelgiant į valstybės biudžeto galimybes, gauti receptinius vaistus sveikatos apsaugos ministro nustatytais atvejais, sąlygomis ir tvarka;
- 4) Gauti socialines paslaugas, kurių skyrimo sąlygas ir finansavimo tvarką nustato socialinės apsaugos ir darbo ministras;

---

²⁶⁰ Lietuva, Vyriausybė (2022), [Dėl laikinosios apsaugos Lietuvos Respublikoje užsieniečiams suteikimo](#), Nr. 224, 2022 m. kovo 16 d., paskutinis pakeitimas Nr. 439, 2023 m. birželio 7 d.

²⁶¹ Norėdami gauti leidimą laikinai gyventi, iš Ukrainos atvykstantys asmenys turi užsiregistruoti Migracijos departamento teritoriniuose skyriuose.

²⁶² Lietuva, Seimas (2004), Lietuvos Respublikos įstatymas dėl užsieniečių teisinės padėties, Nr. IX-2206, 2004 m. balandžio 29 d., paskutinis pakeitimas Nr. XIV-1889, 2023 m. balandžio 20 d., 94 str. 1 d. ir 2 d.

²⁶³ Lietuva, Seimas (2004), Lietuvos Respublikos įstatymas dėl užsieniečių teisinės padėties, Nr. IX-2206, 2004 m. balandžio 29 d., paskutinis pakeitimas Nr. XIV-1889, 2023 m. balandžio 20 d., 94 str. 5 d.

- 5) Mokyti pagal bendrojo ugdymo arba formaliojo profesinio mokymo programą (programas) švietimo, mokslo ir sporto ministro nustatyta tvarka;
- 6) Kitas teises, kurias jiems garantuoja Lietuvos Respublikos tarptautinės sutartys, įstatymai ir kiti teisės aktai.

Vaikai (vaikų tėvai), **kuriems suteikta laikinoji apsauga**, laikinosios apsaugos laikotarpiu papildomai turi šias teises, susijusias su vaiko teisių užtikrinimu:²⁶⁴

- 1) Gauti piniginę socialinę paramą nepasiturintiems gyventojams²⁶⁵, išmokas vaikams, laidojimo pašalpą, slaugos ir priežiūros (pagalbos) išlaidų tikslinę kompensaciją, šalpos išmoką; *Valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos skiria ir moka socialinę paramą užsieniečiams nereikalaujamos iš jų ir (ar) užsienio valstybių institucijų pateikti informaciją, duomenis ir (ar) kitus dokumentus, reikalingus užsieniečio teisei į socialinę paramą nustatyti, kai užsienietis negali jų pateikti*²⁶⁶. *Vienkartinė išmoka vaikui ir (ar) išmoka vaikui skiriama, jeigu vienam iš vaiko tėvų (jėvių), globėjui (rūpintojui) ar vaikui buvo suteikta laikinoji apsauga.*²⁶⁷
- 2) Gauti vienkartinę išmoką įsikurti savivaldybės teritorijoje esančioje gyvenamojoje vietoje (būtiniausiems baldams ir namų apyvokos daiktams įsigyti, kelionės ir (ar) bagažo vežimo į gyvenamąją vietą išlaidoms padengti) (skyrimo ir finansavimo tvarką nustato socialinės apsaugos ir darbo ministras).²⁶⁸
- 3) Gauti mėnesinę kompensaciją atlyginimui švietimo teikėjui už vaiko, ugdomo pagal ikimokyklinio ar priešmokyklinio ugdymo programas, išlaikymą apmokėti (skyrimo ir finansavimo tvarką nustato socialinės apsaugos ir darbo ministras). Kompensacija mokama ne ilgiau kaip 6 mėnesius nuo ikimokyklinio ir (ar) priešmokyklinio ugdymo pagal ikimokyklinio ar priešmokyklinio ugdymo programą pradžios; *valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos skiria ir moka*

²⁶⁴ Lietuva, Seimas (2004), Lietuvos Respublikos įstatymas dėl užsieniečių teisinės padėties, Nr. IX-2206, 2004 m. balandžio 29 d., paskutinis pakeitimas Nr. XIV-1889, 2023 m. balandžio 20 d., 94 str. 3 d. ir 108 str. 1 d.

²⁶⁵ Piniginė parama teikiama asmenims, kurių pajamos nesiekia vyriausybės nustatyto skurdo lygio. Šiuo metu vieno asmens pajamos yra 157 Eur. Ji apskaičiuojama sudedant visų namų ūkio narių pajamas ir dalijant iš namų ūkio gyventojų skaičiaus. Kai kurios pajamų rūšys (išmokos vaikams, bedarbio pašalpos ir kt.) į šią sumą neįskaičiuojamos. Lithuania, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija (2023) [DUK](#).

²⁶⁶ Lietuva, Seimas (2004), Lietuvos Respublikos įstatymas dėl užsieniečių teisinės padėties, Nr. IX-2206, 2004 m. balandžio 29 d., paskutinis pakeitimas Nr. XIV-1889, 2023 m. balandžio 20 d., 94 str. 6 d.

²⁶⁷ Lietuva, Seimas (2004), Lietuvos Respublikos įstatymas dėl užsieniečių teisinės padėties, Nr. IX-2206, 2004 m. balandžio 29 d., paskutinis pakeitimas Nr. XIV-1889, 2023 m. balandžio 20 d., 94 str. 7 d.

²⁶⁸ Ji apskaičiuojama pagal valstybės remiamų pajamų lygį, kuris dauginamas iš 4-8 kartų (priklausomai nuo šeimos dydžio). Šiuo metu jis yra nuo 628 Eur iki 1727 Eur. Lietuva, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija (2022) [Dėl Vienkartinės išmokos įsikurti gyvenamojoje vietoje savivaldybės teritorijoje ir \(ar\) mėnesinės kompensacijos atlyginimui švietimo teikėjui už vaiko, ugdomo pagal ikimokyklinio ar priešmokyklinio ugdymo programas, išlaikymą apmokėti, skiriamą užsieniečiams, kuriems suteikta laikinoji apsauga, skyrimo ir finansavimo tvarkos aprašo patvirtinimo](#), Nr. A1-780, 2022 m. lapkričio 24 d., paskutinis pakeitimas Nr. A1-105, 2023 m. vasario 15 d.

*socialinę paramą užsieniečiams nereikalaujamos iš jų ir (ar) užsienio valstybių institucijų pateikti informacijos, duomenų ir (ar) kitų dokumentų, reikalingų užsieniečio teisei į socialinę paramą nustatyti, kai užsienietis negali jų pateikti*²⁶⁹.

- 4) Gauti paramą būstui įsigyti ar išsinuomoti Lietuvos Respublikos paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti įstatymo nustatyta tvarka.
- 5) Kitas teises, kurios jiems garantuojamos pagal Lietuvos Respublikos tarptautines sutartis, įstatymus ir kitus teisės aktus.

Užsieniečių teisėms, kurias numato įstatymas, įgyvendinti skiriamos Lietuvos Respublikos valstybės lėšos, taip pat gali būti naudojamos tarptautinių organizacijų, Europos Sąjungos fondų, Europos Sąjungos struktūrinių fondų, Lietuvos Respublikos fizinių ir juridinių asmenų įsteigtų humanitarinės pagalbos fondų, nevyriausybinių organizacijų lėšos tiek, kiek užsienietis, kuriam suteikta laikinoji apsauga, negali jų garantuoti turimomis lėšomis ir turtu.²⁷⁰

Įstatymas dėl užsieniečių teisinės padėties numato, kad **visi nelydimi vaikai užsieniečiai**, nepriklausomai nuo jų buvimo Lietuvos teritorijoje teisėtumo, turi šias teises:²⁷¹

1. Būti nemokamai aprūpinti gyvenamuoju plotu ir pragyvenimu;
2. Mokyti pagal ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo ar formaliojo profesinio mokymo programas. Teisė mokytis turi būti užtikrinta ne vėliau kaip iki 3-iojo mėnesio pabaigos nuo vaiko sužinojimo;
3. Gauti nemokamą sveikatos priežiūrą ir nemokamus vaistus;
4. Gauti nemokamas socialines paslaugas;
5. Gauti nemokamą teisinę pagalbą;
6. Kreiptis į nacionalinę ar tarptautinę nevyriausybinių organizaciją.

---

²⁶⁹ Lietuva, Seimas (2004), Lietuvos Respublikos įstatymas dėl užsieniečių teisinės padėties, Nr. IX-2206, 2004 m. balandžio 29 d., paskutinis pakeitimas Nr. XIV-1889, 2023 m. balandžio 20 d., 94 str. 6 d.

²⁷⁰ Lietuva, Seimas (2004), Lietuvos Respublikos įstatymas dėl užsieniečių teisinės padėties, Nr. IX-2206, 2004 m. balandžio 29 d., paskutinis pakeitimas Nr. XIV-1889, 2023 m. balandžio 20 d., 94 str. 10 d.

²⁷¹ Lietuva, Seimas (2004), Lietuvos Respublikos įstatymas dėl užsieniečių teisinės padėties, Nr. IX-2206, 2004 m. balandžio 29 d., paskutinis pakeitimas Nr. XIV-1889, 2023 m. balandžio 20 d., 32 str. 4 d.

Teisių sąrašas nėra baigtinis. Įstatyme nurodyta, kad nelydimi vaikai turi ir kitų teisių, kurias garantuoja tarptautinės sutartys ar kiti nacionaliniai įstatymai.

Migracijos departamentas, gavęs informaciją apie nelydimą vaiką užsienietį, privalo nedelsdamas organizuoti vaiko šeimos narių paiešką ir per 2 dienas išduoti pažymą apie asmens įregistravimą.²⁷² Ši pareiga taip pat nustatyta Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatyme.²⁷³ 22 straipsnyje nustatyta, kad vaikas, kuriam suteikta papildoma apsauga, arba nelydimas nepilnametis užsieniečio turi teisę į pagalbą ir apsaugą. Institucijos privalo ieškoti nelydimo nepilnamečio užsieniečio tėvų, giminaičių ar kitų fizinių ar juridinių asmenų, kuriems jis gali būti perduotas. Giminaičių paieška vykdoma atsižvelgiant į geriausius vaiko interesus, taip pat į vaiko apsaugą, turi būti užtikrinta vaiko teisių apsauga. Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba yra teisinis vaiko atstovas, kol nepaskirtas laikinasis globėjas (rūpintojas).²⁷⁴

Užsieniečių teisinės padėties įstatyme visi vaikai laikomi pažeidžiamais asmenimis.²⁷⁵

Socialinės paramos priemonės, skirtos vaikams (ir šeimoms, auginančioms vaikus), **turintiems leidimą laikinai gyventi**, kurios aukščiau nebuvo nurodytos, yra šios: teisė dirbti ir užsiimti individualia veikla; gauti darbo rinkos paslaugas; socialinė parama mokiniams (nemokamas maitinimas ir parama mokinio reikmenims įsigyti); socialinio draudimo garantijos, tapачios taikomoms Lietuvos gyventojams; išmokos vaikams; pinigine socialine parama (socialinė pašalpa, kompensacijos už šildymą, geriamąjį vandenį ir karštą vandenį); socialinės paramos pensijos; socialinės paslaugos; neįgalumo nustatymas; pagalba, išmokos ir paslaugos neįgaliesiems; parama netekus artimo žmogaus (laidojimo pašalpa).²⁷⁶

Papildomai, asmenims iš Ukrainos, **kuriems suteikta laikinoji apsauga**, skiriamos šios išmokos už vaikus (tokios pat kaip ir Lietuvos piliečiams ir gyventojams): išmoka vaikui (vaiko pinigai); vienkartinė išmoka vaikui; vienkartinė išmoka nėščiai moteriai; išmoka

²⁷² Lietuva, Seimas (2004), Lietuvos Respublikos įstatymas dėl užsieniečių teisinės padėties, Nr. IX-2206, 2004 m. balandžio 29 d., paskutinis pakeitimas Nr. XIV-1889, 2023 m. balandžio 20 d., 32 str. 6 d.

²⁷³ Lietuva, Seimas (1996). *Lietuvos Respublikos Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymas*, Nr. I-1234, 1996 m. kovo 14 d., paskutinis pakeitimas Nr. XIV-1839, 2023 m. kovo 28 d.

²⁷⁴ Lietuva, Seimas (2000). *Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas*, Nr. VIII-1864, 2000 m. liepos 18 d., paskutinis pakeitimas Nr. XIV-1838, 28 March 2023 m. kovo 28 d., 3.250 str. 4 p.

²⁷⁵ Lietuva, Seimas (2004), Lietuvos Respublikos įstatymas dėl užsieniečių teisinės padėties, Nr. IX-2206, 2004 m. balandžio 29 d., paskutinis pakeitimas Nr. XIV-1889, 2023 m. balandžio 20 d., 2 str. 18² d.

²⁷⁶ Lietuva, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija (2023) [Support of Ukrainian war refugees by personal status](#).

gimus dvynukams, trynukams ir t. t.; vaiko priežiūros išmoka moksleiviui; globos išmoka; tikslinis priedas prie globos išmokos.²⁷⁷

---

²⁷⁷ Lietuva, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija (2023) [Support of Ukrainian war refugees by personal status](#).

---

4. Papildomos teisinės ir praktinės kliūtys ir iššūkiai

4.1. Bendrieji iššūkiai

Bendradarbiavimo susitarime Šalys susitarė, kad karo padėties Ukrainoje galiojimo laikotarpiu, tarpvalstybinio ir nacionalinio vaikų įvaikinimo procedūros nebus vykdomos jokioje pasaulio šalyje tinkamai neatsižvelgiant į Ukrainos teisės aktus arba nesulaukus Ukrainos valdžios institucijų patvirtinimo.²⁷⁸ Vaikams bet kokio statuso suteikimas Lietuvoje negali būti pagrindas vykdyti tarpvalstybinio ar nacionalinio vaikų įvaikinimo iš Ukrainos procedūrą, jeigu tai neatitinka Ukrainos teisės aktų, reglamentuojančių šią teisinę procedūrą ir santykius, reikalavimų.²⁷⁹

Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija užtikrina, kad vaikams, gimusiems Ukrainoje, kuriems Ukrainoje nebuvo išduotas gimimo liudijimas ar kitas asmens tapatybę patvirtinantis dokumentas atvykimui į Lietuvos Respubliką, Lietuvos Respublikos pilietybė nebus suteikiama.²⁸⁰

Vaiko teisių apsaugos kontrolierė 2022 m. tyrė,²⁸¹ ar vaikų išvykimo klausimai derinami su Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba, kitomis valstybės institucijomis ir Ukrainos valdžios institucijomis, ar yra patvirtintas veiksmų algoritmas, ar prašoma ir gaunama informacija iš atsakingų Ukrainos institucijų, kad vaikai grįžta saugiomis sąlygomis ir t. t.; ar Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba teiraujasi ir turi grįžtamąjį ryšį apie į Ukrainą grįžtančių vaikų saugų grįžimą, jų apgyvendinimą ir pan.

---

²⁷⁸ Kijevas, (2022) Lietuvos socialinės apsaugos ir darbo ministerija ir Ukrainos socialinės politikos ministerija, [Agreement on Cooperation in the field of protection of children affected by the war in Ukraine due to the Russian Federation's armed aggression](#) (Susitarimas dėl bendradarbiavimo vaikų, nukentėjusių nuo karo Ukrainoje dėl Rusijos Federacijos ginkluotos agresijos, apsaugos srityje), 2022 m. balandžio 11 d., 3 str. 4 p.

²⁷⁹ Kijevas, (2022) Lietuvos socialinės apsaugos ir darbo ministerija ir Ukrainos socialinės politikos ministerija, [Agreement on Cooperation in the field of protection of children affected by the war in Ukraine due to the Russian Federation's armed aggression](#) (Susitarimas dėl bendradarbiavimo vaikų, nukentėjusių nuo karo Ukrainoje dėl Rusijos Federacijos ginkluotos agresijos, apsaugos srityje), 2022 m. balandžio 11 d., 3 str. 5 d.

²⁸⁰ Kijevas, (2022) Lietuvos socialinės apsaugos ir darbo ministerija ir Ukrainos socialinės politikos ministerija, [Agreement on Cooperation in the field of protection of children affected by the war in Ukraine due to the Russian Federation's armed aggression](#) (Susitarimas dėl bendradarbiavimo vaikų, nukentėjusių nuo karo Ukrainoje dėl Rusijos Federacijos ginkluotos agresijos, apsaugos srityje), 2022 m. balandžio 11 d., 4 str. 3 d. 8 p.

²⁸¹ Lietuva, Vaiko teisių apsaugos kontrolierius (2023). [Vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus veiklos ataskaita 2022](#). Nr. 4-2, 2023 m. kovo 31 d., p. 115

Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba savo 2022 m. ataskaitoje nurodė, kad 2022 m. daug nelydimų vaikų buvo grąžinti tėvams arba su paskirtais globėjais išvyko iš Lietuvos į Ukrainą ar kitas užsienio valstybes (931 vaikas) pagal Įstatymą dėl užsieniečių teisinės padėties, o kai kurie sulaukė pilnametystės (265 vaikai 2022 m.).²⁸²

Informaciją apie vaikų grupes, kurios planuoja grįžti į Ukrainą, Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba gauna iš Ukrainos centrinės valdžios. Be to, karinė bazė, kurios teritorijoje planuojama apgyvendinti vaikus, turi pateikti dokumentą, patvirtinantį, kad teritorija yra saugi ir pavojaus vaikų saugumui ar gyvybei nėra. Vykdydama vaikų grupių grąžinimą į jų kilmės šalį, Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba bendradarbiauja su Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Migracijos departamentu, Ukrainos konsulu Lietuvoje ir kitomis kompetentingomis Ukrainos institucijomis.²⁸³

Vaikų, turinčių tėvus ir gyvenusių su jais Ukrainoje iki atvykimo į Lietuvą, grupių perkėlimas iš Lietuvos tiesiogiai suderinamas su jų tėvais (tėvai turi pateikti raštiškus sutikimus ir prašymus dėl vaikų grąžinimo į Ukrainą).²⁸⁴

Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba perduoda informaciją Ukrainos centrinei institucijai ir (arba) užsienio valstybės, į kurią vaikas išvyko karto su globėjais ar teisiais atstovais, kompetentingai institucijai:

- kai dėl vaiko situacijos buvo pradėta atvejo vadyba Lietuvoje,
- kai vaikui buvo teikiamos paslaugos Lietuvoje,
- kai buvo parengtas pranešimas apie galimus vaiko teisių pažeidimus Lietuvoje.

Praktikoje pasitaiko nemažai atvejų, kai tėvai, atvykę į Lietuvą, pasiima globojamą vaiką ir išvyksta į Ukrainą ar kitą užsienio valstybę neinformavę Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos ar kitų atsakingų Lietuvos institucijų. Tokiais atvejais, Tarnyba ir jos teritoriniai skyriai informaciją apie iš Lietuvos išvykusį vaiką gauna iš Migracijos departamento, globos centrų arba globos priežiūros proceso metu.²⁸⁵

---

²⁸² Lietuva, Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba (2023). [2022 veiklos ataskaita](#). Nr. 5-1, 2023 m. kovo 31 d., p. 116.

²⁸³ Lietuva, Vaiko teisių apsaugos kontrolierius (2023). [Vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus veiklos ataskaita 2022](#). Nr. 4-2, 2023 m. kovo 31 d., p. 116.

²⁸⁴ Lietuva, Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba (2023) 2023 m. balandžio 27 d. atsakymas į Lietuvos FRANET partnerio užklausą.

²⁸⁵ Lietuva, Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba (2023). [2022 veiklos ataskaita](#). Nr. 5-1, 2023 m. kovo 31 d., p. 116-117.

4.2. Iššūkliai vaikams, susiduriantiems su skirtingomis rizikomis ir (arba) nepalankiomis sąlygomis

5. Taikomos politikos priemonės

5.1. Specialusis veiksmų planas ir (arba) integruotos priemonės

Lietuva neturi specialaus veiksmų plano, skirto vaikams iš Ukrainos.

Lietuvos Vyriausybė yra patvirtinusi Valstybinį ekstremaliųjų situacijų valdymo planą.²⁸⁶ Plano 2 priedo 15.5 straipsnyje nurodyta, kad masinio užsieniečių antplūdžio atveju Socialinės apsaugos ir darbo ministerija turi organizuoti socialinės paramos teikimą pažeidžiamoms grupėms priskiriamiems užsieniečiams (įskaitant vaikus) ir sutelkti materialinius ir žmogiškuosius išteklius, reikalingus šiems asmenims apgyvendinti, taip pat organizuoti Lietuvos Raudonojo Kryžiaus draugijos ir kitų nevyriausybių organizacijų socialinių paslaugų teikimą užsieniečiams. 15 straipsnio 5 dalyje nurodyta, kad Švietimo, mokslo ir sporto ministerija privalo koordinuoti užsieniečių ugdymą pagal vaikų darželių, ikimokyklinio ir bendrojo lavinimo mokyklų ugdymo programas ar profesinio mokymo programas.

Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos 2023-2025 metų strateginiame veiklos plane²⁸⁷ nurodyta, kad Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, be kitų veiklų, numato garantuoti institucinę socialinę globą nelydimiems ar likusiems be tėvų globos vaikams užsieniečiams, atvykusiems iš humanitarinės krizės ištiktos užsienio valstybės, teikti paramą užsieniečių integracijai, sudaryti sąlygas Pabėgėlių priėmimo centro veiklai, įgyvendinti Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondo programoje nurodytas priemones.²⁸⁸

---

²⁸⁶ Lietuva, Vyriausybė (2010), [Nutarimas dėl valstybinio ekstremaliųjų situacijų valdymo plano patvirtinimo](#), Nr. 1503, 2010 m. spalio 10 d., paskutinis pakeitimas Nr. 583, 2021 m. liepos 28 d.

²⁸⁷ Lietuva, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija (2022), [Isakymas dėl Lietuvos Respublikos Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos 2023–2025 metų strateginio veiklos plano patvirtinimo](#), Nr. A1-32, 2023 m. sausio 24 d.,

²⁸⁸ Lietuva, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija (2022), [Isakymas dėl Lietuvos Respublikos Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos 2023–2025 metų strateginio veiklos plano patvirtinimo](#), Nr. A1-32, 2023 m. sausio 24 d., Programos 09-003 uždavinio Nr. 2.2 6 str.

5.2. Europos vaiko garantijos

Socialinės apsaugos ir darbo ministerija kartu su Sveikatos apsaugos ministerija ir Švietimo, mokslo ir sporto ministerija patvirtino Nacionalinės vaiko garantijų sistemos įgyvendinimo Lietuvoje 2023–2030 m. veiksmų planą.²⁸⁹

Rengiant Nacionalinį Vaiko garantijų planą atlikta analizė parodė, kad vaikai migrantai yra viena iš pažeidžiamiausių vaikų grupių Lietuvoje.²⁹⁰ Analizėje identifikuotos ikimokyklinio ugdymo problemos, susijusios su vaikais migrantais: trūksta ikimokyklinio ugdymo pedagogų, galinčių dirbti su vaikais skirtingomis kalbomis; trūksta mokytojų, kurie būtų metodiškai parengti darbui su migrantų vaikais; trūksta mokymo priemonių ir metodų darbui su migrantų vaikais; nepakanka psichologų, kurie padėtų vaikams prisitaikyti prie naujos kultūros ir mokymosi sistemos.²⁹¹ Kalbant apie veiksmus, kurių reikia imtis šioje srityje, plane numatyta, kad bus parengtos metodinės rekomendacijos, kuriose bus numatyta, kaip dirbti su migrantų vaikais. Be to, privalomos lietuvių kalbos pamokos ne mažiau kaip 5 valandas per savaitę užtikrins vienodas vaikų startines pozicijas mokykloje.²⁹²

Veiksmų plane taip pat nurodytos problemos, su kuriomis mokyklose susiduria vaikai migrantai: trūksta psichologinės pagalbos vaikams migrantams; mokytojai nėra pakankamai apmokyti dirbti su vaikais migrantais; mokyklos, neturi patirties ir priemonių dirbti su vaikais migrantais, dėl to gali nenorėti priimti tokius vaikus (tai gali vesti prie vaikų diskriminavimo); mokytojai nėra pakankamai pasirengę dirbti su vaikais migrantais; mokytojams trūksta tinkamų mokymo priemonių ir mokymo pagalbos specialistų.²⁹³ Nors problemos yra identifikuotos, tačiau priemonės šioms problemoms spręsti plane dar nėra numatytos.

²⁸⁹ Lietuva, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Švietimo, mokslo ir sporto ministerija, Sveikatos apsaugos ministerija (2023), [Dėl Vaiko garantijų sistemos įgyvendinimo 2023–2030 metais Lietuvoje veiksmų plano patvirtinimo](#), Nr. A1-388/V-678/V-821, 2023 m. birželio 13 d.

²⁹⁰ Lietuva, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Švietimo, mokslo ir sporto ministerija, Sveikatos apsaugos ministerija (2023), [Dėl Vaiko garantijų sistemos įgyvendinimo 2023–2030 metais Lietuvoje veiksmų plano patvirtinimo](#), Nr. A1-388/V-678/V-821, 2023 m. birželio 13 d., para. 20.

²⁹¹ Lietuva, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Švietimo, mokslo ir sporto ministerija, Sveikatos apsaugos ministerija (2023), [Dėl Vaiko garantijų sistemos įgyvendinimo 2023–2030 metais Lietuvoje veiksmų plano patvirtinimo](#), Nr. A1-388/V-678/V-821, 2023 m. birželio 13 d., para. 20.

²⁹² Lietuva, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Švietimo, mokslo ir sporto ministerija, Sveikatos apsaugos ministerija (2023), [Dėl Vaiko garantijų sistemos įgyvendinimo 2023–2030 metais Lietuvoje veiksmų plano patvirtinimo](#), Nr. A1-388/V-678/V-821, 2023 m. birželio 13 d., para. 33.

²⁹³ Lietuva, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Švietimo, mokslo ir sporto ministerija, Sveikatos apsaugos ministerija (2023), [Dėl Vaiko garantijų sistemos įgyvendinimo 2023–2030 metais Lietuvoje veiksmų plano patvirtinimo](#), Nr. A1-388/V-678/V-821, 2023 m. birželio 13 d., para. 33.

Kalbant apie būsto prieinamumą, plane nurodoma, kad naujai atvykusių migrantų ir pabėgėlių vaikai Lietuvoje taip pat susiduria su bendrais iššūkiais, susijusiais su būsto įperkamumu ir pakankamai prieinamo būsto trūkumu. Jie taip pat susiduria su neproporcinga rizika būsto nuomos rinkoje, kurioje jiems dėl ne retos diskriminacijos yra sunkiau gauti būstą.²⁹⁴ Nors problemos yra identifikuotos, tačiau priemonės šioms problemoms spręsti plane dar nėra numatytos.

Nacionaliniame Vaiko garantijų plane nurodoma, kad „vaikai migracijoje / migrantų kilmės, tautinių mažumų vaikai“ yra viena iš penkių pagrindinių tikslinių vaikų grupių.

Nacionalinį Vaiko garantijų plano priedo 26 punkte, esančiame skirsnyje „Vaikai migracijoje / migrantų kilmės vaikai / tautinių mažumų vaikai“, numatyta parengti pagalbos priemonės migruojantiems vaikams ir migrantų kilmės vaikams.²⁹⁵ Nacionaliniame Vaiko garantijų plane nurodomi planuojamo veiksmo tikslai. Dokumente teigiama, jog atsižvelgiant į tai, kad Lietuva paskutiniiais metais susidūrė su naujais iššūkiais, kurios padidino ir nelydimų nepilnamečių, bei bendrai, vaikų migracijoje skaičių šalyje, bus siekiama kurti ir plėtoti priemonės, skirtas užtikrinti šių vaikų teisių ir teisėtų interesų įgyvendinimą ir apsaugą, skatinti socialinę integraciją, kt. Planuojama, kad priemonė apims nelegalioje migracijoje esančius vaikus, Ukrainos vaikus, pasitraukusius nuo Rusijos sukkelto karo prieš Ukrainą.

Tačiau reikėtų pažymėti, kad priemonės turinys, priemonės įgyvendinimo laikotarpis, siektini rodikliai, priemonės finansavimo šaltiniai ir stebėsenos procesas dar nėra apibrėžti. Plane teigiama, kad informacija apie šią priemonę dar rengiama, o ją įgyvendins Socialinės apsaugos ir darbo ministerija ir JT Vaikų fondo Europos ir Vidurinės Azijos regioninis biuras.

5.3. Biudžetas

Dabartiniame ir būsimuose metiniuose biudžetuose (2023 m., 2024 m.) Lietuva neturi atskira eilute išskirto biudžeto vaikams pasitraukusiems Ukrainos.

---

²⁹⁴ Lietuva, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Švietimo, mokslo ir sporto ministerija, Sveikatos apsaugos ministerija (2023), [Dėl Vaiko garantijų sistemos įgyvendinimo 2023–2030 metais Lietuvoje veiksmų plano patvirtinimo](#), Nr. A1-388/V-678/V-821, 2023 m. birželio 13 d., para. 78.

²⁹⁵ Lietuva, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Švietimo, mokslo ir sporto ministerija, Sveikatos apsaugos ministerija (2023), [Dėl Vaiko garantijų sistemos įgyvendinimo 2023–2030 metais Lietuvoje veiksmų plano patvirtinimo](#), Nr. A1-388/V-678/V-821, 2023 m. birželio 13 d., Priedas, para. 26.

Priedas Nr. 1 – Tyrimai ir duomenys

Lentelė Nr. 4 – Tyrimai apie iš Ukrainos pasitraukusių vaikų patirtį

Apklausa ar moksliniai tyrimai apie vaikų, pasitraukusių iš Ukrainos, patirtį	
Vardas / pavadinimas	Daiva Jakavonytė – Staškuvienė “Models for Organising the Education of Ukrainian Children Who Have Fled the War in Lithuanian Municipalities: Psychological, Material, and Linguistic Support” (lt. Nuo karo pabėgusių ukrainiečių vaikų ugdymo organizavimo modeliai Lietuvos savivaldybėse: Psichologinė, materialinė ir kalbinė parama)
Pagrindinės išvados (max. 1000 ženklų)	<ul style="list-style-type: none"> • Psichologinis mokinių saugumas buvo pirmasis aspektas, kuriuo rūpinosi dauguma dalyvių. Tyrimas patvirtina kitų tyrimų rezultatus, pabrėžiančius psichologinės paramos vaikams, pabėgusiems nuo karo, svarbą: reikia kalbėtis su šiais vaikais, skatinti juos kalbėti ir išklausti jų patirtį. • Tyrimas atskleidė, kad pasitraukusių nuo karo vaikų atžvilgiu priimančios valstybės bendraamžiai vaikai paprastai yra geranoriški ir palaiko atvykusius. • Iškilus problemoms vaikams iš Ukrainos padeda lietuviai klasės draugai savanoriai ir ukrainiečiai mokytojai. • 2023 m. balandį, savivaldybėse labiausiai paplitęs ugdymo modelis – vaikų integravimas į bendrojo lavinimo klases. • Taip pat taikytas kitas modelis – Lietuvos švietimo įstaigose įdarbinti ukrainiečiai mokytojai. • Vaikai iš Ukrainos nepritarė mokymui rusų kalba, nors Lietuvoje tokia galimybė yra. Vaikams labiau patinka mokytis lietuvių kalba tik kai kuriuos dalyko aspektus paaiškinant rusų kalba.
Išskirkite bet kokias su lytimi, amžiumi, negalia ir įvairiomis savybėmis susijusias išvadas	Nebuvo tiriama.
Metodologija (apklausų ir (arba) apklausų atveju nurodykite imties dydį ir imties metodą)	Pusiaus struktūruoti grupiniai interviu (n = 12) buvo atlikti su savivaldybės švietimo skyrių darbuotojais, pedagogų kvalifikacijos centrų darbuotojais ir mokyklų vadovais (n = 206), kurie dirbo integruojant vaikus iš Ukrainos į savo savivaldybę. Interviu buvo analizuojamas naudojant teminę turinio analizę. Rezultatai buvo suskirstyti į tokias grupes: (1) psichologiniai vaikų

	poreikiai, (2) fiziniai vaikų poreikiai, (3) pasirinktas lietuvių kalbos ugdymo modelis ir (4) paramos priemonės vaikų integracija
Šaltinis	https://www.mdpi.com/2076-0760/12/6/334

Lentelė Nr. 5 – Tyrimai apie iš Ukrainos pasitraukusių vaikų patirtį

Apklausa ar moksliniai tyrimai apie vaikų, pasitraukusių iš Ukrainos, patirtį	
Vardas / pavadinimas	"Inclusive school - how to manage culture shock?" (lt. „Įtraukioji mokykla - kaip įveikti kultūrinį šoką?“)
Pagrindinės išvados (max. 1000 ženklų)	Tyrimo duomenimis, daugiau nei 70% Ukrainos mamų teigė, kad jų vaikai į Lietuvą atvyko patyrę didelį stresą, baimę ir nusivylimą; 40% apklaustųjų pažymėjo, kad jų vaikai turėjo mokymosi spragų dėl karo. Net 60% tyrime dalyvavusių asmenų mano, kad jų vaikai turėtų lankyti užklasinę veiklą, kad pašalintų mokymosi spragas. Daugumai Ukrainos vaikų reikalinga psichologinė, socialinė ir kitokia pedagoginė pagalba. Mokytojų pagalba labai svarbi ir socializuojant vaikus iš Ukrainos. Jie organizuoja klases susitikimus po pamokų ir laisvalaikio užsiėmimus, kurių metu vaikai jaučiasi integruoti į klasę ir padeda rasti bendrą kalbą su klases draugais.
Išskirkite bet kokias su lytimi, amžiumi, negalia ir įvairiomis savybėmis susijusias išvadas	Nebuvo tiriama.
Metodologija (apklausų ir (arba) apklausų atveju nurodykite imties dydį ir imties metodą)	Tyrimas atliktas 2022 m. rugpjūčio-rugsėjo mėnesiais. Respondentai: 215 mamos vaikų iš Ukrainos, 45 vaikai iš Ukrainos 14-18 metų amžiaus ir 301 mokytojas dirbantis su vaikais iš Ukrainos. Daugiausia respondentų buvo iš Vilniaus, Kauno, Šiaulių, Panevėžio, Klaipėdos, Marijampolės, Alytaus, Telšių, Tauragės, Utenos apskričių.
Šaltinis	https://lithuania.iom.int/news/iom-lithuania-inclusion-ukrainians-lithuanian-education-challenges-become-opportunities Tyrimo pagrindu yra parengta mokslinė publikacija, kuri pateikta recenzavimui.

Priedas Nr. 2 – Geroji praktika

Lentelė Nr. 8 – Gerosios praktikos pavyzdys Nr. 1

Perspektyvi programa ir (arba) praktika, kuria siekiama suteikti apsaugą ir paramą perkeltiems vaikams, pasitraukusiems nuo karo Ukrainoje	
Vardas / pavadinimas	Ukrainiankids.lt Stovyklos ir užsiėmimai ukrainiečių vaikams
Įgyvendinančioji institucija (valdžios institucija, NVO ir kt.)	VšĮ "Pilietinė medija" (NVO)
Finansuotojai	Privatūs rėmėjai (projektas buvo finansuojamas tik iš privačių aukų, įmonių pagalbos)
Nuoroda LT ir originalo kalba (įskaitant URL, jei yra)	www.ukrainiankids.lt (lietuvių ir ukrainiečių kalbomis)
Pradžios / pabaigos datos ar dabar vykstantis projektas	Veikla pradėta 2022 m. kovo 5 d., projektas baigėsi 2022 m. gruodžio mėn.
Pagrindinė tikslinė grupė	Vaikai pasitraukę iš Ukrainos
Taikymo sritis (vietinė / regioninė / nacionalinė)	Nacionalinis (veikla vykdyta Vilniuje, Kaune, Klaipėdoje)
Tikslai ir rezultatai	Teikti informaciją apie laisvalaikio veiklas vaikams, pasitraukusiems nuo karo Ukrainoje Rezultatai: Stovyklos, edukaciniai užsiėmimai
Trumpas aprašymas (ne daugiau kaip 1000 ženklų)	Platformoje ukrainiankids.lt pateikiama informacija apie galimas laisvalaikio pramogas vaikams, pasitraukusiems nuo karo Ukrainoje. Platforma ukrainiankids.lt sukurta pirmomis migracijos iš Ukrainos dienomis ir informacija apie ją jau buvo pateikta pirmiesiems į migracijos centrus atvykusiems žmonėms. Savaitgalio stovyklos prasidėjo beveik nuo pirmosios karo savaitės. Vaikų skaičius išaugo nuo šimto (pirmąją savaitę) iki 5000 vaikų, kurie atėjo kiekvieną savaitgalį. Stovyklose jiems buvo skirtas nemokamas maitinimas, picos, mėsiniai, saldumynai, koncertai, pramogų parkai, edukacinės paskaitos, ekskursijos. Be to, buvo organizuojami užsiėmimai mamoms. Lietuvos žmonės padovanojo tūkstančius dovanų. Vasarą, paskelbus akciją „Vasara ant ratų“, Lietuvos žmonės padovanojo

	pasitraukusiems nuo karo Ukrainoje vaikams 3500 dviračių.
Išskirkite pagrindinius programos ir (arba) praktikos elementus, dėl kurių ji yra perspektyvi (tvarumas, išmatuojamas poveikis ir t. t.) (ne daugiau kaip 500 ženklų)	Tai buvo privati iniciatyva, paremta privačių asmenų (asmenų ir įmonių) aukomis. Ji sutelkė turimas veiklas pasitraukusiems nuo karo Ukrainoje vaikams į vieną vietą ir leido visiems prisidėti prie sistemingai organizuojamo projekto. Projektas buvo būtinas vaikų emocinei būklei pirmaisiais karo metais palaikyti. Vaikai laisvalaikio užsiėmimuose galėjo pamiršti karą.
Stebėseną ir vertinimą bei dalyvaujančios institucijos	Privačios iniciatyvos stebėjimo viešosios įstaigos nevykdė. Kita vertus, visos veiklos buvo viešai paskelbtos ir atviros visiems. Todėl stebėseną galėjo vykdyti dalyviai ir visuomenė.

Lentelė Nr. 9 – Gerosios praktikos pavyzdys Nr. 2

Perspektyvi programa ir (arba) praktika, kuria siekiama suteikti apsaugą ir paramą perkeltiems vaikams, pasitraukusiems nuo karo Ukrainoje	
Vardas / pavadinimas	„Gelbėkit vaikus“ Lietuva atsakas į pabėgėlių iš Ukrainos krizę
Įgyvendinančioji institucija (valdžios institucija, NVO ir kt.)	NVO "Gelbėkit vaikus" (Save the Children Lithuania) Organizacija įkurta 1991 m. Ji turi išskirtinį įdirbį šalyje: koordinuoja 44 vaikų dienos centrus (VDC) bei vieną Vaiko ir šeimos centrą, įgyvendina projektus vaiko teisių, pozityvios tėvystės, skurdo mažinimo, švietimo, smurto artimoje aplinkoje mažinimo ir socialinių paslaugų vaikams bei jų globėjams teikimo srityse.
Finansuotojai	Humanitarinis fondas "Gelbėkit vaikus", vietinės lėšų rinkimo kampanijos, Lietuvos Vyriausybė, JAV organizacija "Gelbėkit vaikus".
Nuoroda LT ir originalo kalba (įskaitant URL, jei yra)	https://gelbekitvaikus.lt/ https://gelbekitvaikus.lt/wp-content/uploads/2023/04/2022-m.-veiklos-ataskaita.pdf Ukraine Response One Year On: Impact report Save the Children's Resource Centre

Pradžios / pabaigos datos ar dabar vykstantis projektas	2022 m. vasario mėn. - tęsiama
Pagrindinė tikslinė grupė	Nuo karo Ukrainoje pasitraukusios šeimos su įvairaus amžiaus vaikais ir nėščios moterys
Taikymo sritis (vietinė / regioninė / nacionalinė)	Nacionalinė
Tikslai ir rezultatai	<ul style="list-style-type: none"> • Saugoti ir stiprinti nuo karo Ukrainoje pasitraukusių žmonių, ypač vaikų, fizinę ir emocinę gerovę teikiant humanitarinę pagalbą. • Jiems suteikti tikslinę apsaugą ir psichikos sveikatos paslaugas bei psichosocialinę paramą (PSPP) atvykimo, integracijos ir grįžimo metu. • Informuoti nuo karo Ukrainoje pasitraukusias nėščias ir žindančias moteris apie tinkamą kūdikių ir mažų vaikų maitinimo praktiką, turinčią įtakos vaikų sveikatai ir vystymuisi. • Padėti pažeidžiamiesiems nuo karo Ukrainoje pasitraukusiems žmonėms patenkinti savo pagrindinius poreikius suteikiant piniginę paramą ir prekių kuponus.
Trumpas aprašymas (ne daugiau kaip 1000 ženklų)	<p>Iki 2023 metų gegužės mėnesio parama ir paslaugos suteiktos 25 058 žmonėms, iš kurių 21 471 vaikui ir 593 nėščioms moterims.</p> <p>Vykdomos veiklos:</p> <p>Registracijos centruose įrengtos vaikams palankios erdvės. Dalinama socialinė parama ir ne maisto produktai per visoje šalyje veikiančią paramos šeimai koordinatorių tinklą. Teikiamos grupinės ir individualios PSPP paslaugos. Dienos centruose teikimos paslaugos vaikams. Vykdomos psichosocialinės paramos veiklos. Teikiami maisto produktai ir ne maisto prekės vaikams iš ukrainos, kurie yra institucinėje globoje Lietuvoje. Teikiama informacija nėščiosioms ir maitinančioms moterims. Skaitomos paskaitos apie žindymo naudą ir kūdikių bei mažų vaikų maitinimo praktiką. Vykdoma ankstyvojo ugdymo programa "Building Brains" skirta tėvams su vaikais. Teikiama piniginė parama.</p>
Išskirkite pagrindinius programos ir (arba) praktikos elementus, dėl kurių ji yra perspektyvi	Pagalba teikiama nuo atvykimo į Registracijos centrą ir tęsiama integracijos Lietuvoje metu bei grįžimo į Ukrainą metu.

<p>(tvarumas, išmatuojamas poveikis ir t. t.) (ne daugiau kaip 500 ženklų)</p>	<p>Priemonėmis skatinama socialinė sanglauda tarp Lietuvos vaikų ir ir vaikų iš Ukrainos. Pavyzdžiui, vaikai iš Ukrainos lanko dienos centrus kartu su lietuvių vaikais.</p> <p>Programa 2022 metais buvo pradėta įgyvendinti kaip skubi pagalba, tačiau vėliau buvo strategiškai plėtojama.</p> <p>Programos įgyvendinimas derinamas su Vyriausybės ir kitų NVO vykdomomis programomis.</p> <p>Iš 595 piniginių paramos gavėjų (2022 metų gruodžio mėn. - 2023 metų kovo mėn.) 300 gavėjų (50,4 proc.) užpildė grįžtamojo ryšio klausimyną. 94,33 proc. paramos gavėjų nurodė, kad gavę piniginę paramą jie jaučia mažiau streso ir nerimo. Taip pat pagerėjo vaikų gerovės ir saugumo lygis.</p>
<p>Stebėseną ir vertinimą bei dalyvaujančios institucijos</p>	<p>Stebėseną ir vertinimą vykdomas taikant Stebėsenos, vertinimo, atskaitomybės ir mokymosi metodą (angl. MEAL). MEAL apima programų eigos stebėjimą, koregavimą ir rezultatų įvertinimą. Informacija naudojama siekiant skatinti pokyčius organizacijoje.</p> <p>Įdiegtas grįžtamojo ryšio ir ataskaitų teikimo mechanizmas (FRM).</p> <p>Pagalbos poreikiai nustatyti 2022 metais visoje Lietuvoje atlikus apžvalginį poreikių tyrimą.</p> <p>Vykdoma nuolatinė padėties stebėseną. Reagavimo komanda naudoja antrinių šaltinių duomenis, pavyzdžiui, vyriausybės pranešimus ir ataskaitas.</p>